COMMENTARII
DE REBVS
IN
SCIENTIA NATVRALI
ET
MEDICINA
GESTIS.

VOLVMINIS XXVIII. PARS III.

LIPSIAE, MDCCLXXXVI.
APVD IOH. FRIDERICVM GLEDITSCH.
Venduntur etiam
Londini apud Pr. Elmsly, Edinburgi apud Elph. Balfour, Lugd. Bat. ap. Fratres Luchtmann, Parisiis apud Barroi senior. Venetiis apud Io. Bapt. Pasquali, Milano apud Ios. Galeazzi, Augustae Taurinor. apud Laurent. Giraud, Florentiae apud Ios. Molini, Holmiae apud M. Swederum.

I.

Kongl. Vetenſkaps Academiens Nya Handlingar. Tom. VI. för Aor 1786.

i. e.

Noua Acta Ac. R. Sc. Suecicae Tom. VI. Ann. 1785. Holmiae ap. Ioh. Ge. Lange 1785. pag. 320. Tab. aen. X.

Trimeſtre I.

I. GUST. AD. LEIJONMARK, de *biquadraticarum aequationum radicibus* poſitiuis, negatiuis et imaginariis. Hic lemmata praemittit ad curuas ſecundi ordinis, quae ſe tangant aut ſecent, pertinentia. p. 1.

II. CAR. WILH. SCHEELE de *acido pomorum et baccarum*. Succus, quem praebent *Ribes groſſularia*, et omnes aliae baccae, quas examinauit, nihil acidi acetoſellae continent, nam ex aqua calcis nil praecipitant. Cum autem ſuccum illum creta ſaturaſſet, ſolutionem per filtrum cucurbitae immiſſam, igni impoſuiſſet, poſtquam ebullierat, ſedimentum album deſcendit. Quod pellucidi ſupererat, denuo filtratum, et rurſus ebulliens nullum ſedimentum demiſit, qua re ſuccus ille ſimilis eſt ſucco citri. Sedimento loto adfudit acidum vitrioli, et cryſtallos obtinuit, in omnibus iis ſimiles, quas praebet ſuccus citri. Pellucidum vero illud, quod prima vice ebulliens calcem citratam demiſerat, iam fuſci coloris, papyro ſucco heliotropii tinctae illitum, acidi copioſi indicia dedit, quod plurimum cretae diſſoluit, itaque ab acido citri diuerſum erat. Obtinuit vero ex pomis, tum maturis, tum imma- p. 18. p. 20

 turis,

turis, acidum, diuerſum ab acido citri, quoniam creta ſaturatum, ebulliens nullum ſedimentum deponit, ſed filtratum ſpiritu vini adfuſo, coagulatur. Id *pomorum acidum* vocat, quibus rebus differat a citri acido, et quibus in baccis maior ſit copia vnius acidi vel alterius, prolixius enarrat. Dum acidum ſacchari praeparatur, quod primo abſcedit, antequam ſacchari acidum prodeat, pomorum eſſe. Proxime ad pomorum acidum lactis.

p. 28. III. *Nouem vrticae ſpecies in Iamaica* reperit OL. SVARTZ, quarum deſcriptiones botanicas Baroni CLAUD. ALSTRÖMER miſit, qui eas hic edit.

p. 37. IV. ANDR. SPARRMAN *quadraginta curculiones* depictos ſiſtit, quos *in capite bonae ſpei* reperit. Eorum 31 omnino nouos, reliquorum alios nondum delineatos, alios a delineatis ſuae ſpeciei ita variare, vt rurſus delineaſſe non ſuperfluum ſit. *Curculionis* genus, cum proxime ad Attelabum accedat, vtriuſque characteres exhibet, et qui curculiones LINNEO vocantur: *populi*, *betulae*, *Bacchus* et *cupreus*, eos ad Attelabos vult referri. Ita plura habet, quae ad ordinanda haec coleopterorum genera faciant.

p. 57. V. GUSTAVUS PAIIKULL nouam deſcribit *Phalaenam Tineam Betulinellam*. Laruas inuenit in *Boleto Betulino*, medio Maii 1784. Eſt: larua 16*poda*, *alba*, *ſubpiloſa*, *capite primoque ſegmento antice dilute brunneo.* Habitarunt in boletis, vtique labente tempore ſiccioribus, quos domum attulerat, prima die Iunii coeperunt ſerica texere, poſt abierunt in pupas, conicas, brunneas, nulla re prae aliis phalaenarum pupis notabiles. Prima phalaena emerſit d. 23 Iunii, quam aliae ſequutae ſunt. Eſt *Phalaena: alis ſuperioribus albidis, ferrugineo irroratis, maculisque ſex nigris, margine exteriore, inferioribus cinereis*: Margo vndique ciliaris.

Ouula

Ouula parit parua, ex quibus mox erumpunt larvae hiemantes in boletis, proxima aeſtate magnitudinem perfectam attingunt et metamorphoſin ſubeunt. Phalaenam his omnino ſimilem cepit in ſylva initio Iulii, ſed maiorem, et alis ſuperioribus magis flaueſcentibus.

Forte quas ipſe educauerat, minus creuerunt in boletis ſiccioribus. Monet Entomologos, non ſaltim capienda et colligenda eſſe animalcula, ſed inprimis oeconomiam illorum et metamorphoſes obſeruandas.

VI. CAR. AXEL ARRHENIUS, ſubcenturio legionis tormentariae, agit de *inueſtiganda quantitate ſalis communis nitro admixti.* Soluit nitrum in aqua deſtillata, et inſtillat ſolutionem argenti, calx argenti, vnita acido ſalis, praecipitatur in lunam corneam; eſt vero praecipitati pondus proportionale ponderi ſalis, quoniam, vt BERGMANUS docuit *Opuſc. Chem. Vol. I. p.* 101, 134, partes conſtituentes ſalis et lunae corneae ſemper in eadem ratione ſunt. Paululum lunae corneae ſoluitur ab aqua ſolutioni adhibita, circiter pars milleſima aut $\frac{2}{1000}$ ponderis eius aquae, vnde parum erroris naſci poteſt. p. 61

VII. ARVID FAXE enarrat, *quibus morbis* laborarint recepti in *noſocomium claſſis regiae,* et quomodo morbi iſti ſe habuerint, decennio 1774-1783. p. 68.

Nautis in Suecia officia ſua in nauibus obeuntibus morbi maxime communes ſunt primo anni trimeſtri, febres pectorales (*Bruſtfieber*) et tuſſis catarrhalis, Aprili rheumatiſmi, Maio ſcorbutum et febris vernalis, Iunio febres catarrhales, etſi hae quolibet menſe graſſantur, Iulio febres inflammatoriae, Auguſto Diarrhoeae, Septembri febres autumnales et intermittentes vſque ad finem anni. p. 75

Trimestre secundum.

p. 80. I. ARWID FAXE pergit referre de *morbis in no-*
p. 85. *scomio nautico.* Intrarunt illud 1782, mense Febr. intra octiduum, 33 viri, quibus tumor sub mento, interdum ab vna aure ad alteram extendebatur, is non durus erat, sedes eius erat in pinguedine, non multum incommodi creabat, in pinguioribus maior erat. Sub morbi initium sentiebatur horror aliquis, quem sequebatur febricula, plerumque cum die prima desinens. Iam tumor nascebatur ad collum, die 5 aut 7 paulatim altius adscendebat, et similiter decrescendo euanescebat. Ab aëris influxu natum hunc tumorem maxillarem certum est, memoratu tamen dignum, nec ante hoc tempus, nec post, vel aëris vim ad hunc effectum producendum fuisse, vel corporum ad hunc morbum dispositionem. Plura de scorbuto nautico, eiusque cum febre putrida nexu.

p. 94. II. ZACH. NORDMARK exhibet *vnitatis radices imaginarias* vsque ad gradum 10, inclusiue.

p. 115. III. I. A. RETZIUS describit *Tetrodontem Molam* prope Landiscronam Sueciae captum. Rarius est amphibium in mari Suecico, vbi tria saltim eius exemplaria noster nouit. Imaginem exhibet, et eam, quae ex *Monti* delineatione exhibetur *im Hamburg. Magazine* Tom. 18, non satis exactam esse contendit. Breuis descriptio animalis est: T. M. *inermis, asper, compressus, rotundatus, cauda breuissima rotundata, pinnis, dorsali analique annexa, spiraculis oualibus.*

p. 121. III. FAGRAEUS de *agrorum, quo culturae aptissimi sint, magnitudine, figura, situ* tractat, inprimis geometria adhibita. Superficiem agrorum in formam cylindricam rotundari vult, vt et aqua melius defluat, et conuexa superficies plantarum radicibus

bus spatium magis praebeat, quam subiecta basis plana.

IV. CLAUD. FR. HORNSTED describit et depingit *Lacertam Iauanensem* inprimis pinna radiata super caudam erecta notabilem, dorso carinato dentato, dentibus lanceolatis circiter 70. p. 132.

V. SCHEELE de *ferro phosphorato* et *sale perlato*. Confirmat Meyeri et Klaprothii experimenta, et theoriam illis innixam, ferrum frigidum fragile id habere ab acido phosphori admixto. Sali perlato, acidum phosphori inesse negarat Cl. PROUST. SCHEELIUS vero repetens PROUSTII experimenta nihil aliud ostendere, quam id: acetum aliquid alcali mineralis superflui demere sali perlato. p. 137.

VI. PET. IAC. HIELM edit tentamina *ex Magnesio obtinendi regulum*, et id fusionis ope cum aliis metallis miscendi. Methodum ex magnesio obtinendi regulum metallicum, ante decem annos Cl. GAHN cum amicis communicauerat, sed exteris tentantibus non successit, quod modum reductionis non satis intelligerent, et fluoribus vitrescentibus vterentur, qui non apti sunt metallo huic tam facile in vitrum abeunti. Processum igitur perspicue explicat noster. Non coit Magnesium cum mercurio, difficulter cum zinco, ceterum satis bene cum aliis metallis, quae tentauit. p. 141.

VII. CLAUD. BIERKANDER *phalaenas duas* describit, quarum laruae floribus cerasorum et pomorum nocent. 1) Ph. prunella, quo nomine in *Fauna Suecica* appellatur, non reperiunda in Syst. Nat. et FABRICII *Spec. Inf.* Larua metamorphosin sub terra subitura filo ex arbore descendit, ita pendens destrui potest. 2) Ph. rectangulata. p. 156.

Trimeſtre tertium.

p. 159. I. LEIJONMARK pergit diſſerere *de radicibus aequationum cubicarum.*

p. 171. II. SCHEELE de *terra rhabarbari in pluribus vegetabilibus reperiunda.* Alphabetico ordine enarrat vegetabilia, alia, in quibus repererit eam terram, alia, in quibus non repererit. Comminutis vegetabilibus infuſum acidum ſalis digeſtioni expoſuit, deinde id alcali volatili cauſtico ſaturauit. Terra illa ſoluitur ab acido, et praecipitatur ab alcali.

p. 172. III. IDEM quaedam monet circa praeparationem *magneſiae albae.* Duplicem tunc contingere decompoſitionem, acidum vitrioli ſalis anglici vniri alcali vegetabili, ipſius autem alcali acidum aëreum iam liberum, Magneſiae. Sal neutrum, quod ſimul oritur, alcali vegetabile vitriolatum, reiicitur. Similis decompoſitio fit, magneſia, loco acidi vitrioli ſoluta in acido ſalis, niſi quod tamen oriatur alcali vegetabile ſalitum, etiam reiectaneum. Igitur ſale anglico, et ſale vulgari ſeparatim in aqua ſolutis, et mixtis ſolutionibus, acidum vitrioli ſalis anglici, iungitur alcali minerali ſalis vulgaris, et acidum ſalis, magneſiae. Ita habetur mixtura, continens alcali minerale vitriolatum, ſiue ſal Glauberi et magneſiam ſalitam. Antequam praecipitetur magneſia, ſeparari poteſt ſal Glauberi cryſtalliſatione. Id vero non ſuccedit niſi hieme, thermometro aliquot gradus infra punctum glaciale conſtituto. Modum procedendi vberius deſcribit.

p. 175. IV. ERIC. ODHELIUS M. D. Prof. adiunctus artis obſtetriciae Holmiae, *Monſtrum humanum* deſcribit et depinctum tradit. Carebat cerebro, neruis, corde et viſceribus nobilioribus, aderant vero caluaria, alia oſſa, genitalia, pedes et alia. Suſpicatur, maſſam hanc informem productam a duobus ouulis im-

impraegnatis, quae commixta ſe mutuo deſtruxerint. Si pro mola habeatur, ad maximè organicas pertinet, cum cutem habuerit, caua pectoris et abdominis, bene formata quaedam inteſtina, extremitates inferiores, et alia.

V. CAR. N. HELLENIUS, M. D. Prof. Oboenſis, deſcribit *vermem* habitantem in *hepate Gadi Lotae* (*Loke* Suecici). Nominatur illi *Taenia Lotae* inter taenias viſcerales referendus, proximus Hydatigenae, cui ſimillimus eſt. Figurae hepatis et vermis exhibentur. p. 180.

VI. SAMUEL OEDMANN deſcribit *Anatem Fuſcam* LINN. Suecis *Svarta*, eiusque Oeconomiam.

VII. GUSTAV PAIKULL deſcribit Laruam, quae abiit in phalaenam *Noctua Parthenias* dictam. Eſt 16poda, pilis rarioribus, viridis, albo tenue lineata, pedibus intermediis inaequalibus. Quas educavit illae nullis foliis niſi betulae veſci voluerunt, etſi LINNEUS in quercetis collocet. p. 196.

VIII. HENR. NICANDER quinta vice continuat theoriam *machinae hydraulicae ſpiralis Wirzianae.* p. 199.

IX. CAR. N. HELLENIUS deſcribit *Muſtelam Nivalem* LINN. ex animali, quod felis morſu occiſum habuit, et duabus pellibus. Differentiam ſpecificam ſtatuit, quod ſit *M. niualis*, cauda truncato-abbreviata corpori concolore. Eſt vero griſea aeſtate, tunc in ſyluis habitat, animalculis minoribus inprimis auiculis et ouis infeſta. Hieme alba fit, domus ruſticas frequentat, mures capiens, hinc ruſticis ſuperſtitio nata felices reddere apud quos habitat. Feles effugit ſub niue cuniculos effodiens, in quos felis ſequi nequit. Pellis emitur vſui, cui adhibetur pellis M. ermineae, et hac praeſtat, retinet enim colorem ſuum et non flaueſcit. p. 212.

X. GABRIEL DONSDORF auget *Lucani* genus *duabus nouis ſpeciebus Suecicis*, quarum vna eſt: *Paral-* p. 220.

rallelepipedus defcriptus a LINN. S. N. XII. p. 561. n. 6. tanquam infectum germanicum, altera nondum
p. 222. defcripta: *Piceus* ater, glaber, ftriatus, antennis, abdomine et pedibus piceis. Exhibetur figura. *Cerui* varietatem β. LINN. afferit fexu differre, nam faepius in coitu reperit, et nullibi ceruus habetur, vbi non fit etiam illa varietas.

p. 224. XI. GUSTAV. PAIJKULL defcribit *nouam Phalaenam*, cui nomen: Tinea Grandaeuella. Laruam 8 Maii 1784 in quercu putri reperit, eft: 16 poda, grifea, fubpilofa, capite ferrugineo, primo vltimoque fegmento corneo fubfufco. Longitudine tunc erat linearum digiti Suecici decimalium 5. Nutriuit fruftulis putribus quercinis; ex magnitudine laruae collegit, vixiffe non faltim hyeme, quae praecefferat, fed etiam parte aeftatis anterioris. Perrexit autem vefci ligno, per totam hiemem fequentem, et initio Martii 1785 longitudine erat 6 linearum, ex quo incremento adeo lento colligit, forte annum et plus vixiffe, antequam effet reperta. Die 9. Maii abierat in pupam, conicam fufcam, nihil memorabilis oftendentem nifi quod vix dimidium repleret cavi, quod larua in frufto ligni effoderat; vtrumque extremum adhaerebat ligno paucis filis grifeis, ceterum nihil texturae. Maii 29 exiit: Phalaena Tineae, alis fuperioribus fufco flauefcentibus, linea curua, maculaque ouata, fulphurea verfus apicem, inferioribus cinereis. *Grandaeuellam* vocat, quod tam diu larua vixerit.

p. 228. XII. IOH. L. ODHELIUS agit de *fedi acris vfu externo.* Plantam recentem intra lapides comminutam, impofuit vlceribus fcorbuticis, eo effectu, vt non vlterius fe extenderent, et fuppuratione ad fanationem praepararentur, idoneis remediis internis fimul adhibitis. Inprimis hoc epithema fedi acris profuit in tumoribus illis duris, ad genua, in cruri-

cruribus et ſuris, qui ſcorbuti characterem principem conſtituunt huc vſque difficulter ſanabiles.

XIII. CAR. M. BLOM deſcribit *Tetraonem Tetricem feminam* L., quae colore a vulgaribus differt. Eſt princeps color ſuper totum corpus griſeus in albidum flexus (*lichtgrau*), fere vt columbarum ſylveſtrium, niſi quod magis albidus ſit. p. 230.

XIV. A. IO. HAGSTRÖM deſcribit *cariem in maxilla inferiore* quae feminae contigit ſine dubio ab obſtructione menſium. Separata eſt ſuppuratione, margo inferior maxillae inferioris cum eius labio interno et externo, ab vno maxillae angulo ad alterum, perimetro $5\frac{1}{4}$ digiti, latitudine $\frac{1}{2}$ dig. craſſitie partis decimae digiti. Vulnus ſanatum eſt, reſidua cicatrice non adeo magna. Nec vlla hinc difficultas, aperiendi os, attollendi os hyoides, et deglutiendi. p. 233.

XV. A. BIARKMANN plurium annorum obſervationes edit, de tempore, *quo glacies in mari ſoluitur*, ad litora parochiae *Ofvanſiö*; item quando *Cyprinus Brama propagationi operam dat*. Quod quidem his contingit, prima vice, cum glacies ſolvitur, altera, cum aqua puluere flauo tegitur, ſine dubio antherarum. p. 234.

Trimeſtre quartum.

I. LEIJONMARK de radicibus *aequationum biquadraticarum*. p. 239.

II. ERIC. PROSPERIN; 1775 egerat de *cometarum minima ab orbita terrae diſtantia*, et theoriam cometis tum ſatis cognitis applicauerat. Iam pergit eadem definire *pro cometis, qui decennio ſequente apparuerunt*, quorum vltimus eſt anni 1785, ſeptuageſimus primus eorum, quorum orbitae definitae ſunt. Simul agit de orbita eius, qui 1779 obſeruatus eſt. p. 274.

III.

p. 285. III. THOMAS BUGGE ex obſeruationibus, Hafniae Decembri 1783 inſtitutis, *Martis nodum adſcendentem* definit, et poſitum, quem obſeruationes oſtendunt, cum tabulis confert.

p. 290. IV. IO. CAR. WILKE *Preſterum* (*Waſſerhoſen, Wolkenzüge*) phaenomena quomodo imitetur aqua intra vas cylindrum in vortices acta, 1780 oſtenderat. Haec autem cum non faciant ad ipſa *meteora* explicanda, de horum cauſſis iam agit, et tantum non omnes quos ediderunt ſcriptores, non ſufficere ad phaenomena ſingula explicanda, prolixius monſtrat. Concludit, forte ad electricam vim recurrendum eſſe.

p. 307. V. SAMUEL OEDMANN deſcribit oeconomiam *Mergi Merganſeris*. Vulgare animal tamen non ſatis noſcitur. Syſtematici *Sexuum* diſcrimina in *ſpecies* diuiſerunt. OEDMAN has agnoſcit:

1) *Mergus Merganſer*, cuius femina eſt M. *Caſtor*; 2) M. *Serrator*; 3) M. *Cucullatus*; 4) M. *Albellus* cuius femina eſt M. *Minutus* LINN. Iam primae ſpeciei hos edit characteres. *Mas* cap. atrouiridi nitente, vix criſtato, collo niueo, dorſo cinereo, rectricibus niueis, remigibus anticis atris, pectore abdomineque flaueſcente, pedibus ruberrimis. *Fem.* Cinerea, c. criſtato rufeſcente, gula alba, alis ſpeculo albo, linea nigra diuiſo, pectore et abdomine flaueſcente, pedibus pallidis. Aliae harum auium oua in lapidibus ponunt, aliae in quercubus annoſis cauis. Oua interdum 14 edunt, plura, ſi caute aliqua ſubtrahantur. Pullos vix excluſos, nocte ex nido in quercubus, ad litus maris ſatis remotum portant, quod fieri cum obſeruatione conſtat, nemo tamen vidit, quomodo mater pullos teneros ita prehendat, vt roſtro dentibus armato non laedat. Sapor, a pinguedine ſubcutanea ingratiſſimus, ne quidem ablata pinguedine corrigitur, itaque non

niſi

nisi plebs illis vescitur, lautioris conditionis homines integumento pennis ditissimo vtuntur. Sapor sine dubio inde nascitur quod piscibus vescantur, inprimis mucosis, vt Blennio viuiparo LINN. In mare aliquando OEDMANN reperit anguillam 18 digitos longam. Sine dubio vincendis his piscibus dentes rostri destinantur. Quae de vsu auium ad piscaturam exercendam referuntur, vbi habitat noster comprobata non vidit, et aucta saltim narratione existimat.

II.

Dissertationes medicae Edinburgenses. Edinburgi apud Balfour et academiae typographos. 1782, 1783, 1784. 8.

Rarius in Germania inueniuntur dissertationes Edinburgenses singulae, eamque ob rem gratum fore putamus medicis, si quam fieri potest breuissime, certiores de iis faciamus, quae in manus nostras peruenerunt. Sequemur ergo annorum seriem:

1782. *Mens.* (24) *Iun.*

1. *Dissertatio medica exhibens cogitationes physiologicas de vita et viuificatione materiae humanum corpus constituentis* — *auctore* IOANN. THEODORO VAN DER KEMP, *Rotterodamo-Batauo*, 24. *Iun. Edinburg. ap. Balfour et Smellie* 1782. 113 *pagg.* Absoluitur omne opusculum binis sectionibus, quarum altera *vitam et principiis hominis praemissa generalia* exhibet, altera vero *vitam humani corporis* speciatim sistit. Vtraque variis capitibus complexus auctor est. *Cap.* 1. quaeritur *vitae in genere consideratae notio distincta*, et, praeuia explicatione nominum, quid sit viuens corpus, vita, mors et cadaver, p. 1.

p. 9. ver, *vita* eſſe creditur *facultas exercendi illas actiones, quae ad vnitatem ſyſtematis vnitatem appetentis*
p. 10. *pertinent.* *Cap.* 2. oſtendit Noſter, ad conſtituendum corpus, praeter materiam, requiri quoddam vinculum, quo cohaereat, i. e. anima moleculas
p. 20. inter ſe copulans, *quae non tantum materiam moleculae ſecundam coërceat, verum etiam pro eſſentiali ſuo vnitatis appetitu ita organice diſponat, vt tota molecula quam perfectiſſimum vnum conſtituat;* hanc vero *perfectiſſimam vnitatem* adeſſe ſtatuit, *vbi partium vires ita fuerint determinatae, vt coniunctae effectum praeſtent, quo, habita cauſarum externarum ratione, maior concipi non poteſt.* Subiectum eſt
p. 22. cap. 2. *ſcholium, de demonſtranda definita materiae corporeae diuiſibilitate in atomos ſimplices et numero definitas,* methodo mathematica, quae medicos
p. 25. non moratur. *Cap.* 3. probatur contra materialiſtas, mentem eſſe rem a materie corporea diuerſam, hominemque viuentem conſiſtere ex corpore
p. 30. ac *principio quodam, quod vis motricis, qua corpus concitatur, fons eſt, et ſenſationum receptaculum.*
p. 31. *Cap.* 4. ſiſtit triplex viuentis hominis principium,
p. 31. i. e. corpus, animam et animae vehiculum ſ. *materiam* quandam *corpoream, quae cum anima in ſubſtantiam multiformem, ne vnitis quidem viribus diſſol-*
p. 33. *vendam, concreſcit.* Vnde efficitur *triplex vita cui-*
p. 34. *que propria*, et ſtatuitur, hoc vehiculum eſſe fluidum ſubtiliſſimum et mobiliſſimum, vitam vero animae eſſe eſſentialem, vehiculi ſubſtantialem,
p. 35. corporis accidentalem. Sic tranſitur ad *ſectionem ſecundam*, in qua vita humani corporis, vt effectus et actionis principium, conſideratur, vt inde pateat, hos omnes deberi vitae huius virtuti. Explicat er-
p. 37. go Noſter *cap.* 5. cauſam corporis viuentis, eamque
p. 41. a perfectione repetit; *cap.* 6. vitam corporis omnem
p. 59. in irritabilitate ponit; *cap.* 7. docet, materiei corporis

ris, i. e. ſecundum Noſtrum *ſtupendo numero formarum atomis corporis nobiliorum*, ineſſe propenſionem quandam ad vitam perpetuandam, eamque contineri reſolutione ac attenuatione molecularum craſſiorum, eſſe vero *nutrimentum* et *ſemen*; *cap.* 8. ſtatuit, cauſam efficientem viuentis corporis eſſe animam, eamque in conſtruendo corpore vehiculo ſuo, tanquam inſtrumento, vti; *cap.* 9. recenſet conditiones, ſub quibus vita materiae humani corporis conciliatur, hucque refert calorem, humiditatem, preſſionem, aëris acceſſum et ſtimulos; *cap.* 10. tractat de effectibus huius vitae in ipſo corpore viuente, eosque dicit *calorem*, *turgeſcentiam*, *mollitiem*, *colorem*, *incorruptibilitatem*, *robur*, *harmoniam*. *ſympathiam* et *inſeparabilitatem a mente*; *cap.* 10. eſt *ſcholium*, quo *de determinanda notione caloris in genere agitur*. In ea opinione Noſter eſt, quod nemo alius ante eum vere definierit calorem. Ecce nouam definitionem! *Calor eſt abſtractum praedicatum corporis calidi, qua talis ſ. principium ſeparandi particulas.* Hactenus Noſter, qui methodum Wolfianam et medicinam Stahlianam, vtramque fere obſoletam, ſecutus eſt.

p. 62. p. 63. p. 65. p. 82. p. 86. p. 112.

2. *Diſſ med. inaug. de eryſipelate, auctor.* GULIELM. GOURLAY, *Scoto.* 24 *Iun.* 40 *pagg* Collocandum eryſipelas Noſter putat in numero exanthematum, quia intra cutim et cuticulam ſedet, a contagio ſui generis oritur, et epidemice graſſatur, typho ſtipatum. Iam ſequitur *Hiſtoria morbi*, *diagnoſis*, *diſpoſitio*, quo pertinent muliebre corpus, calidum coelum regiones, ad auſtrum ſitae, *cauſae morbum excitantes*, *cauſa proxima*, quae dicitur ex parte eadem eſſe, quae inflammationis, *ſigna*, *morbi euentus*, *ratio medendi*, qua ſuadet Noſter diatheſin phlogiſticam tollere, debilitati occurrere, eamque vna cum putredine remouere. Inprimis laudat ex aucto-

p. 1. p. 3.

auctoritate Cl. *Aitken* epithemata calcarea. Cetera sunt notiſſima.

3. *Diſſ. med. inaug. de melaena — auctore* HARPER HALL, *de inſula Barbada, a. d.* 24 *Iun.* 35 *pag.*

p. 8. Praeuia *definitione*, qua *melaena* eſſe dicitur ſanguinis vel materiae fuſcae nigerrimaeue vomitus vel deiectio ſine mariſcarum ſignis, additaque *diagnoſi*, ne quis melaenam cum epiſtaxi, haemoptyſi, vomitu cruento, dyſenteria vel biliosa deiectione confun-
p. 11. dat, ſequitur *hiſtoria morbi*, qua eius ſigna ſcribuntur, primum appetitus proſtratus, vel faſtidium, flatus et ructus acidus, deinde dolor obtuſus, et oneris in ventriculo ſenſus, cephalalgia et vertigo, palpitatio et anxietas praecordiorum, deglutitio nonnumquam difficilis, ſpaſmi ſtomachi, ſingultus pertinax, nauſea et vomendi cupiditas, dolor ad regionem iecoris et lienis, poſt paroxyſmus frigidus, magna in hypochondrio ſiniſtro ſtrictura, maior anxietas, nauſea et vomitus ſanguinis fluidi vel coagulati, ſimilisque deiectio torminoſa, quantitate varia ad libram et amplius, vnde debilitas, pulſus debilis, frequens, inordinatus, frigus ſummum et pallor, ſudor frigidus, viſcidus, catholicus, haud
p. 14. raro ſyncope et mors, vel hydrops. *Cadauerum ſectiones* docuerunt, affecta eſſe abdominis viſcera, ventriculum, iecur et lienem ſcirrho tentatum, ſtomachum flatu diſtentum, gangraena affectum, cruore coagulato impletum, cuius color in inteſtinis nigrior, odor eſt ingratior et tenaciter manibus inhaerens, venas ventriculi tumidas vel palli-
p. 16. das. *Cauſa proxima*, quae ſub auctore Noſtro non eſt atra bilis veterum, vtpote ficta, (quam vere, viderint alii) nec putrefactio quaedam in liene facta, cum is ſemper reperiatur mollis in defunctis, neque bilis diu ſtagnata, ſed ſanguis in vaſis ventriculi vel inteſtinorum congeſtus, vnde tan-

tandem ſit exitus. *Cauſae remotae* ſunt, quae demum cunque res poſſunt debilitare haſce partes, iisque obnoxiae prae ceteris mulieres ob vitam ſedentariam et menſtruorum defectionem, item melancholici. *Prognoſis* eo redit, vt magis periclitentur viri, quam feminae, fauſtior ſit idiopathica melaena, quam ſymptomatica, facilior recidiua. *Prophylaxis* iubet, obſtare principiis, ergo tollere plethorae incrementa quouis modo, ſtagnationem et ſcirrhum ſubigere. *Methodus medendi* in eo conſiſtit, vt caueatur quaeuis actio corporis nimia, os vaſis claudatur, et ſymptomatis vrgentibus occurratur. Haec quidem recte et praeceptis therapiae accommodate. p. 23. p. 27. p. 29. p. 31.

4. *Diſſ. med. inaug. de phthiſi pulmonali — auctore* GULIELMO CORP, *Anglo. 24 Iun. 47 pagg.* Verſatur Noſter in natura phthiſeos pulmonum indaganda more ſolito, i. e. antecedunt *cauſae remotae*, hucque referuntur obſtructio et inflammatio, quae ad gignendam phthiſin neceſſaria (?) ſit, haemoptoë, pneumonia, catarrhus, exanthemata, ſcrophula, metaſtaſis puris; (nonne etiam plures memorari et poterant, et debebant?) Scribitur praeterea *progreſſus morbi* i. e. ſtadium triplex inflammationis, debilitatis, putredinis colliquefacientis, puris exſcreatio et febris hectica, vere adeſſe phthiſin docent. Explicatur *ratio medendi*, quae ſub primo ſtadio debet opponi diatheſi phlogiſticae; ſub altero praeter illam vires fulcire, irritamenta pulmonum mitigare per emetica, corticem, ſpiritum vitrioli, opium; ſub tertio putredini reſiſtere, corticis ac opii liberali vſu, gummi arabico, aëre fixo, coelo ſudo et ſereno. p. 6. p. 21.

5. *Diſſ. inaug. de aëre dephlogiſticato — auctore* IONATHAN. STOKES, *Anglo, a. d. 24 Iun. 40 pag.* Siſtit Noſter *tabulam aërum ſynopticam ex diſtribu-* p. 7.

tione chemica, ita quidem vt via per classes fiat. I
classe 1. sunt aëres salini, i. e. acidi et alcalini, i
p. 8. *classe* 2. aëres inflammabiles, in *cl.* 3. aëres stric
p. 10. dicti, i. e. noxius et respirabilis, quo etiam pertine
p. 11. *aër dephlogisticatus*. Huius explicantur synonyma
origo, vires, addita calcinatione metallorum, v
p. 0. quae eius vera natura sit, pateat. Iam agitur *d*
respiratione, et phaenomena cruoris secutura do
centur. Negat Noster, molis diminutionem a
aëris phlogisticati, inflammabilis aut fixi liberation
fieri, colorem sanguinis venosi atro-purpurei a
aëre inflammabili vel fixo deriuari posse, hypothe
ses de ortu aëris fixi fixas et certas esse, hunc op
cuiusuis inflammabilis ab aëre atmosphaerico prae
cipitari, certum esse eius ortum ab bronchioru
superficie, sanguine vel aëre atmosphaerico, por
tionem aëris phlogisticati e sanguine extricari, cu
maxima pars in aëre atmosphaerico reperiatur; con-
p. 34. tendit vero, probabilius dici, aërem dephlogistica-
tum a sanguine ipso inter respirandum sorberi, si-
mulque portionem aëris phlogisticati et fixi fere ae-
qualem e sanguine vel superficie bronchiorum libe-
p. 38. ratam esse. Hinc repetit ab aëre dephlogisticato
sorpto colorem sanguinis arteriosi coccineum, hunc-
que valentissimum ad excitandam submersorum vel
suffocatorum vitam remedium existimat. Pauca
p. 39. subiiciuntur *de vegetatione plantarum*, quae in aëre
phlogisticato et impuro crescunt. Hinc quo plus
aëris planta consumit, eo purior animalibus fit aër,
et quo frequentior spiratio animantis, eo vberior
cibus vegetabilium.

6. *Diss. med. inaug. de typho grauiore petechiali* —
auctore GEORG. PATON, *Scoto*, *a. d.* 24 *Iun.* 38 *pagg.*
p. 2. Exprimuntur *Historia morbi*, *diagnosis*, quae intra
p. 5. signa boni vel mali euentus continetur, *causae remotae*
p. 7. i. e. effluuia corporum, contagia, aër humidus et

cali-

calidus transſpiratio ſuppreſſa, *cauſa proxima*, p. 9.
quam occultam eſſe ſtatuit, *quorundam ſignorum ra-* p. 10.
tio, i. e. explicatio breuis doloris capitis, affectio-
num viſus et auditus, peticularum, delirii, diar-
rhoeae ac haemorrhagiarum, *prophylaxis*, quae p. 12.
ſuadet cauere, ne contagio in corpus recipiatur,
et nocere poſſit; *ratio medendi*, qua debet arceri p. 14.
ſpaſmus vaſorum extremorum; impetus ſanguinis
minui, vigor corporis conſeruari, putredo humo-
rum corrigi, idque primum generatim, deinde ſin-
gulatim docetur, quin ipſum opium commen-
datur.

7. *Diſſ. med. inaug. quaedam de morbis mamma-rum complectens* — *auctore* EDUARD. HART, *Hiberno a. d.* 24 *Iun.* 36 *pagg.* Conſtat opella ſeptem capitibus, de ſtructura mammarum, lactis ſecretione poſt partum, cura mulierum, quae prolem lactare velint, vel nolint, abſceſſibus poſt partum, ſcirrho et cancro mammarum, denique de cura papillarum. Sterilis ager eſt, quem Noſter arauit, certe melius excolendus, niſi caſſus labor eſſe debeat.

8. *Diſſ. med. inaug. de plethora* — auctore IO. RADULPHO FENWICK, *Anglo, a. d.* 24 *Iun.* 23 *pag.* Deſcripſit Noſter primo capite, quid ſit plethora, altero dedit cauſas, tertio effectus recenſuit, ſed ruditer omnia, falſe multa, ieiune plurima.

9. *Diſſ. med. inaug. de menorrhagia* — auctore ANDREA SAYERS, *Hiberno, a. d.* 24 *Iun.* 32 *pagg.* Exhibetur definitio menorrhagiae, i. e. copioſi ſanguinis e genitalibus fluoris, hiſtoria, diagnoſis, cauſae praediſponentes et occaſionales, cauſa proxima, quae ab laxitate vel debilitate vaſorum vteri repetitur, prognoſis, methodus medendi, qua ſanguinis fluor praeſens ſiſti, futurus prohiberi debet.

1782.

10. *Diss. med. inaug. de tuenda salute militum* — auctore ANDREA MARSHALL, *Scoto*, *a. d.* 12 *Sept.* 52 *pagg.* Videtur Noster multis voluisse explicare, quae ad valetudinem militis conseruandam perti-
p. 4. nent, ideoque agit *cap.* 1. *de victu cohortis*, ac more solito quaedam alimentorum genera multis memorauit, at vero progressus ad pag. 48. insperato sermonem abrupit, causatus, se fragmentum, non opus integrum tentasse. Bellus mehercle homo est.
p. 49. Sub finem laudat, ne forte, cum materies scribendi deesset, plagulae vacuae essent, institutum sanitatis cohortis Glasguensis, laudat *Cullenum*, *Io. Stedmanum*, *Io. Hope*, *Iacob. Gregoryum*, *Dav. Pitcarnium*, *Guil. Cruikshankium* et *Io. Hunterum.* Gratus et liberalis homo est!

11. *Diss. med. inaug. de catarrho* — auctore HENRICO GARDE, *Hiberno*, *a. d.* 12 *Sept.* 28 *pagg.* Describit Noster sub hoc nomine *catarrhum inflammatorium*, *applicatione frigoris ortum et vulgarem*, modo hac in academia sueto et recepto, i. e. scribuntur *historia morbi*, *definitio*, secundum *Cullenum*, *diagnosis*, qua discerni morbus a phthisi debet, (hinc etiam *Darwini* experimenta repetita) et a pertussi, *causae remotae*, *causa proxima*, *ratio symptomatum*, *prognosis*, *ratio medendi*, quae in eo ponitur, vt diathesis phlogistica tollatur, aditus humorum ad partes internas prohibeatur, symptomata vrgentia mitigentur. In his nihil memorabile nobis visum est, nisi hoc, quod ad exemplum Cl. HOPE cucurbitulas cruentas pectori dolenti superhaberi iubet.

12. *Diss. med. inaug. de mutatione febrium e tempore Sydenhami et curatione earum idonea*, — auctore IACOBO HUTCHINSON, *Britanno*, *a. d.* 12 *Sept.* 46 *pagg.* Non male rem suam perfecit, vtpote curio-

curiosam et scitu dignam, cum, experientia magistra, multae res possint efficere, vt morbi vel noui incidant, vel veteres quodammodo immutentur. Constat scriptio docta binis capitibus, *primo* memorantur *febres*, quales *tempore* SYDENHAMI *fuerunt*, ad ductum epidemicarum constitutionum. p. 7. Ex hoc recensu colligitur, febres pristini seculi longe alias fuisse, ac nunc in Britannia, quippe illae erant omnes omnino inflammatoriae, sine notis debilitatis, animi deliquii, peticularum, haemorrhagiae putridae, flatus et excretionis foetidae, idque ob constitutionem corporis longe firmiorem. Subduntur similiter *febres, quales hodie sunt*, vnde patet, *synocham inflammatoriam* et rarius fieri, et cum paucioribus inflammationis signis copulari, et sine sanguinis detractione fere auferri; crebrius incidere apud Britannos *synochum*, qui sub initio inflammationem mentitur, et paucis diebus interiectis, typum typhi aemulatur, praeterea *typhum febremue neruosam*, quae hic curate describitur, et liquando signa putredinis ostendit. Tunc *febris putrida* appellatur. Erant ergo febres illorum temporum sine contagione, at quae hodie fiunt, vt plurimum cum contagione. Illae sine notis debilitatis et putredinis, hae vero quam maxime; Illae cesserunt vacuantibus, hae vero sic exacerbantur. Praeterea explicantur *causae, quibus mutatio debet tribui*, nominanturque potus theae et coffeae, vsus nicotionae varius, liquoris spirituosi abusus, victus vegetabilis, amplitudo et multitudo oppidorum, et luxuria communis, sed plurimum contulisse, sub auctore Nostro, videtur theae et coffeae infusio. Quibus praemissis, *cap.* 2. docetur breuiter *curatio febrium idonea*, nimirum synochae, synochi et typhi.

p. 13. p. 14. p. 15. p. 17. p. 18. p. 19. p. 39.

13. *Diſſ. med. inaug. de pneumonia* — auctore IACOBO FORSYTHE, *Hiberno, a. d.* 12 *Sept.* 28 *pagg.* Notatur hoc nomine, vt ex praefixa Cl. CULLEN definitione patet, quisque dolor pectoris febrilis, et deſcribitur more ſolito, i. e. adferendo hiſtoriam morbi, diagnoſin, cauſas remotas, locales praediſponentes, quo refert Noſter anguſtiam thoracis et ſcirrhos pulmonis, tandem occaſionales, et proxi-
p. 16. mam, quam dicit ſpaſmum externarum arteriarum, actionem auctam ſuſtinentem, fines, puta per reſolutionem, ſuppurationem, gangraenam et ſanguinis effuſionem, prognoſin et curationem. In quibus nihil eſt, quod memorabile vel inauditum in Germania putemus.

14. *Diſſ. med. inaug. pauca de mente et eius in corpus effectibus exponens* — *auctore* PHILIPPO HOLLAND, *Anglo, d.* 12 *Sept.* 35 *pagg.* Percenſet Noſter breuiſſimis *cap.* 1. ſenſus effectus, *cap.* 2. effectus ex intellectus exercitio oriundos, *cap.* 3. effectus variarum voluntatis modificationum, i. e. ſpem, cupiditatem, timorem et deſperationem. Sed quia haec Noſter ipſe tribuit Cl. CULLENIO, non attinet res notas repetere.

15. *Diſſ. med. inaug. de febre puerperarum* — *auctore* THOM. EVORY, *Hiberno, a. d.* 12 *Sept.* 46 *pagg.* Siſtuntur *hiſtoria morbi* et *ſectiones cadaverum,* vnde confirmatur notiſſima morbi ad omentum, inteſtina et peritonaeum ſedes, *cauſae remotae,* i. e. grauiditas et partus, *natura morbi,* i. e. memorando cauſas, quae paſſim noxas attulerunt, nempe lochia ſuppreſſa, lactis depoſitionem, vterum inflammatum, contagionem ſui generis, quam Cl. YOUNG aſſumit, aërem putridum et rem putridam nominat, eryſipelas, *Hulmii* et *Whitii* opinionem,
p. 31. ita tamen, vt potior Noſtro videatur vltima. Statuit enim, compoſiturus litem, febris naturam

non

non ſemper eandem eſſe, modo ſynocham, modo typhum, dolorem vero abdominis ab inflammatione cuiusque partis ortum pro ſigno idiopathico habendum. Iam exhibetur *ratio ſymptomatum*, i. e. abdominis tumor, quem ab lympha ſtagnante repetit Noſter, vomitus ſubuiridis materiae, quem huic febri minime proprium eſſe cenſet, ſpiratio difficilis, quae debetur dolori abdominis, vires ſubito collapſae, ob inflammationem et foedam colluuiem ſcilicet, dolor ceſſans, ob gangraenam; *diagnoſis*, quae facilis eſt, *prognoſis*, qua plurimae feminae morbo oppreſſae dicuntur, denique *medendi ratio*, quae ad dolorem et ſymptomata valet. In his reiiciuntur venae ſectio, epiſpaſtica, camphora, commendantur cathartica, refrigerantia, vinum, cortex, opium, emetica et cataplaſmata cenſentur media, ad vomitum poſt purgationem ventriculi laudatur mixtura Riverii, ad diarrhoeam rebellem lotio alui ex amylo, aëre fixo vel aqua tepida. p. 34. p. 37. p. 39.

16. *Diſſ. med. inaug. de cynanche typho*, — *auctore* GEORGIO DANIELL, *Anglo*, *a. d.* 12 *Sept.* 40 *pagg.* Curate pingitur diri et contagioſi morbi facies ad exemplum *Mercati* et *Fothergillii*, memorantur *cauſae remotae*, eaeque notae, vna cum reprobatione dierum decretoriorum, ſed argumenta eius non ſatis certa ſunt, *prognoſis* et *curatio*, quam febri et viribus augendis accommodat. Diſſuadet tamen acida ſumenda, lotionem corporis acidam damnat, vt inanem et noxiam, laudat vinum, potionem e ſaccharo tenuem, corticem, prae ceteris aethera, relinquit in medio camphoram. Quae vero an noua et inaudita in noſtris terris ſint, vt Noſtro videtur, valde dubitamus.

17. *Diſſ. med. inaug. de affectibus animi* — *auctore* DAN. BRYAN, *Hiberno*, *a. d.* 12 *Sept.*

 38 *pagg.*

38 *pagg.* Argumentum hoc de motibus animi
p. 9. duabus partibus continetur. Agit prima *de effectibus, quos affectus animi in corpus humanum edunt*, i. e. docet, quaenam ſit ſingularum perturbationum
p. 32. in corpus vis et poteſtas; altera vero oſtendit, *quatenus in morbis inferendis vel tollendis valeant animi affectus*, i. e. ratione ac vſu confirmatur commodum vel incommodum, exinde in corpus redundaturum.

18. *Diſſ. med. inaug. de ſyncope — auctore* IACOBO HARE, *Scoto, a. d.* 12 *Sept.* 56 *pagg.* Non mediocriter in hac materie verſatus eſt Noſter, et parum reliquit, quod ſcitu vel memoratu dignum videretur.
p. 5. Anteit *ſyncopes* triſtis, ſed fida *imago*; quam
p. 8. 9. *ſynonyma* excipiunt; ſequitur *diagnoſis*, vt in pri-
p. 11. mis a ſpaſmodicis morbis internoſcatur; *cauſa proxima*, quam in corde latere negat, magis in cerebro ait, cum phaenomena morbi hoc ſatis doceant;
p. 15. *ratio ſymptomatum*, i. e. explicatio ſudoris, vomitus, palloris, anxietatis, cardialgiae, palpitatio-
p. 19. nis; *cauſae excitantes*, quo refertur, quicquid nervos vehementer afficit, ergo et contagio, res putridae, narcotica, animi motus, irritamenta, inprimis ventriculi ac inteſtinorum, languor et fames,
p. 35. vacuatio nimia, turbata cordis actio, *cauſae praediſponentes*, i. e. debilitas et mobilitas neruorum;
p. 37. *prognoſis*, quae cauſis et effectibus rite aptatur, ſed dubia relinquitur, negante tamen Noſtro coagulum ſanguinis ſub ſyncope, vtpote contrarium
p. 40. *Hewſoni* experimentis; *methodus medendi*, qua tolli morbus praeſens debet, futurus auerti. In his re-
p. 44. mediis eminet frictio, aduerſa eſt venae ſectio; *prophylaxis*, quae fit euitando cauſas excitantes, corrigendo praediſponentes. Sub calcem leguntur
p. 48. *notae*, quibus quaedam ante dicta contra aliter ſentientes defenduntur. Negat Noſter contra SAU-

VAGE-

VAGESIUM, ſyncopen ſpaſmorum numero habendam eſſe, hiſtoriam, quae in *Obſ. Med. Lond. T. I.* reperitur, aliter explicari et poſſe, et debere, quamcunque materiem, vaſis abſorbentibus vel lacteis receptam, cor poſſe afficere, dubiam eſſe, immo inutilem quaeſtionem, quomodo fibrae muſculorum relaxatae agant in vi cerebri imminuenda, neruos cordis compreſſos poſſe idem efficere, theoriam *Whyttii* magis probabilem, quam veram eſſe, concretiones ſanguinis poſt mortem demum videri ortas, prodeſſe lotiones alui ex aromaticis vel cardiacis, ſperni debere eas, quae ex fumo tabaci conſtant, frigus in auferenda ſyncope ſtimulando agere, minime adſtringendo.

19. *Tentamen inaug. quosdam aëris in corpus humanum effectus amplectens* — *auctore* SAMUEL DE BUTTS, *Hiberno*, *a. d.* 12 *Sept.* 41 *pagg.* Eſt bona repetitio phyſicarum aëris dotum, puta grauitatis, elateris, qualitatum, et leuis quaedam ad pathologiam applicatio.

20. *Diſſ. med. inaug. de rheumatiſmo* — *auctore* RICARDO VAUGHAN, *Anglo*, *a. d.* 12 *Sept.* 27 *pag.* Siſtit fidam rheumatiſmi adumbrationem, ſub forma huic ſcholae propria, ſecundum Cl. CULLENII praecepta. Nam plurimae diſputationes Edinburgenſes ſiſtunt meram notiſſimarum rerum compilationem.

1783. *Menſe* (12) *Iunio.*

1. *Tentamen philoſophico-medicum de electricitate* — *auctore* ABRAHAM WITKINSON, *Britanno*, 61 *pagg.* Opuſculum doctum, etſi ſola compilatione conſtat, duabus abſoluitur partibus, quarum prima explicat *phaenomena electricitatis et naturam*, p. 7.
ex placitis optimorum ſcriptorum, altera exhibet

p. 43. *electricitatem medicam*, i. e. recensum morborum, quos sic curatos esse viri summi contendunt; sunt vero hoc ex numero febres intermittentes, amaurosis, ophthalmia, fistula lacrumalis, angina, rheumatismus, sciatica, odontalgia, podagra, paralysis, tremor, tetanus, chorea s. Viti, trismus, ischuria, amenorrhoea, dysphagia, contractiones musculorum, excretio taeniae, raucedo, contusiones et distensiones artuum, tandem tumores cancrosi, et narrantur omnia ex fide auctorum.

2. *Diss. med. inaug. de tetano — auctore* GULIELMO MUNRO, *Scoto*, 66 *pagg.* Congessit Noster quidquid hoc de morbo vndiquaque dictum et scriptum est. Laudat ad vim morbi spiritum aethereum vitrioli ex testimonio Cl. GILPIN, medici Grenadensis, pisselaeum Barbadense, binis horis per cochlearia datum, ex ore CULLENII, cicutam ex fide IOANNIS HUNTERI. Ergo mera est compilatio.

3. *Diss. med. inaug. de malo hypochondriaco — auctore* IOANNE STARK, *Fifano*, 55 *pagg.* Definit Noster hypochondriasin sub magistro CULLENIO per *dyspepsiam cum anxietate, moestitia et metu ex rebus parum valentibus plerumque in temperamento melancholico*, et explicat morbum more illinc re-
p. 8. cepto. Putat, eum interdum per periodos venire
p. 12. ac decedere, semperque copulatum cum melan-
p. 27. cholia (?) esse, torporem habendum pro causa proxima, at vero medendi ratio, quam scribit, non sufficit explanandis et tollendis symptomatis.

4. *Diss. med. inaug. de amenorrhoea — auctore* ROBERTO HARDING, *Hiberno*, 43 *pagg.* Expressit Noster imaginem huius morbi fideliter, sed
p. 19. parum est, quod inde excerpamus. Statuit, ob-
p. 23. structionem mensium oriri ab impedita ouarii secre-
p. 33. tione per spasmos extremorum vteri vasorum, epilepsiam vero ab neruorum cerebri mobilitate, venae sectio-

ſectionem caute quidem et in brachio adhibendam, p. 34.
veſicas calida aqua et furfure repletas inguinibus ſu- p. 37.
perhabendas ex GUIL. HUNTERI conſilio, reiicien- p. 38.
dum emeticum, opium etiam, niſi ab animi motu ſit p. 40.
ſuppreſſio, negligendas cantharidas, mercurium p. 42.
aliquot diebus ante, quam fluor venire debuit, exhibendum, ſpernenda emmenagoga et ipſum melampodium, commendandam haud raro *venerem*, ſed tunc, ſub auctore Noſtro, *medico iubenti largo opus eſt capillamento*, *ingenti baculo*, *aureaque tabaci theca*, quae iuueni (puto) deſunt. Ecce decorum medici Edinburgenſis.

5. *Diſſ. med. inaug. de iis*, *quae ad ſanitatem conſeruandam plurimum conferre videntur* — *auctore* CHRISTOPHORO STANGER, *Anglo*, 37 *pagg*. Recenſentur quaedam alimentorum genera, potus, exercitatio, aër, affectus animi, ſecretio, ſomnus, veſtitus, munditіes, conſuetudo, et quid quaeque res valeat ad valetudinem vel conſeruandam, vel proſternendam, breuiter explicatur.

6. *Diſſ. med. inaug. de contagione* — auctore HUG. OWEN, *Cambro-Britanno*, 47 *pagg*. Hoc ſibi ſumſit Noſter, vt cauſas febris fictas refellat, verioremque aliam tradere aggrediatur. Negat p. 6.
ergo, talem febris cauſam eſſe frigus, quia potius p. 10.
aduerſatur, defatigationem, cibum et potum ni- p. 11.
mium, venerem immoderatam, motus animi, at- p. 13.
moſphaerae mutationem et miaſmata paluſtria, re- p. 15.
linquit ergo ſolam *poteſtatem nociuam*, i. e. *contagionem ſpecificam*, *ab corporibus hominum proficiſcentem*, *quae ſanis applicata ſimilem morbum progignit*.
Scribuntur ergo notae febris a contagione, quod p. 16.
crebrius incidat ab commercio ſanorum cum infectis, vtplurimum affectet eos, qui ſeſe inuicem inuiſunt, vel gregatim veniunt, vagetur in iis locis, vbi in anguſto ſpatio multa hominum turba eſt, vel in naui-

nauibus hominum copia nobilibus, et vberius exem-
p. 22. plis confirmantur. Hinc fit conclufio, hanc cau-
fam eſſe fontem febris continuae communem, ce-
p. 23. teras vero fictas. Iam inquiritur in originem con-
tagionis, negaturque, hanc fieri ab putredine vel
p. 31. effluuiis humanis (?), fed vbi quaeritur, *qua ra-
tione ac vnde in noſtrum terrarum orbem peruenerit*,
refpondet Nofter, *opificem rerum omnipotentem et
ſapientem originem eius tenebris inacceſſis obtexiſſe, ge-
neratam fuiſſe hanc vel ab ortu mundi, vel ſaltem ante
actorum annales.* Hem, quam bene ac docte! Ergo
caſſa Noſtri opera eſt, qui, promiſſoris magni mo-
re, multa pollicetur, fed nihil praeſtare poteſt.
p. 32. Ex his concluditur, facillimo negotio poſſe febrem
in exilium mitti, peſtilentiam ab Europa arceri,
nofocomia et naues a contagio liberari, modo in-
fecti non recipiantur. Hem, quam noue ac fapien-
p. 32. ter! Sequitur modus, quo contagionis progreſſus
declinetur, contineturque ille quidem aëre, con-
tactu rerum vel hominum infectorum, et fomite.
p. 38. Sub calcem iterum negatur, feminia febrilia debi-
litate non conſiſtere.

7. *Diſſ. med. inaug. de menſibus paucisque morbo-
rum ab eorum vitiis pendentium* — auctore IACOBO
p. 9. FRID. MARTLEY, *Hiberno*, 42 *pagg.* Contendit
Nofter, caufas menfium, adhuc ab auctoribus me-
moratas, nequaquam fufficere ad rem explicandam.
p. 13. In his paullo infolentior ea eſt, quam Cl. EMMET
propofuit, nempe fanguis ab turgefcentia fub coi-
p. 19. tus appetitu ſtagnans in vtero. Refert etiam No-
ſter tres menfium impeditorum fpecies, emanfio-
nem, ſuppreſſionem et fluorem difficilem, fympto-
mata cuiusque, remedia, caufae. Sed haec lippis
et tonforibus noſtris fatis nota.

8. *Diſſ. med. inaug. de ictero* — auctore IOANNE
MURPHY, *Hiberno*, 38 *pagg.* Perfecutus eſt No-
ſter

ſter icterum, more tyronum Edinburgenſium, hiſtoriam morbi, cauſam proximam, cauſas remotas, ſymptomata, diagnoſin, prognoſin et medendi rationem memorans, ſed nihil ſcripſit, quod memorabile videatur.

9. *Diſſ. inaug. med. de ſcorbuto* — auctore RICHARDO KIERNAN, 35 *pagg.* Diſtribuit Noſter p. 2. ſcorbutum in tria ſtadia, quorum primum nobilitatur laſſitudine inſolita et debilitate, tumore ac pruritu gingiuarum liuidarum, ſpongioſarum et fungoſarum, halitu graueolente, maculis cutis, praeſertim tibiae ac cruris, liuidis; alterum tumoribus membrorum, cum maxime genuum, liuidis et dolentibus, dolore pectoris ingraueſcente, motu corporis difficili; tertium haemorrhagiis oris, narium, ani, dentium caſu, veteris vlceris apertura foeda, fungorum prouentu, clauſula vitae per hydropem, icterum vel phthiſin; poſt mortem vero ſolutione epiphyſium et cartilaginum, effuſione ſanguinis in tela celluloſa, muſculorum rigiditate ac putredine ſolita. Iam ſcribuntur *definitio morbi*, *diagnoſis*, *cau-* p. 6. *ſae remotae*, i. e. debilitas et triſtitia, cauſae excitantes, i. e. cibi inopia, vel prauitas, frigus et humidum, deſidia, animi motus ſubito deprimentes, tandem *curatio* his tollendis apta. Subiicitur *cauſa proxima*, quam Noſter in totius corporis, praeſertim ventriculi, debilitate ponit, indeque repetit ſymptomata, variis in ſtadiis obſeruata; *prognoſis* et p. 24. *curatio*, ſed haec iterum lippis et tonſoribus nota.

10. *Tentamen med. inaug. de typho* — auctore THOMA WALLER, *Britanno*, 36 *pagg.* Explicat Noſter typhum, ſed vulgariter, theoriam febris ex CULLENII praeceptis ſcribit, inter remedia me- p. 32. morat corticem rubrum; cetera centies recocta ſunt.

11. *Diſſ.*

11. *Diss. med. inaug. de ascite* — auctore IACOBO
p. 1. NASMYTH, *Scoto*, 20 *pagg*. Credit Noster, asci-
p. 8. ten esse progeniem vitiorum seculi et vix sanabilem,
p. 14. causam proximam statuit exhalationem auctam vel sorptionem imminutam, et medendi viam eam commendat, quae vires tonumue corpori reddat, humoremque vacuet. Prius faciunt cortex et mars, vinum, exercitatio, posterius vero cathartica, diuretica, diaphoretica, emetica.

Mense (12) *Septembri.*

12. *Diss. physico medica de sonis et auditu*, auctore EDMUNDO SOMERS, *Hiberno*, 35 *pagg*. Constat dissertatio quatuor capitibus. Primum agit *de sono eiusque propagatione* (physice), alterum *de auris humanae structura* (anatomice, sed imperfecte), tertium *de auditu vel modo, quo soni a nobis percipiuntur*, (breuiter, ita tamen, vt aquae labyrinthi vim attribuat vltimam neruulos feriendi ac tremulum motum ad cerebrum vsque prouehendi, immo vero doctam diiudicandarum fidium aurem ab magnitudine et figura labyrinthi diuersa repetit); quartum *de quibusdam auditus vitiis*, sed ieiune.

13. *Tentamen med. inaug. de somno* — auctore
p. 1. STEPHANO DICKSON, *Hiberno*, 37 *pagg*. Versatur Noster vnice in somno naturali, sed ita, vt meminisse videatur illius Ciceroniani, fronte libelli affixi: *Quid melius, quam in mediis vitae laboribus*
p. 6. *obdormiscere?* Scribendi genus enim tam horridum est, vt *auctori doleat hasce paginas* tam *festinato scri-*
p. 25. *ptas, confestim publici iuris facere.* Sequuntur ad calcem *notae probationibus stabilientes quaedam in praecedente tentamine affirmata*, sed quae melius erat omittere. Noster enim variis tentaminibus scilicet certior factus est, pulsum dormientium esse len-

lentiorem, negat, corpus aut animum in perfecto somno et in perfecta apoplexia a voluntate regi, ait, calorem minui etc. Sit ergo Nostro post gradum Doctoris semper somnus facilis!

14. *Diss. med. inaug. complectens quaedam de vtero grauido* — auctore BENIAMINO KISSAM, *Americano*, 35 *pagg.* In anatomica partium descriptione p. 1.
inest parum de circuitu directo inter matrem et fe- p. 21.
tum, de grauiditatis sequelis, de cura grauidae, p. 29.
sed desiderantur, quae iure inesse putes. Est ergo haec scriptio vna ex pluribus.

15. *Diss. med. inaug. de somno* — auctore ROBERTO CLEGHORN, *Scoto*, 51 *pagg.* Haud levis de somno libellus est, qui quatuor capitibus constat. 1. *Phaenomena somni.* Imago fideliter p. 3.
expressa. 2. *Causae somni.* Memorantur impressio- p. 6.
nes nullae vel leues, desideria expleta dolorque decedens, relaxantia quaeque. 3. *Effectus somni.* p. 16.
Dicuntur in eo consistere, quod sensus res externas fere non capiant, mobilitas musculorum minuatur, et quaeuis secretio etc. 4. *Causa proxima* p. 27.
somni. Hanc Noster ex CULLENI auctoritate collapsum vel immobilitatem sumendam suadet. Sub p. 33.
finem adduntur pauca et manca *de somniis*, quae definiri non posse et sperni debere creduntur.

16. *Diss. med. inaug. de hydrope* — auctore ARTHURO GRANT ROBERTSON, *Antiguensi*, 33 *pagg.*
Dicit Noster, *hoc summa festinatione finitum opuscu-* p. 33.
lum, et recte: Nam nihil intus est, quod memorabile putes. Praestabat ergo, honores sine festinata opella ambire.

17. *Tentamen physicum inaug. quaedam de euaporatione complectens*, auctore IACOBO PATERSON, *Britanno*, 52 *pagg.* Absoluitur libellus tribus capitibus. Primum agit *de euaporationis theoriis di-* p. 7.
versis, puta NIEUWENTYTI, WALLISI, CARTESII,

SII, DESAGULIERI, HALLAEI et BLACKII, ſubiuncta quadam ſententia propria, qua vaporatio dicitur eſſe proceſſus duplex, ad ſolutionem aquae
p. 34. in aëre neceſſarius. Alterum caput inſcribitur *de quantitate aquae in aërem exhalata*, quae immenſa eſſe dicitur, et nos in oceano viuere videmur, ſi auctori credimus. Tertium verſatur in explican-
p. 38. dis *quibusdam euaporationis effectibus*. Sunt vero frigoris notabilis generatio, ebullitio, nubium formatura, grandinem, nebulas, ros, pruinam et fluminum ortum complexa.

18. *Diſſ. med. inaug. de hyſteria* — auctore ROBERTO GROAT, *Britanno*, 49 *pagg*. Decurrit commodo diſputatio per definitionem, hiſtoriam morbi, diagnoſin, ſeminia, noxas, cauſam proxi-
p. 24. mam, quam *in affectu canalis alimentarii ſpaſmodico, a ſtatu certo forſitan partium genitalium proficiſcente*, item *in motu antiperiſtaltico aucto et admodum magna ſyſtematis neruoſi irritabilitate* ponendam eſſe cenſet; per euentum morbi et rationem medendi. Haec iubet in ſubſidium vocare ſpiritum aethereum vitriolicum, ſub hiſtrionum principe ac coryphaeo, *Grahamo*, electricitatem, alcali volatile, aſam foetidam, opium, artemiſiam, pediluuia, et fomenta, ſpernere contra moſchum, camphoram, hyoſcyamum, cicutam, valerianam, caſtoreum, his etiam ex vſu Cl. GREGORII addere acetum largius ſumtum. Tan-
p. 36. dem coronidis loco ſcribitur *conſilium de impediendo reditu*, ſuadendo regimen idoneum, aërem purum et frigidum, exercitationem, balneum frigidum, oblectationes et medicamenta tonica, et ſingulatim quaeuis explicando.

19. *Diſſ. med. inaug. de ictero* — auctore DIONYSIO KEOGH, *Hiberno*, 35 *pagg*. Sterilis eſt diſputatio; falleris, lector, ſi qua noua quaeris. Nam

Nam nec origo icteri a vaſorum lymphaticorum ſorbentium vitio auctori nota eſt.

20. *Diſſ. phyſica inaug. de viſu* — auctore IONATHAN DUDLEY, *Hiberno*, 33 *pagg.* Memorantur *quaedam de lumine*, *de oculo*, *de videndi methodo* (phyſice), *de viſus vitiis quibusdam*, (medice, ſed parum de myopia et presbyopia); ieiuna ergo eſt ſcriptio, et, vt plurimae harum diſputationum, ex praelectionibus profeſſorum facta compilatio.

21. *Diſſ. med. inaug. de febribus intermittentibus medendo* — auctore FRANCISCO BUCHANAN, *Scoto*, 80 *pagg.* Continet ſe auctor intra notiſſima huc pertinentia praecepta, ſed vere diiudicat omnia, nec omiſſa quidem nupera de cortice peruuiano rubro diſputatione.

22. *Diſſ. med. inaug. de ſcarlatina cynanchica* — auctore ANDREA COVENTRY, *Scoto*, 55 *pagg.* Curatius et vſui accommodate deſcribitur haec febris contagioſa, ſed iterum repetenda eſt noſtra confeſſio, nihil noui haec ſcriptio apportat ſcilicet.

23. *Diſſ. med. inaug. de hydrothorace* — auctore CAROLO HILL, *Hiberno*, 35 *pagg.* Definit Noſter morbum ſecundum Cl. CULLENUM, qui fallit ſub ſpecie catarrhi, ſi ab thorace incipit, contra ſub ſpecie hydropis, ſi aliunde venit; poſt *diagnoſin* p. 15.
exhibetur *theoria morbi*, qui ab exhalatione ac ſorptione impedita repetitur; *ratio ſymptomatum* i. e. p. 23.
dyſpnoeae, tuſſis, difficilis decubitus, palpitationis, ſomni cito abituri, vrinae parcae et ſitis, item ſtuporis brachii; *prognoſis*, vtpote plerumque in- p. 27.
fauſta; *methodus medendi*, quae intra notiſſima prae- p. 28.
cepta conſiſtit.

24. *Tentamen med. inaug. de variolis* — auctore P. GULIELMO FERGUS, *Hiberno*, 29 *pagg.* Eſt leuis variolae benignae et malignae adumbratio, et Noſter videtur hanc ſoli febri inflammatoriae et

 putri-

putridae accommodare. Quam vere, huius loci non eſt multis anquirere.

25. *Tractatus med. inaug. quaedam de diaeta ſeu materia diaetetica ipſiusque in corpus et in mentem effectibus complectens* — auctore THOMA BELL, *Hiberno*, 48 *pagg.* Non ſpernenda quidem opella iſthaec eſt, cum praecepta victus ordinandi potiora plane ac perſpicue tradantur, etſi noua non adfe-
p. 10. rat. Conſtat *tribus partibus*. Prima eſt *de victu ſolido.* Praeuia quaeſtione, vtrum homo animal carniuorum ſit appellandus, nec ne, et quae ſit victus ex animantibus et vegetabilibus diuerſitas, explicantur dotes lactis, piſcium, varia variorum ciborum conditio in ventriculo et inteſtinis, et diverſi victus in ſanguinem effectus, diuerſa nutrimenti quantitas, manducatio et ciborum coctura (quidni haec poſteriora primum locum occupant?)
p. 36. Secunda eſt *de potu.* Huc referuntur aqua, liquores fermentati, ſpiritus deſtillatus, theae et coffeae infuſum et decoctum ex cacao nucleo. Tertia eſt
p. 44. *de cibi diuerſi in mentem effectibus.* Per exempla quam breuiſſime docetur, victum animalem feciſſe nationes feroces et bellicoſas, victum vero vegetabilem mites et manſuetas, diuerſum victum, ſiue ſpectes qualitatem, ſiue quantitatem, valere plurimum ad intelligentiam et phantaſiam vel excitandam, vel deprimendam.

1784. *Menſe* (24) *Iunio.*

1. *Diſſ. med. inaug. de leucophlegmatia* — auctore IOANNE UNTHANK, *Hiberno*, 82 *pagg.* Orditur
p. 7. Noſter ab *ſignorum enarratione*, eaque ſatis accu-
p. 14. rata, et ſubdit *definitionem*, vtrumque morbum, i. e. leucophlegmatiam et anaſarcam, eundem profeſ-
p. 19. ſus; *theoriam*, i. e. cauſam proximam ſolidorum laxatio-

laxationem et humidorum intemperiem; *remotas* p. 27.
causas, ex quarum numero sunt aër frigidus et humidus, cibus leuis vel tenacis materiae, frigida vel immodica potio, crebra vel nimia sanguinis detractio, morbi praegressi, excretio cohibita, tristes animi motus, abusus liquorum spirituosorum; *pro-* p. 39.
gnosin stadio morbi adaptatam; *curationem*, quae p. 41.
in eo consistit, vt *diathesis leucophlegmatica corrigatur*, leuando causas et restituendo tonum, *vt effusus humor euacuetur* vel per *vias naturales*, i. e. emeticis, catharticis, diureticis, diaphoreticis et sialagogis, vel per *emissaria noua*, i. e. vesicantibus, incisionibus, fonticulis, attrahentibus; *vt effusi humoris sorptio promoueatur*, idque fit stimulantibus, frictione, electricae materiae appulsione ac mercurio; *vt recidiuus morbus auertatur*, adhibendo auxilia tonica et balneum frigidum. Haec quidem singulatim percensentur, sed copiosa repetitione non egent, quia nota cuiuis medico sunt. Quaeritur sub finem, *an potus liberaliter dandus sit?* et respondetur, p. 78.
potiones saepe idoneas, aliquando necessarias esse.

2. *Diss. med. inaug. de morbo venereo* — auctore IOANNE MURDOCH LOGAN, *Ciue Bostoniensi Americano*, 50 *pagg.* Repetit Noster primas luis venereae origines ab 1493. ex fide historica, quae potior est Cl. HENSLERI coniectura, et contra DUNCANUM et TODIUM hanc et gonorrhoeam eundem morbum esse profitetur. Breuiter hoc probaturus, p. 3.
exemplis docet, eandem feminam impuram alii gonorrhoeam, alii luem impertiisse, virus, vrethrae admotum, illam generasse, vtrumque morbum, ipsum bubonem et faucium vlcerationem in locum alterius successisse, et cum haec adfuerit, luem inueteratam a gonorrhoea excitatam esse, hanc suscitare posse luem sine bubone, non semper in gonorrhoea reperiri vlcus, bubonem vero non fa-

cile fieri ſine vlcere, notas vlceris erodentis in pene demonſtraſſe Cl. MONROUM, hocque adeſſe poſſe ſine veſtigiis relictis. Haec quidem omnino repugnant dictis Cl. TODII, audacter contrarium
p. 6. defendentis. In *hiſtoria morbi* apte deſcribitur gonorrhoea et ipſa lues. Sorptionem per glandulas lymphaticas fieri affirmatur cum et ſine roſione, etſi
p. 14. hoc rarius, virus ad naturam materiae contagioſae multiplicari, cutem vitium prodere primum circa radices capillorum ſub forma macularum ſubrubra-
p. 17. rum vel purpurearum. *Signa, quae hunc morbum ab aliis ſecernunt.* Difficile eſt, gonorrhoeam a leucorrhoea ſub initio diſtinguere, ſub progreſſu
p. 20. difficilius. *Bubones venerei* cognoſcuntur eo, quod glandulae inguinum ſuperiores occupantur, aliquando duritie vaſculorum lymphaticorum a pene
p. 22. vſque ad inguen ſummum. *Modus, quo contagio ſyſtema ingreditur, et cauſae morbi.* Negat Noſter, morbum hunc foedum ſine coitu olim ortum, iam vero natum ait contactu, praeſertim vaſculorum
p. 23. abſorbentium lymphaticorum oſculis ingredi. Gonorrhoea vna via coitus implantatur, lues vero vel parentum miniſterio, vel a contactu, v. c. ab oſcu-
p. 24. latione. Procliuitas forte eſt in maiore abſorbendi
p. 25. poteſtate quaerenda. Acrimonia virus venerei eſt cauſa proxima. *Nonnullorum e ſignis explicatio.* Virus in extrema glande muco miſtum reponitur,
p. 33. et ſenſim proſerpit. *Euentus.* Non adeo malus
p. 34. eſt. *Ratio medendi.* Poſt praecepta gonorrhoeae prophylactica, in quibus eſt aqua calida cum ſapone miſta, item alcali cauſticum, non, niſi ex plurima aqua exhibitum, iubet Noſter, inflammationem tollere vel minuere, tonum reſtituere, ſigna fortuita remouere. Primum ſcopum faciunt venaeſectio, cathartica lenia, diuretica, lotio calida partium affectarum; ſecundum cortex, balneum fri-

frigidum, alumen, balſamum copaiuae, extrinſecus iniectio ex albo vitriolo, ſaccharo ſaturni, aerugine aeris (?), opium; tertium remedia accommodata ſymptomatis, v. c. phimoſi, tentigini, teſtium tumori etc. Praeter haec ſuadet, ſemper aliquid mercurii ſumendum, ne qua miaſmatis pars abſorbeatur. Quod ad *luem* attinet, ſolus iuuat p. 44.
mercurius. Ad vlcuſcula commendat Noſter merc. praecipit. rubrum, hortatur, vt bubo ſemper diſcutiatur, et praefert ſub curatione luis mercurium ore hauſtum. Quin Cl. CLARE methodum laudat et probat, ceteris vero anteponit pilulas caeruleas Edinb. Cetera non ſunt memorabilia.

3. *Diſſ. phyſ. med. inaug. de pathematibus animi eorumque in corpus humanum effectibus* — auctore GRAEMIO MERCER, *Scoto*, 45 *pagg.* Quinque capitibus complexus eſt Noſter potiora praecepta de natura et cauſis affectuum, de rebus excitantibus et deprimentibus, de ſignis externis, de virtute pellendi vel efficiendi morbos, ſed nihil intus eſt, quod memoratu dignum putes.

4. *Diſſ. med. inaug. de phthiſi pulmonali idiopathica,* — auctore RICARDO KENTISH, *Anglo,* 45 *pagg.* Praefatus eſt Noſter de hoc morbo Britannorum endemio, qui ſingulis annis 4000 — 5000 incolas rapit. Modus tractandi, vt in reliquis diſputationibus huius academiae. Memorabilia ſunto. Singulare vitium eſt, quod tunicae ad- p. 6.
natae vaſa rubra euaneſcunt, et albeſcit membrana margaritae in ſimilitudinem. Pus ſorptum non eſt p. 8.
cauſa febris hecticae, nec materia noxia retenta, vt Cl. REID ſtatuit, poteſt exacerbationes quotidianas ſuſcitare. Repetendae ergo ab irritabilitate illae p. 11.
ſunt. Inter cauſas praediſponentes refertur venu p. 14.
ſtas quaedam, cum ſenſu ponderis ad praecordia copulata. Albedo dentium ſignum eſt phthiſeos, p. 15.

 ſed

ſed fere iuncta cum macula lactea in centro, eaque oriri videtur ab actione materiae ſalinae ori inſiden-
p. 19. tis. Cauſa proxima eſt debilitas. Tubercula pul-
p. 23. monum ſunt vaſa bronchiorum lympha coagula-
p. 24. bili referta. Expectoratio eſt omnium ſignorum fal-
p. 25. laciſſimum. (Hic quaedam *de natura puris* Noſter narrat, et diſtinctionem inter pus et mucum ſuper-
p. 27. fluam putat.). Neque periculoſa puris eſt reiectio,
p. 34. niſi ſit etiam copioſa, foetida. Lac non eſt profi-
p. 42. cuum phthiſicis. Balſama non ſunt omnino reiicienda.

5. *Diſſ. med. inaug. de vermibus inteſtinorum* — auctore THOMA WALLIS, *Hiberno*, 53 *pagg.* Continet ſe Noſter intra explicationem vermium com-
p. 10. munium, taeniae, aſcaridis et lumbrici. Mucum negat eſſe cauſam, oriri eos ait ex ouis, quae vna
p. 15. cum cibo animalia ingrediuntur. Signa vermium,
p. 20. praeter excretionem, dubia ſunt et ancipitia. Dubius etiam tumor oedematoſus ad narium alas, quem
p. 21. Cl. HOME memorauit. Difficilius eſt, hydrocephalum internum incipientem a vermibus diſtin-
p. 23. guere propter ſigna quaedam communia. Symptomata ſatis produnt, ventriculum et inteſtina
p. 27. turbari vermibus, hinc digeſtionem impediri. Medici eſt, eiicere vermes, et effectis inde ſequen-
p. 30. tibus obſiſtere. Puluis ſtanni mechanice agit; are-
p. 31. na deuorata interdum profuit: Dolichos pruriens, mole gr. ii — viii ſub forma boli vel electuarii ſum-
p. 33. ta, mire iuuit. Oleum nocet iis, quibus ſpiracula ſunt. Minus certa aqua calcis deglutita vel iniecta
p. 34. eſt. Calomelas iuuat. Vitriolum viride inter ob-
p. 35. ſoleta eſt. Spigelia Marylandica laudabilis. Etiam
p. 42. radix filicis. Cortex *Geoffraeae Iamaicenſis inermis*, Angl. *Cabbagetree bark*, ſub forma decocti, ſyrupi, pulueris et extracti, exhibetur tuto et ſalutariter.

Cata-

Cataplaſmata parum proficere poſſunt, enemàta non p. 50.
niſi ad aſcarides. p. 51.

6. *Diſſ. med. inaug. quaedam de ſedentariae vitae malis amplectens* — auctore IOANNE POTTER, *Anglo*, 56 *pagg.* De ſedentariae vitae malis acturus Noſter praemiſit. *Part. I. pauca de hiſtoria et* p. 9.
cauſis morborum in variis aetatibus ex ſedentaria vita, vere quidem, ſed non noue; *Part. II.* ſcripſit *de* p. 28.
exercitationis in corpus humanum effectibus; Part. III. p. 34.
de vſu exercitationis ad ſanitatem tuendam et morbos leuandos. Commendatur ad tollendam vel minuendam amenorrhoèam, dyſpepſiam, ſcrophulam, phthiſin pulmonum, icterum, epilepſiam et hyſteriam, menorrhagiam et leucorrhoeam, hypochondriaſin, podagram, anaſarcam et aſciten, congeſtionem ſanguinis, vnaque optat Noſter, vt gymnaſtice veterum denuo redintegretur.

7. *Diſſ. phyſico-med. inaug. de voce humana* — auctore EDUARDO LONG FOX, *Britanno*, 47 *pagg.* Bona diſſertatio, quae lucidum ordinem ac diligentiam multam prodit. Continetur *cap. I. Pars anatomica* p. 3.
i. e. deſcriptio partium, quibus vox abſoluitur. *Cap. 2. quorundam experimentorum hiſtoria*, i. e. euen- p. 11.
tus trium experimentorum, vnde patet, ab ſectione nullam mutationem in cartilagine thyroide, ſiue ſpectes contractionem, ſiue dilatationem, eſſe obſeruatam. *Cap. 3. quaedam obſeruationes de ſonis*, p. 15.
i. e. explicatio conditionum ſonus. *Cap. 4. De* p. 18.
vocis ſpeciebus et cauſis. Docetur ſedes et cauſa vo p. 25.
cis, et negatur, labia glottidis eodem modo, quo fides contentae, vibrare, ſed tremere, vt arundines inſtrumenti, quod *clarinet* dicitur; Explicantur etiam p. 27.
vox grauis et acuta, quarum haec fit per aperturam glottidis contractam, illa per dilatationem; *vox for-* p. 30.
tis et debilis, ita, vt vigor eius a quantitate ac impetu

p. 33. petu aëris deriuetur; *vocis differentiae*, *mutatio vocis*
p. 40. *tempore pubertatis*, *vocis vitia*, i. e. paraphonia, aphonia, pertuſſis, vox clangoſa in cynanche tracheali, quae breuiter percenſentur.

8. *Diſſ. therapeutica inaug. quaedam de ſudore complectens*, auctore HENRICO BROUNCKER WILSON, *de inſula Sancti Chriſtophori*, 38 *pagg.*
p. 16. Praeuia doctrina exhalationis, agit Noſter de ſudorificis, confutando aliorum ſententias, addendo ſuam meliorem, vt putat, nempe ſudorem fieri ab ſero ſanguinis, ſed magis ab aqua, in ventriculum recepta, diuturnum vero ab ipſis corporis fluidis.
p. 17. Deinde diuidit ſudorifica in relaxantia et ſtimulan-
p. 23. tia, eaque ſingulatim percenſet. Poſt explicat *diaphoreticorum vſum*, ad mutationes in circuitu ſanguinis tollendas, et vacuandum humorem, addendo quasdam Cl. HAMILTONI obſeruationes.

9. *Diſſ. med. inaug. de raphania* — auctore MICHAELE RYAN, *Hiberno*, 41 *pagg.* Repetuntur communia praecepta ſine proprio vſu et experientia. Id vnum exemplum, ſi verum et certum eſt, memorare lubet, raphaniam ſemel ortam eſſe ex plethora ob omiſſam venaeſectionem.

10. *Diſſ. med. inaug. de inflammatione*, auctore IO. BARCLAY, *Scoto*, 39 *pagg.* Scripta et compilata eſt ex decretis Cl. CULLENI.

11. *Diſſ. med. inaug. quaedam de cancro complectens*, — auctore JONATHAN CLERKE, *Hiberno*, 32 *pagg.* Orſus Noſter a ſcirrho, ad cancrum inde ortum progreditur, cui ſubiungit eum, qui ſine ſcirrho venit. Sed pauca ſunt, quae ſcire intereſt.
p. 16. Cancrum haereditarium dari credit. Cauſam proxi-
p. 22. mam dicit propriam vaſorum partis affectae actio-
p. 23. nem, qua tetrum liquorem ſecernit glandula,
p. 26. et conferre aliquid putat fermentationem. Curando cancro prae ceteris valere creditur mercurius. De

notis

notis remediis quaedam monentur in tranſitu, exſtirpatio laudatur.

12. *Diſſ. med. inaug. de morbo pſoadico*, auctore RAIO BECKWITH, *Anglo*, 38 *pagg.* Complexus Noſter ſub hoc nomine eſt *lumbaginem pſoadicam ſ. apoſtematoſam* Sauvag. *phthiſin cellularum* Haen. Poſt definitionem mali, deſcribuntur partes affectae i. e. pſoas maior, ſiſtitur imago doloris poſt inflammationem in ſuppurationem et mortem abituri. Cadauerum ſectio oſtendit ingentes abſceſſus ſub muſculo pſoade. Sub initio mentitur rheumatiſmum. Cauſa proxima eſt communis inflammationum, exitus plerumque infauſtus, medendi via notiſſima.

13. *Diſſ. med. inaug. de aſthmate ſpaſmodico* — auctore THOMA RYAN, *Hiberno*, 39 *pagg.* Nihil noui adfert Noſter. Caſſus ergo labor eſt.

14. *Diſſ. med. inaug. de opio quaedam complectens*, auctore EDUARDO HARRISON, *Anglo*, 47 *pagg.* Bona compilatio, cuius auctor collegit, quicquid inde *de opio* dictum vel ſcriptum eſt. Narratur
cap. I. *opii naturalis hiſtoria eiusque in vetere medi-* p. 2
cina exiſtimatio, analyſis et praeparatio; *Cap.* 2. ex- p. 7.
plicatur *effectus opii*, nempe concitando pulſum, exhilarando animum, obtundendo ſenſum, reprimendo virtutem ſtomachi et inteſtinorum, cohibendo egeſtiones, ſedando motum voluntarium, et alliciendo ſomnum, citando vel retardando ſpiritus
reciprocationem; Cap. 3. ſcribuntur *morbi, in qui-* p. 24.
bus medici opio vtuntur, nempe febres intermittentes, febris continua typhodes, phlegmaſiae, variolae, rubeola, haemorrhagiae, catarrhus, dyſenteria, ſed haec ex aliorum auctoritate, praeſertim TRALLESII, teſtis minus idonei, vtpote ſemper
meticuloſi. Sub finem hortatur Noſter, vt, ſi p. 47.
quando nimia copia hauſtum ſit opium, ad

 exem-

exemplum Cl. MONROI tubulo aqua larga inſundatur oeſophago, deinde per fiſtulam pneumaticam (Syringe dicitur) exantletur iterum atque iterum liquor, donec probe eluatur ſtomachus.

1784. *Menſe* (13) *Septembri.*

15. *Diſſ. phyſico-chemica inaug. de principio ſorbili ſiue communi mutationum chemicarum cauſa, quaeſtionem, an phlogiſton ſit ſubſtantia, an qualitas agitans, et alteram ignis theoriam complectens*, auctore RICARDO LUBBOCK, *Anglo-Britanno*, 137 *pagg.* Perdiligenter verſatus Noſter eſt in hoc argumento
p. 1. non leui quidem, ſed ſcitu digno. Agit *pars pri-*
p. 6. *ma de phlogiſto.* Docetur multis, quod *nullo modo principii corporibus communis infirmet exiſtentiam,*
p. 10. *quia idem aliis ſeiunctum obuerſari nequeat*, item *quod phlogiſti, vt principii exiſtentiae, veriſſimae ratioci-*
p. 12. *nandi aduerſentur leges.* Hic etiam diſquiritur, *num phlogiſton ſit leuitatis principium ſiue grauitatis cauſa.* Hanc ſententiam nuper deſeruit Cl. BLACK, et duo-
p. 15. bis experimentis reprobat Noſter. *Num aëris phlo-*
p. 16. *giſti ope imminui poſſit elater?* Negatur. *Num acidum aëreum ab aëre, phlogiſti aduentu, deiiciatur?* Negatur etiam, quia in aëre, quo nullum prehendi poteſt acidi indicium, idem molis decrementum manifeſtatur, et experimento quodam clarius fit.
p. 18. *Num aëris moles vel lucis, vel caloris aufugio immi-*
p. 19. *nuatur?* Damnatur iterum. *Num aër ex acido aëreo progenerato molis imminutionem accipiat?* Hanc ſententiam BLACKII et KIRWANI veram eſſe negat, quia in nullo experimento, niſi materies ex animalibus vel plantis ſumta fuerit, acidum aëreum progene-
p. 23. rari poteſt. *Pars ſecunda* agit *de principio ſorbili.* Putat Noſter, praeſtare aërem dephlogiſticatum no-
p. 33. minare aërem purum; Negat, hunc eſſe acidum nitroſum ſolum, vel ex parte maxima eſſe acidum,

ait

ait vero, principium ſorbile facere corpora ponderoſiora, quae, vbi hoc deeſt, leuiora fiunt. Examinantur etiam *theoriae corporum combuſtibilium et combuſtionis*. Impar videtur Cl. CRAWFORD theoria explicandis combuſtionis phaenomenis, idque Noſter argumentis aptis oſtendit. His praemiſſis, p. 42.
docet, principio ſorbili ſulphuris combuſtione detracto, aëris vel atmoſphaerici, vel puri reſolui compagem, at vero eiusdem principii cum ſulphure nexu acidum efformari vitriolicum. Similiter, p. 49.
principio ſorbili phoſphori combuſtione detracto, aëris vel atmoſphaerici vel puri reſolui compagem, at eius cum phoſphoro nexu acidum efformari phoſphoricum; Haec experimentis vberius confirmantur. Idem fieri putat Noſter a carbonum com- p. 55.
buſtione, contra ab nexu horum et principii acidum aëreum. Ex his ſumtionibus concluduntur, falſam eſſe p. 61.
STAHLII ſententiam de corporum combuſtibilium compoſitione, acida vero illa conſtare aëre ac parte materiae combuſtibilis. Hinc multis deſcribitur p. 70.
ſubſtantiae ante et poſt combuſtionem, et, confirmata attractione vnice electiua, quae in combuſtione exercetur, formula, paucis explicat *princi-* p. 80.
pium ſorbile, i. e. *iſtud principium, quod in combuſtione a lucis et caloris principio, attractione corporis combuſtibilis validiore diuellitur*; docet, combuſtibi- p. 81.
lia corpora ſubſtantias eſſe reuera ſimplices, quae nullum phlogiſto affine vel ſimile ſua compage continent principium, lucis et caloris materiam eſſe p. 83.
principium aëris proprium, lucis et caloris phaeno- p. 89.
mena ab vno eodemque principio pendere, muta- p. 108.
tionem, quae et aëri, et corporibus combuſtibilibus ambuſtione contingit, ab illa mutatione, quae acida et metalla, dum haec in illis ſoluuntur, inſignit, et quae ſolutio audit, nihilo diſcrepare. Iam tranſitur ad *aërem phlogiſticatum*. Negat, ve- p. 110.
ram

ram esse receptam vtramque sententiam de huiu
aëris natura, et his praemissis, demonstrantur se
p. 115. quentes positiones. 1) Aër metalli cuiusuis actio
ne resoluitur, et calx, compositum ex principio
p. 116. sorbili et metallo oriundum, efformatur. 2) Metalla acidum nitrosum, dum in eo soluuntur, resoluunt, principium acido proprium aufugere cogunt, et compositam vel calcium induunt formam.
p. 116. 3) Metalla aquam, quae in acido vel vitriolico vel muriatico delitescit, dum in his acidis immerguntur, resoluunt, principium aquae proprium aufugere efficiunt, et compositam sibi adipiscuntur for-
p. 118. mam. 4) Aër vel plantarum fermentatione, vel
p. 120. animalium putredine resoluitur. 5) Aër anima-
p. 121. lium respiratione resoluitur. 6) Fluidum electricum et aëre, et alia, principium sorbile attrahen-
p. 122. do, resoluit. 7) Ista corpora, quae phosphorescentia dicuntur, aëra resoluendo, principium aëri pro-
p. 125. prium sub lucis habitu euoluunt. Sub calcem leguntur *notae*, quibus vel omissa adduntur, vel me-
p. 136. morata magis confirmantur, et concluditur, *corpora omnia combustibilia, metallica aliaque, siue ex plantis, siue animalibus desumta, in alia tantum, principium sorbile siue commune attrahendo, agere posse, et his solis admissis, principium hoc ob imperium suum in chemia fere vniuersum, summam mereri cognitionem.*

16. *Diss. pathologica inaug. de sanguinis per corpus viuum circulantis putredine* — auctore SAMUELE FERRIS, *Anglo Britanno*, 122 *pagg.* Recte Noster iam in prooemio statuit, eos valde errare, qui morbos ab solis neruis, vel solidis, vel humidis repetunt, quoniam alterum sine altero consistere non potest. Deinde aggreditur arduam *de putredine hu-*
p. 4. *morum circumfluentium* quaestionem. Prima est, *num sanguis, corpore viuo, putrescere possit?* Potest;
quia

quia ſanguis particeps non eſt virtutis vitalis, quae per neruos ex cerebro propagatur, ergo etiam morbidus fieri, et in putredinem quodammodo inclinare. (Hac occaſione Noſter multus eſt et diſertus in confutando Cl. MILMAN et LINDIO quoad ſcorbutum, quem a putredine ſanguinis fieri contendit.) Iam vtitur exemplis peſtis et typhi ad ſententiam ſuam confirmandam, quod quidam putredinis gradus, viuo homine, poſſit infeſtare ſanguinem. Melius et aptius haec quaeſtio agitari debuit.

17. *Diſſ. inaug. de humorum in morbis contagioſis aſſimilatione, in tentamine de variolae natura et ſede indagata* — auctore IACOBO CURRY, *Hiberno*, 33 *pagg.* Negat Noſter, variolam ex ſanguine fieri, ait vero, dari tres infectionis vias, primum per inſitionem, deinde vbi materia varioloſa recta ad ſanguinem defertur, v. c. in fetu vel poſt voratas cruſtas, tandem per naturalem modum, et ſolis deberi neruis, varioloſam materiam ab extremorum in ſummo vaſorum actione pendere; rationem, quare ſemel variolae hominem affectent, quaerendam eſſe in quadam neruoſi generis mutatione, vt eadem poteſtas iterum nequeat afficere.

18. *Tentamen med. inaug. quaedam de febribus intermittentibus complectens* — auctore IACOBO COLLIER, *Britanno*, 39 *pagg.* Praemiſſa hiſtoria febris intermittentis, inquirit Noſter in *cauſam proxi-* p. 5.
mam, eamque credit, duce Cl. CULLENO, vaſorum extremorum atoniam demum efficere ſpaſmum, *re-* p. 11.
motam vero paludum miaſma vel putridum effluvium eſſe dubitat. *Diuerſas ſpecies* ſtatuit habere p. 20.
vnum genus, i. e. tertianam, diuturnitate paroxyſmorum et diuerſitate interuallorum tantum variantem. Id quod ex natura ſymptomatum elicitur et demonſtratur. Quoad *curationem*, maxime verſa- p. 29.
tur

p. 37. tur Noſter in definiendo vſu corticis, (ſed haec quidem notiſſima) et apud Batauos cum tartaro emetico, repetito aliquot horas ante acceſſionem vel ſub ipſum frigoris tempus dato, paroxyſmos et breviores et leniores ſe feciſſe profitetur. Neque haec medendi via noua eſt.

19. *Tentamen inaug. de pulſu arteriarum quaedam complectens* — auctore ALEXANDRO PELISSIER, *Hiberno*, 29 *pagg.* Siſtit Noſter breuem, at
p. 2. non perfectam de pulſu doctrinam. Agit *pars I. de pulſu naturali*, ita, vt explicetur, quid in variando pulſu valeat aetas, ſexus et corporum natura, vt doceatur, pulſum naturalem, quoad ictus, fere quouis mane conuenire, veſperi et ſub ſomni ingreſſu paullum minui numerum, matutinum ſedatum eſſe, in vigilantibus et conualeſcentibus poſt ſomnum paullo frequentiorem, ſub noctis initium octo vel plures ſuperaccedere; (hinc febrium exacerbatio veſpertina) ſubiecta eſt tabula, quam ROBINSON ſcripſit, pulſus matutini et pomeridiani, vt differentia melius perſpiciatur. Curioſus ſcrutator facile animaduertet, pulſum quouis die bis increſcere, bis decreſcere, (hinc duplex febrium continuarum exacerbatio intelligenda) theae infuſum ſem-
p. 10. per eum retardare. *Pars II.* complectitur vitia *pulſus*, i. e. explicationem pulſus magni et parui, pleni, i. e. qui fit a nimio ſanguine, validi et debilis, duri et mollis, frequentis et rari, celeris et tardi, inaequalis, dicroti, incidui, intermittentis, ſed nihil reperimus, quod proprium auctori ſit.
p. 25. *Pars III.* verſatur in *explorando pulſu*, i. e. in praeceptis memorabilibus, ne quis fallatur. Horologium non adhibendum ſuadet, quia ſic ceterae pulſus conditiones praeteruiſuntur, ferendum putat in acutis, negligendum in longis, bonum et exercitatum medicum hoc carere poſſe. (Sunt et in Germa-

nia

nia medici vaniloqui, qui ex horologio mortem ad menſem reſtringére audent, etſi malo cum augurio. Decent talia hiſtrionem, non medicum, cum pauci ſint medici, qui rite ſciant pulſum aeſtimare.)

20. *Tentamen inaug. anatomicum et phyſiologicum de differentiis inter fetum et adultum, harum vſus, et mutationes, quae in prioris corpore poſt partum fiunt, recenſens*, auctore IACOBO GERARD, *Anglo*, 49 *pagg.* Siſtitur *tabula*, vnde pateant *differentiae generales* et *ſpeciales*, deinde ſingulatim percurruntur.

21. *Diſſ. de febre puerperarum* — auctore THOMA FULHAME, *Hiberno*, 12 *pagg.* Poſt morbi hiſtoriam ſequuntur *cauſae remotae*, quas ſub debilitate ac diatheſi phlogiſtica latere putat; *natura* morbi, quam anteceſſores ignoraſſe Noſter credit, eamque variam putat pro aegrae habitu et cauſis, nihil huic morbo eſſe proprium, praeter omenti et inteſtinorum affectionem localem, poſt partum ſecuturam, raro ſimplicem, ſaepius compoſitam; *diagnoſis*, *prognoſis et prophylaxis*, et *conſilia medendi*, quae continentur, ſi ſynocha adeſt, regimine antiphlogiſtico, ſanguinis miſſione, purgantibus mitioribus, emeticis; contra ſi cum typho incidit, roborantibus, vino rubro, victu nutriente.

p. 4.
p. 5.
p. 8.
p. 10.

22. *Diſſ. phyſiologica de cute et tactu*, auctore LAURENTIO WALSH, *Hiberno*, 40 *pagg.* Orditur Noſter ab *epidermidis ſtructura et origine, ac vſu*, deinde *cutim* explicat, poſt agit *de tactu et eius cum reliquis ſenſibus affinitate*, *de ſenſu tactus exercendo*, ſed ita, vt nihil inde noui diſcant lectores, plura ſuperſint, quae melius dici et ſcribi poterant, ſi exterorum ſcripta legiſſet.

p. 5.
p. 28.
p. 35.

23. *Diſſ.*

23. *Diff. de ſubmerſis* — auctore IACOBO M. DONNELL, *Hiberno*, 52 *pagg.* Conſtat opuſculum
p. 5. quinque capitibus. I. *Phaenomenorum deſcriptio.*
p. 15. Nota ſymptomata. II. *Noſologia.* Negat Noſter, hanc ad apoplexiam pertinere, nec ad ſyncopen,
p. 24. ſed eandem cum ſtrangulatione eſſe. III. *Progno-ſis.* Cum vita non conſiſtat in ſenſu, ſpiritu, vel qualibet alia functione, ſed in ſtimuli ſuſcipiendi facultate, fallax omne mortis ſignum eſt. Aqua, pulmonem vel ventriculum occupans, prope ex-
p. 33. hauſtam vim vitalem denunciat. IV. *De cauſis et earum in ſymptomatibus faciendis opere.* Cauſam
p. 47. proximam ſtatuit debilitatem communem. V. *De medendi ratione.* Faciunt eam quique ſtimuli, aër, calor et electricitas.

24. *Diff. med. inaug. de amenorrhoea* — auctore
p. 28. THOMA SPENS, *Edinburg*, 33 *pagg.* Nihil nobis memorabile viſum eſt, niſi hoc, quod radicem rubiae tinctorum, patris ad exemplum, vt aperientem, commendauit.

25. *Diff. med. inaug. de vita marina et de varietatibus et morbis eius in diuerſis regionibus, nec non de effectibus et conſeruatione eiusdem* — auctore GULIELMO HENDERSON, *Britanno*, 57 *pagg.* Appellat
p. 8. Noſter propriam experientiam. Deſcribit ergo *vitam marinam in portu, inter nauigandum, in nauibus maioribus vel minoribus, in latitudinibus frigidis et calidis, ſub tempeſtatibus,* lectu iucundam iis, qui e longinquo vident et audiunt maris ſtrepitus; dein-
p. 31. de agit *de effectibus generalibus vitae marinae.* Sunt quidem nauſea, raro per medicamenta fuganda, et plethora ad vaſa, congeſtio ad caput, ſcorbutus,
p. 37. aluus adſtricta; poſt tractat *de vitae marinae incom-*
p. 40. *modis* generaliter, *de morborum praeuentione et ſalutis conſeruatione inter nauigandum* ſpeciatim, ſic, vt primo de febribus et fluxibus auertendis loqua-
tur,

tur, deinde de praeferuatione fcorbuti. Scribit etiam regulas *de victus adminiftratione idonea*, et iubet forberi mane infufum theae, edi braffìcam acidam, panem, et id genus apta alimenta. Ergo iterum dapes veteres et fordentes, fiue, quod aiunt multi, compilationem! p. 49.

25. *Diff. med. inaug. quaedam complectens de haemorrhagia pulmonum* — auctore IACOBO DONOVAN, *Hiberno*, 22 *pagg.* Eft vulgaris haemoptyfeos adumbratio, praetereaque nihil.

26. *Tentamen med. inaug. quaedam de phrenitide vera complectens* — auctore ANDREA BERRY, *Scoto*, 35 *pagg.* Defcribitur phrenitis idiopathica, curatur iis, quae fanguinis impetum minuunt.

27. *Tentamen chymico-medicum de aëre fixo fiue acido aëreo* — auctore THOMA ADDIS EMMET, *Hiberno*, 60 *pagg.* Negat Nofter Cl. KIRWANI p. 15. decretum de natura aëris fixi, et experimentis propriis refellere ftudet. Subiicit quaedam *de acidi* p. 46. *aërei in medicina vfibus*, et candide profitetur, hoc interdum profuiffe, at non femper. Nominat morbos, puta vlcera vetufta et rebellia, gangraenam, vitia ventriculi, calculum veficae (fed dubitanter) typhum putridum, forte et peftem, anginam malignam, variolas confluentes et morbillos putridi generis, phthifin pulmonalem, dyfenteriam, (hic ex iudicio Noftri quam maxime iuuat), fcorbutum, in hoc tamen putat aërem magis effe prophylaxin, quam medicinam.

III.

Differtation fur l'importance des évacuans dans la cure des playes récentes fimples ou graves, fuivie d'obfervations raifonnées fur la

complication du vice vénérien et ſcorbutique, par M. LOMBARD, *Correſpondant de l'Académie royale de Chirurgie, ancien Chirurgien-major employé en cette qualité à l'armée de Normandie, Chirurgien-major en chef de l'Hopital militaire de Strasbourg, et premier Chirurgien de la Cour de S. A. S. Monſeigneur le Duc de Schleswig-Holſtein-Limbourg.* A Strasbourg, de l'Imprimerie de Lewault. MDCCLXXXII. 8. mai. pagg. 160. ſine dedicatione;

et

IV.

Diſſertation ſur l'utilité des évacuans, dans la cure des tumeurs, des playes anciennes, des ulceres, etc. précédée d'un Supplément à une première Diſſertation ſur l'importance des évacuans dans la cure des playes récentes, par M. LOMBARD, *Maître en chirurgie de la ville de Dole, Chirurgien-major en Chef de l'Hôpital royal et militaire de Strasbourg, Membre de pluſieurs Académies, etc. etc* A Strasbourg, MDCCLXXXIII. 8. mai. p. 240.

i. e.

Diſſertatio ſuper pretio euacuantium in curatione vulnerum recentium ſimplicium aut grauium, cui accedunt obſeruationes ampliores de complicatione conſtitutionis venereae et ſcorbuticae, auctore Cl. LOMBARD;

et

Diſſertatio ſuper vtilitate euacuantium in curatione tumorum, vulnerum inueteratorum, vlce-

vlcerum caet. praemiſſo ſupplemento ad diſſertationem priorem, auctore EODEM.

Primo loco de neceſſitate euacuantium in vulneribus recentibus generatim diſſerit Cl. Auctor, conqueſtus, in plurimis libris elementaribus plane negligi diſquiſitionem ſtatus, in quo corpus laeſi, eius humores, digeſtionis viae et negotium fuerint; inde neque diagnoſin, neque indicationes bene formari; ſanguinis miſſionem orgaſmo ex vitiis primarum viarum exorto perperam opponi, imo magis officere. Diaetam rigoroſiorem, niſi euacuationes praeceſſerint vel interponantur, non corrigere peruerſitatem humorum, ſed extenuando corpus debilitatem inducere. De ſuppuratione per vſum euacuantium aut promouenda aut emendanda, ſi corpus humidum aut cacochymicum; et de eadem iisdem auxiliis moderanda, ſi nimia fuerit, et de cautionibus hoc in caſu adhibendis. Teſtimonia chirurgorum prioris aeui de neceſſitate horum remediorum. Quantum inprimis in noſocomiis militaribus momentum ponendum ſit in conſideratione conditionis aegri, in qua vulnus acceperit; inter quinquaginta milites duello inter ſe dimicantes vix duos inueniri, qui ſine incenſis a potu ſpirituoſo animi paſſionibus pugnam exorſi fuerint; et tamen raro praegreſſae ebrietatis, ſed vix non ſemper tantum vulneris rationem haberi.

p. 15. p. 26. p. 29. p. 41.

In altera parte ſpecialius momenta quaedam pertractantur, quae euacuantium vſum neceſſarium reddunt. Vbi humores ad certum gradum commoti fuerunt, ad praecauendos effectus concuſſionis euacuandum eſt, praemiſſis tamen, ſi caloris aut ſiccitatis ſuſpicio eſt, attenuantibus et relaxantibus, ne euacuantia ſtimulo noxam inferant; optima ex his erunt ex claſſe antiphlogiſticorum cum nitro, pro re nata diluenda et iteranda. De neceſſitate euacuan-

p. 43.

cuan-

cuantium, vbi primae viae alimentis repletae sun
De debilitate per ſanguinis miſſiones inducta, licet ec
dem auxilio infarctus inflammatorius praeuertatur
p. 50. fruſtra exſpectari reſorptionem humoris extra vaſ
miſſi, ſi ſolida nimis debilitata fuerint, praecipu
in cerebro; inde opus eſſe, vt actio ſolidorum ſti
p. 56. mulo per euacuantia admoto reſuſcitetur. Exempl
vulnerum capitis, quae periculoſiora viſa, prae
miſſis parcioribus ſanguinis miſſionibus, potiſſimum
euacuantibus ſanata ſunt, et aliorum, quae, lice
trepanum adhiberetur, lethalia euadebant, ſectio
p. 76. ne nullam laeſionem cerebri oſtendente. Digreſſi
de ſuppoſita neceſſitate trepani ad euitandam preſſio
nem calli recens enati; hunc metum vel ideo va
num putandum eſſe, quoniam ipſa trepanation
ſpatium maius effici oporteat callo deinde replen
dum, qui multo maiorem poſtea preſſionem eſſe
effecturus; neque tamen hoc ipſum fieri, in calua
ex muſeo Cl. LOBSTEIN cognouit Auctor, in qu
cicatrices ab ictibus acinacis aliquot ante mortem
annis inflictis exterius inaequales, interius autem
p. 82. planae, licet non plenarie coalitae erant. Noxae
emeticorum in extrauaſatione a diſrupto vaſe ma-
p. 90. iori cerebri. Diſſenſus auctorum conciliatus. De
vſu euacuantium in vulneribus pectoris et abdomi-
nis. Denique, vbi locus iis ſit in vulneribus ſclo-
petorum, potiſſimum ex Cl. LOUBET *), ita ta-
men, vt eius praecepta non illuſtrentur tantum,
ſed etiam corrigantur, inprimis, quatenus purgan-
tibus ſub ſtadio ſuppurationis vtendum ſit.

p. 109. Progredimur ad obſeruationes de complicatio-
ne acrimoniae venereae cum ſcorbutica. De malo
venereo cum aliis morbis complicato in genere.
Difficultates ab eiusdem complicatione cum ſcor-
buto.

*) Traité des playes d'armes à feu. à Paris 1753. 12.

buto. Differentiae ſcorbuti ex Cl. LIND **). Inter plus quam octoginta milites praeſidii Argentoratenſis, qui anno 1781 morbo hoc complicato laborarunt, vix quatuor a bubonibus exemti fuerunt. p. 118.
Symptomata huius morbi. Mortis ſubitaneae cauſſam potiorem non ab haemorrhagia interna cum Cl. LIND **), ſed potius a gangraena et putrefactione viſcerum, pari ratione atque in herniis gangraenoſis, deriuat Cl. Auctor. De dubia diagnoſi vtriusque morbi inter ſe complicati, indeque profecta indicatione remediorum adhibendorum: de damno a mercurialibus metuendo. p. 122.
Bubones venerei cum ſcorbuto complicati tum in initio tum ſub incremento maxime dolent, quamquam palleant, nec admotae manui caloris ſenſum imprimant; incrementum autem adepti dolore carent, ſed ſunt plani, lati, inaequales; raro reſoluuntur, et ſuppuratio nonniſi lenta, difficilis et imperfecta ſequitur; interdum ſerum ſanguine remixtum effundunt, margines que offerunt flaccidos, pallidos et decolores; interdum circulo liuido cinctos, quo in caſu fundus vlceris ſordidus eſt; parietes eiusdem obducuntur materia alba floccoſa foetida, praecurſore gangraenae velociſſime progreſſurae nulloque modo ſiſtendae. Exempla quaedam inaequalis euentus. p. 128.
Ex antiſcorbuticis ſuccus citri in caſibus quibusdam exſtinguendo calorem internum mire profuit. p. 134.
De remediis aduerſus vlcera venerea, neceſſaria eorumdem variatione, caet. p. 147.
De curatione bubonum venereorum: inciſione opus eſt, quum vera inflammatio praeceſſit, quum bubo mediocris voluminis aut in vicinia neruorum, arteriarum aut venarum maiorum ſitus eſt; eſcharotico e contrario (lapi- p. 151.

Ee 3

*) Comm. noſtr. Vol. IV. p. 148.
**) l. c. p. 249.

(lapidem causticum reliquis praefert Cl. Auctor), si bubo insignis magnitudinis est, suppuratione lentius procedente, nec nisi maturantibus stimulantibus adhibitis promouenda; tunc solutione caustici excitatur inflammatio febrisque localis, obstructa
p. 157· resoluens et in pus conuertens. Glandulis, quae humorem vitiatum stagnantem continent, adhuc quodammodo duris, relaxantia ob inde inductam debilitatem non conueniunt; licet enim tela cellulosa eas cingens fluida eorum applicatione allecta euacuet, tamen substantia ipsa non liberatur. Praestant igitur irritantia. Digestiua, si per longius temporis spatium applicentur, nocent; vlcere bene suppurante praestant lintea carpta subtiliora vnguentis. Saepe etiam fundus vlceris curationem retardat, qui duritiem seruat et saniem acrem ac rodentem plorat; tunc topicis opus est, quae moderatam inflammationem excitent et suppuratione, quod restat, consumant. Quem in finem saepe oleum essentiale terebinthinae, tepidum plumaceolo exceptum, sufficit. Nec alia detergentia reiicit Cl. Auctor, sed cautionem in eorum vsu commendat. Vlcere deterso vinum mellitum seu balsamum samaritanum melius conducit vnguentis aliisque pinguibus.

In libro secundo primo loco se offert supplementum prioris, in quo indicando breuioribus esse nobis licebit. In eo nimirum versatur Cl. Auctor, vt dissertationem priorem ab iniquioribus censuris quibusdam, quas non opus est fusius allegare, vindicet, demonstrans recentioribusque obseruationibus comprobans, venae sectionem non semper in vulneribus requiri, quin praesentibus impuritatibus primarum viarum, spasmorum caet. caussis, saepius officere, aut saltem curationem retardare; similem esse mentem antiquiorum aeque ac nostri temporis

chi-

chirurgorum praeſtantiſſimorum, et quae reliqua.

Iam igitur in prima ſectione operis ipſius primo tumores inflammatorios pertractat, et neceſſitatem euacuantium in iis, qui a cauſſis internis oriuntur, demonſtrare ſatagit, innixus iudicio Cl. BOUTEILLE *) (an diſtinguendo ſatis diſpoſitionem inflammatoriam a bilioſa? vti iam monitum eſt in recenſione tractationis viri huius Cl.); euacuantia, ſi ſuppuratio auerti nequeat, eamdem moderari. Copioſe de eorum vſu in eryſipelate (vbiuis, vt opinamur, cognito) ſanguinis miſſionibus praeferendo, praeter id genus, vbi caput affectum eſt, in herpete et anthrace, vbi certe, ſi vmquam, depuratis demum primis viis, ſanguis mittendus eſt; de noxa venae ſectionis in vulneribus corporum cacochymicorum. Tunc progreditur ad tumores frigidos, obſtructiones glandularum inprimis venereas et ſcrophuloſas (vbi in tranſitu familiae illuſtrioris in Alſatia meminit, in qua per plus quam tria ſaecula malum arthriticum haereditate propagatum obſeruare liceat, ita vt ab auo ad nepotem tranſeat, quadrageſimo demum anno ſe euoluens et plerumque ante quinquageſimum trucidans **),) et in his magis adſtipulatur Cl. BORDEU, quam Cl. FAVRE, in vſu continuato euacuantium ***). De bronchocele, cuius aliam ſpeciem calidam conſtituit, cuius cognitionem ſe Cel. LOUIS debere gratus fatetur, quae ab infarctu vaſorum, praegreſſa ſuppreſſione fluxus menſtrui aut haemorrhoidalis, exiſtat, et venae

p. 67.
p. 77.
p. 87.
p. 93.
p. 111.
p. 120.

*) Comm. noſtr. Vol. IX. p. 451.

**) Simile propemodum exemplum vid. in b. LUDWIGII aduerſ. med. pract. Vol. II. p. 6. Comm. noſtr. Vol. XIX. p. 104.

***) Comm. noſtr. Vol. IX. p. 62 ſeqq.

nae ſectione, iunctis aliis remediis cauſſae cognitae
oppoſitis, indigeat; aliam frigidam, ſeu reſoluentibus et euacuantibus, ſeu ſola exſtirpatione tollendam. De ſymptomatibus dentitionis difficilis, euacuantium vſu tollendis. De curatione ranulae per phlegmagoga a Cl. SOULIER praeſtita *). De decubitu lacteo. Quatenus ab euacuantibus aliquid ſperare liceat in tumoribus frigidis ad articulos. De ſpina ventoſa et paedarthrocace. De tumoribus flatulentis. De herniis. Denique de expulſione corporum peregrinorum deglutitorum, ope purgantium praeſtanda.

p. 139. In ſectione ſecunda primo de diſcrimine inter vulnus et vlcus diſputat, et ex huius deſcriptione tranſitum ſibi parat ad ſuppurationem vulnerum, in qua miratur Cel. PETIT non prius quam vigeſimo ſe-
p. 151. cundo die, euacuantia praeſcribere. Horum vſus indicatur, ſi conſtitutio phlegmatica materiam purulentam nimis auget, ſi circa vulnus infarctus duriores paſſim exiſtunt, ſi tela celluloſa vicina inflatur, ſi fungoſa caro excreſcit, ipſiusque vulneris margines cum duritie eleuantur. De effectibus purgantium in reſorptione puris, ductis ſimul in vſum topicis emollientibus et relaxantibus. De indole puris peruerſa, quatenus purgantia requirat, nec ne. Plus iis, inprimis in corporibus pituitoſis, praeſtari, ad imminuendam nimiam puris copiam,
p. 162. quam ipſa diaeta. De ſymptomatibus in vulneribus inueteratis et vlceribus ab acrimonia humorum profectis, quae ſignis manifeſtis in primis viis ſe prodit, et copioſe admodum de eiusdem genera-
p. 175. tione, diuerſis gradibus, caet. Exempla duo gangraenae, leuiſſimis vulnuſculis in corporibus ſanis viſis ſuperuenientis et tertio die lethalis. De reſtrin-

*) Comm. noſtr. Vol. IX. p. 453 ſeqq.

ſtringendo euacuantium vſu in putredine humorum. De contuſionibus et inde metuenda gangraena: diſcrimen inter topica, a conditione corporis ipſius, caet. p. 186.

Tandem ſubiuncta eſt epiſtola Cl. CHAUSSIER ad Auctorem noſtrum, in qua primo errorem ciuibus ſuis adeo familiarem perſtringit, venae ſectionem in omnibus laeſionibus primum et omnium maxime neceſſarium auxilium eſſe oportere, et quantum inde damni oriri queat, exemplo feminae docet, quae curru deiecta leuiſſimam in capite laeſionem acceperat, et poſt iteratam demum ſanguinis miſſionem funeſta ſymptomata experiebatur, trepanoque adeo admoto ſexto die exſpirabat; ſectio poſt mortem inſtituta nec effuſionem nec infarctum in cerebro oſtendebat, vt adeo omnes triſtes ſequelae lapſus huius a ſolis ſpaſmis deriuandae viderentur. Cenſura Cl. POTT *) in vulneribus capitis venae ſectionem ſolam tamquam certiſſimum auxilium praedicantis, et commendatio opiatorum ad mentem Cl. BROMFIELD **), ſubiuncto exemplo viri iunioris, qui lapſus varia ſymptomata ſpaſtica oſtendebat, nec ſanguinis miſſionibus, nec purgantibus, nec liquori anodyno, ſed laudano liquido cedentia. Sententia Cl. DEASE ***), in laeſionibus capitis inflammationem nonniſi localem exiſtere, quae vniuerſo ſyſtemati ſanguifero adſcribenda non ſit, ideoque perperam eiusdem euacuationem ope crebriorum venae ſectionum poſtulet, quibus adeo obſtructio in finibus extremis arteriarum magis confirmetur, et caet. In carceribus Diuiodunenſibus (et certe plurium aliarum vrbium!) p. 201. p. 211. p. 214. p. 223.

Ee 5

*) Comm. noſtr. Vol. XVII. p. 659.
**) Comm. noſtr. Vol. XX. p. 405.
***) On wounds of the head, London 1776.

bium!) ob impurum aërem vulnerati ſuppurationibus malae indolis ſubiiciuntur, et ſi venae ſectionibus opus fuerit, Cl. Auctor conualeſcentes ſcorbuto, oedemate pedum et faciei vexatos vidit, imo interdum aſcitem accedere: quare ſub ſtatu conualeſcentiae decocta ſudorifera cum lacte et purgantia exhibet.

p. 226. In primis poſt acceptum vulnus momentis terror, ira, animi affectus plus minus viuaces, aut ſolus dolor, oeconomiam animalem turbando accidentia grauiora producunt, quam laeſio ipſa; ſaepe etiam eo ipſo tempore ventriculus aſſumtis alimentis eſt repletus, quod frequentiſſimum eſt in aegris in noſocomia delatis: vnde praecellentia euacuan-
p. 238. tium prae ſanguinis miſſione patet. Tandem de infarctu inflammatorio medullae ſpinalis in regione colli, quam ignotus quidam pro ſede rabiei a morſu canis venditauerat; hunc autem non niſi effectum vltimarum conuulſionum eſſe Cl. Auctor ex diſſectione cadauerum didicit.

V.

Iournal de médecine, chirurgie, pharmacie, etc. dédié a Monſieur FRERE DU ROI. Tome LXI. 1784. 662 pagg. Tome LXII. 672 pagg. 1784. in 8.

i. e.

Diarii ad medicinam, chirurgiam, pharmaciam facientis anni 1784. tomi duo.

Tomo LXI. notanda maxime haec inſunt;

CHEVILLARD de pulmonari phthiſi humani lactis vſu ſanata obſeruatio. Phthiſis a decubitu acrium humo-

humorum in pulmones ortum duxerat. Morbo iam ad extremum vitae periculum ducto humanum lac, adhibitis medicinis compluribus aliis, praesentaneum leuamen attulit.

SEGRETAIN *in retentionis vrinae a nobiliss. viris,* WANTERS *et* DESGRANGES *obseruatae historias meditationes vberiores.* Dubitatur, num ab vteri inuersione vrinae retentio ortum ducere queat. Plura alia in prolixa admodum tractatione adducuntur, quae morbis his magnam lucem haud afferunt.

Obseruationes variae, auctore FORT. Notabiles satis sunt, et subrarae. Testiculorum a lapsu sauciorum historia. Seruatus alter testiculus est, quamuis admodum contusus, altero decedente. Caetera omnia optime successerunt. p. 155.

Pueri cui catulus testiculum et mentulae partem deuorauerat, historia. Parentes tenerum puellum cum catulo in conclaue incluserunt. Catulus fame forte allectus, lacerato scroto dentibus suis testiculum sinistrum deuorauit, dextrum spermaticum funiculum lacerauit mentulamque ad glandem vsque morsibus variis laesit. Seruatus sedula arte superstes testiculus est, licet admodum laesus, et sanatio admodum prospere successit. Historiae exempla plura adnexa sunt puerorum a bestiarum cum ipsis inclusarum morsibus aut laesorum admodum, aut necatorum.

Opthalmiae siccae, in qua visus defecit, sanatae historia, auctore LEAUTAUD.

ENGUIN *de equorum gemellorum partu, quorum mater grauiditatem fuerat perpessa suetum terminum duorum mensium spatio superantem.*

BRILLHOUET *meditationes in* SUTTONI *annotata in historiam ab ipso descriptam variolosi morbi et* medi-

medicinarum in illo adhibitarum. Rixae ſunt ad ipſam rem illuſtrandam parum facientes.

p. 225. *Obſeruationes de peſte, auctore* LE ROUX DES TILLETS. Epitomen libri conſtituunt a Cl. viro SAMOILOWIZ de hoc diro morbo conſcripti. Additae ſunt obſeruationes Cl[um] virorum DE MERTENS et PARIS.

Apoplexiae febri intermittenti ſuperuenientis hiſtoria, auctore LAIOIE. Nouus morbus aegrum tempore ab inſultu febrili vacuo inuaſit. Sanatus eſt medicinis emeticis, purgantibus et veſicantibus collo impoſitis.

CHIFOLIAU *hiſtoria efficaciae electricitatis in paralyſi adhibitae.* In vetula muliere poſt ſuppreſſas inconſulto vnguenti repellentis ope haemorrhoides, hemiplegia oborta eſt. Eam perfecte depulit diu continuatus electricitatis vſus.

p. 258. BEAUHIER *literae ad editorem datae, hiſtoriam morbi atrocis, quem ipſe ſuſtinuit, exhibentes.* Digitum leuiter acu vulnerauit, quum cadauer incideret. Vulnus vix conſpicuum in initio, nec dolorem vllum excitans dolores nocturnos intenſiſſimos, inflammationem gangraenoſam, digitos omnes, palmam, brachium vſque ad humerum occupantem excitauit, cum ſummo periculo. Reſoluta tamen inflammatio et mortuae partes ſeparatae die vigeſimo quinto mòrbi ſunt. Difficilior manus tam dire affectae mobilitas reſtitit. Clarum eſt, morbum panaritii naturam, vt quidam putauerant, non habuiſſe.

PASCAL *obſeruationes de moxae Sinenſium aut cylindri goſſypini ſecundum mentem* Cl[mi] POUTEAU *adhibiti vſu.* Vlcus rebelle hac moxa artificiali exuſtum, cruſta decidua, ſtatim coaluit. Viro, a capitis vulneribus variis amentia et ſtupore affecto irritis aliis medicamentis, eadem artificialis moxa ſu-

turae

turae ſagittali impoſita, et caput mediante ea exuſtum eſt. Vſtionem conuulſiones excepere, at his diſcuſſis ſtatim aegro mens rediit.

LORRY, chirurgi, *de vtero ſciſſo obſeruatio.* p. 274. Sciſſura tam ampla erat, et partus doloribus vtero admodum obliquo et a medico circumforaneo male tractato inducta, vt foetus per eam in abdominis cavum elaberetur. Inciſo cadauere foetus putridus in abdomine ſeſe obtulit, vterus vacuus in ſiniſtra parte ampliſſimam ſciſſuram paſſus.

EPISAUD *obſeruationes de cataractarum membranacearum extractione.* Adiunctus fuit in aliquot cataractae caſibus lenti cryſtallinae turbidae membranae lentis talis ſtatus, vt luminis radios non transmitteret. Hinc et haec membrana cum exoptato ſucceſſu extracta eſt.

DELAPLANCHE, artis pharmaceuticae magiſtri, p. 280. *de aethere minerali tractatio*, in conſeſſu collegii pharmaceutici recitata. Experimenta fuſe exponuntur, quibus tandem eo deuenit, vt modo a BAUME propoſito aetherem ſalis communis obtineret.

DEMATHIIS *de medicamento quodam ad hydro-* p. 365. *phobiam ſanandam.* Quum admodum exaltetur vitale principium in hydrophobiae morbo, Cl. vir ALPHONSUS LE ROI putauit, fore, vt hydrophobia non aliter ſanetur, quam imminuto, et ſuſpenſo fere vitali principio. Quem in finem DEMATHIIS V. Cl. canem rabidum et vere hydrophobum viperae morſu ab aquae metu perfecte liberauit: ob communicatum autem ipſi viperae venenum, aqua copioſe hauſta, mortuus eſt. Cum viperini morſus alcalino ſale volatili ſanari poſſit, putat Noſter, hydrophobia affectos ex tali morſu curationem atrocis morbi certo exſpectare poſſe.

SUMEIRE *de emeticorum in his casibus usu, ubi nulla eorum indicatio est.* Vomitum cum maximo successu concitauit in colica diuturna, siti nulla arte restinguenda, vertigine caduca.

ARCHIER *de puerperarum febre obseruationes.* Ipecacuanham sueto recentiorum more dedit.

EIUSDEM *de phthisi pulmonali sanata obseruatio.* Cochlearum terrestrium decoctione aeger phthisi pulmonali ex decubitu humorum serosorum laborans sanatus est.

p. 380. EIUSDEM *historia febris tertianae continuae biliosae cum pleuroperipneumonia coniunctae.*

p. 450. *Literae de herpetis natura, effectibus, curatione* RUSSELII *ad* DUMANGIN *datae.* Taxauerat DUMANGIN RUSSELII de herpete tractationem. Hae literae eorum confutationem continent, quae DUMANGIN taxauerat.

HOUDRY *de oedematosa angina aegrum paene suffocante.* Tumor aquosus enormis internas oris externasque colli partes occupauerat. Antiphlogistica methodus quum parum aut nihil proficeret, increscente tumore et suffocationis metu, incisus cum summo successu variis in locis externus colli tumor statimque spiratio liberior et deglutitio, penitus intercepta antea, facilior facta est.

DEMERRET *lactis in corpore oberrantis historia.* Abscessus puerperae in crure sinistro natus incisusque puris lactei insignem quantitatem reddidit. Postea sinistra mamma suppurata puris admodum foetentis libras duas demisit. Deinde in ore sinistro natus tumor pus lacteum, grumosum continuit. Panaritio tandem in manus dextrae digito oborto sanatoque aegra a morbo suo penitus liberata est.

p. 491. *Historia morborum a tinea capitis retropulsa natorum, cum extispiciis, auctore* LE CONTE DE PREVAL. Febris, verminosam referens tineam excepit

pit cum tympanitide. In pectore nullus dolor. Tamen inciso cadauere pus in pectore effusum, intestina flatu admodum distenta sese obtulerunt. Conclusio ex his Nostro est nullum etiam a paracentesi abdominis leuamen exspectandum fuisse.

LAMBOIRE *et* MOREAU *obseruationes in cadavere inciso factae.* Morbo a scrophulis inducto, lethali, puella XI. annos nata laborauerat. Incisum cadauer pulmones admodum infarctos, praegrandes, tuberculis obsessos, hepar hydatidibus obsessum, in inferiori parte induratum, bilem admodum alteratam continens, mesenterium glandulis duris et scirrhosis obsessum, pylorum admodum contractum et intestina flatibus distenta exhibuit.

GENY *de ossium cranii fractura, cum dura et* p. 498.
pia matre laceratis, cerebri suppuratione, obseruatio. Aeger XI annos natus conualuit.

Historia abscessus in rene sinistro, auctore CASSAGNE. Ictero, pedum oedemate, diarrhoea pertinaci aeger laborauit. Tandem tumor in lumbari regione sinistra obortus pus laudabile quidem reddidit, aeger autem ob virium imbecillitatem inde ortam mortuus est. Inciso cadauere, ren sinister massam calculorum insignem continuit.

DU LOU *historia tumoris carnei cultro recisi.*

DE LA ROCHE *ad editorem* literae, quibus cen- p. 559.
suram libri sui de puerperarum febre diario insertam illustrat. Literae additae sunt TISSOTI, quibus mentem suam de febris puerperarum natura exponit. Eam pro putrida febre habet, et, cautus licet in laudandis medicamentis admodum, ipecacuanham tamen, XXV annorum vsu comprobatam, in hac febre maxime laudat.

TARANGET *atrophiae uniuersalis historia.* Ca- p. 582.
dauer incisum pulmones inflammatos, cor a tabe tantopere consumtum, vt vix cognosci posset, pylorum

lorum cartilagineum, admodum anguſtum, ventriculum contractum, humorem nigrum continentem, internam inteſtinalis tubi tunicam craſſam praeter naturam, carneam, inteſtina admodum auguſtantem, omentum, paucreas penitus fere conſumta, vterum carneam informem maſſam referentem, omnia denique caetera viſcera tabe atrociſſima conſumta exhibuit.

MOREAU *hiſtoria morborum in vrbe Vitry le François obſeruatorum, nec non leucophlegmatiae vniverſalis naturae conaminibus propugnatae.* Aeſtus inſolitus anni MDCCLXXXIII. febres tertianas et remittentes bilioſas tam frequentes induxit, vt paene omnes iis corriperentur. Hos morbos in plerisque hydropes varii excepere, pectoris inprimis, compluribus lethales.

Continuatio obſeruationum de vſu moxae Sinenſium, aut cylindri goſſypini, ad mentem Cl^{mi} POUTEAU, *auctore* PASCAL. Carioſum poſt retropulſam ſcabiem tibiae vlcus, moxa hac vſtum et ſanatum eſt. Eidem medicamento iſchiadicus dolor inueteratus ceſſit.

Partus laborioſi hiſtoria, quem fluxio in pectore excepit, auctore MOREAU.

De fulminis effectibus, auctore HAZARD, medico veterinario Pariſino. Mulieri ex leuiſſimo fulmine tonitruque colicae ſuperueniunt.

EIUSDEM *de equi mentula cancroſis vlceribus obſeſſa reciſaque obſeruatio.*

Numerus eorum, qui ab anno MDCCLXIV. *vſque ad annum* MDCCLXXXII, XIX. *itaque annorum ſpatio, Caleti mortui ſunt.* Incolarum numerus ſex millia vix excedit. Ex his annorum dicto ſpatio mortui ſunt 3022.

Tomo

Tomo LXII. haec inſunt:

MOREAU *epilepſiae perſanatae hiſtoria*, nihil inſoliti continens.

HATTÉ *de balneorum tepidorum in febribus malignis vtilitate obſeruationes.* Delirium phreniticum aegrum inuaſit, data antea vomitoria medicina et diluente copioſo potu. Tepidum balneum delirium, incantamenti inſtar, ſopiuit, iteratusque balnei vſus tendinum ſubſultus ſedauit. Poſtea veſicantibus et commodis medicinis aliis priſtina aegro ſanitas reſtituta eſt. Tandem de venaeſectionis, Gallis vſitatiſſimae in quacunque febre, noxis in febribus ad bilioſarum genus pertinentibus agitur.

TOUQUET *aſthmatis hiſtoria.* Methodo ſimpliciſſima, inprimis ſedula perſpirationis conſeruatione, mulier hoc morbo laborans ſanata eſt.

BOUFFEY *obſeruatio de periculo, quod bufones, cancro exulcerato, topicae inſtar medicinae impoſiti, adferunt.* Vetula virgo impoſitis quinquies bufonibus viuis exulcerato in mamma cancro mortua eſt, dolores ab ambiguo hoc auxilio atrociſſimos experta. Putat Noſter, venenum bufonibus ineſſe, indeque non impune talia animalia his vlceribus impoſita mori et in putredinem liquari; reſorptis enim putridis his humoribus putredinem et gangraenam internam humoribus inferri. Nec vnquam boni quid hoc auxilium cancro attuliſſe.

SUTTONI *in meditationes* Cl^mi BRILLOUET *reſponſio* abſoluitur. p. 143.

Anonymi de puerperio infelici ad editorem literae, cum notis et epicriſi Cl^mi viri ALPHONSI LEROY. Quinque hiſtoriae narrantur parturientium, aut in partus doloribus, aut inſtituta caeſarea ſectione mortuarum, quum foetus brachium offerret. Quibus motus obſeruationibus hunc ſitum foetus No-

ſter admodum periculoſum et lethiferum puerperae eſſe putat, quoniam ſaepe non liceat obſtetricanti omni data opera manu ſua ad pedes foetus peruenire, eosque, vt obſtetricantes praecipiunt, extrahere: at ALPHONSUS LEROY, vir in obſtetricia ſcientia peritiſſimus nec vlli facile ſecundus, errores auctoris noſtri confutat, neque, omnibus rite adhibitis auxiliis, talem partum adeo difficilem habet. Quod et hiſtoria ab ipſo adiecta praeclare docet.

p. 244. SUMEIRE *obſeruationes et meditationes de tuſſi ſicca et rebelli frigidi aëris et frigidi potus vſu ſanata.* Si ex dilatatis nimis oſculis vaſorum acris materies pulmones irritans deſtillat, optimum in frigidis medicinis praeſidium eſſe adſeritur.

FERRIERE *oedematoſae anginae hiſtoriae duae.* Aegrotus alter, quum ori inſpiciendo Noſter operam daret, ſuffocatus eſt, alteri bronchotomia inſtituta vitam, ſpiritu per vulnus arte inflictum facilius ducto, ſeruauit. Adſeritur, aſperae arteriae inciſionem in his caſibus tutiſſimam eſſe.

Febris quartanae ſaliuationis ope ſanatae hiſtoria auctore SOUVILLE. Aegra iam ante febris inſultum pituitam copioſe per os reddiderat. Reſtituta mercurii ope ſaliuatione febris ſiluit, ſanitas priſtina aegrae reſtituta eſt.

p. 256. DOURLEN *hiſtoria partus difficilis ob capitis paragomphoſin, mediante tamen vecte Roonhuyſiano feliciter peracto.* Epicriſi addita monet experientiſſimus vir ALPHONSUS LEROY, vt medici in deſcribendis partus difficilis hiſtoriis ſtatum rerum iuſte debiteque, nec generaliter nimis, exhibeant.

TERRAS *de lintei carpti proprietatibus et vſu in vulneribus et vlceribus ſanandis tractatio.* Initia tractationis ſunt admodum copioſae, nec ad finem cito perducendae. Ipſe Noſter, qui vulnerum tractandorum

dorum et ſanandorum occaſionem copioſiſſimam habuit, vnguentis et emplaſtris rariſſime vſus eſt, tam feliciter ſuccedente curatione, vt ſola quiete, regimine debito et lintei carpti vſu, vulnere ſimplici quodam emplaſtro tecto, vlcera maxime rebellia et inſanabilia paene feliciter ad cicatricem perducerentur. Quum autem localis huius medicinae vſus tam late pateat, Noſter, proprietatibus pertractatis, modoque linteum carptum applicandi, ipſa vulnera vlceraque, ad quae haec medicina inprimis valet, pertractat. Vulnerum autem vlcerumque omnium ſanatio quum naturae opera perficiatur, nec in chirurgo praeter obſtaculorum remotionem quid ſitum ſit, ad haec obſtacula carptum linteum inprimis valet, vulnera quippe contra aëris externi acceſſum muniens, blande et molliter fouens, acredinem abſorbens. Methodus tandem linteum carptum debite applicandi exponitur.

IOURDAIN *de maxillis artificialibus.* Icone a nobiliſſimo et in dentium morbis peritiſſimo viro propoſita illuſtrantur.

Sequuntur quaedam, at non magni admodum momenti, de magnetiſmo animali. p. 291.

GAULMIN DESGRANGES *hiſtoria epidemici morbi, qui in parochia Tronget exeunte Martio* MDCCLXXXIV. *graſſatus eſt.* Morbi epidemici in hac Galliae particula frequentiſſime et diriſſime ſaeviunt. Epidemico morbo, quem Noſter deſcribit, a Martio menſe exeunte vſque ad diem 23. menſis Aprilis XLIII. homines affecti ſunt, ex iisque vix quatuor aut quinque ſuperſtites euaſere. Peripneumonia klioſo putrida et catarrhalis maligna febris morbum conſtituit. Morbum venaeſectiones lethiferum reddiderunt. In euacuantibus, vomitum inprimis concitantibus, plurimum praeſidii erat p. 351.

 poſi-

poſitum. Caeteris indicationibus corticis Peruuiani et veſicatoriorum vſus ſatisfecit.

Capitis doloris inueterati ſingulari accidente ſanati hiſtoria. Saltu ſanatus morbus eſt, concuſſo capite vehementer, et exanthematibus cutaneis in lumbari regione obortis, ſuppurantibus, quibus omnis dolor ablatus eſt.

SERRIES *vſus methodi medendi lenientis et refrigerantis in vteri conuulſiua contractione exemplo confirmatus.*

Hiſtoria nephriticorum dolorum retentioni vrinae adiunctorum ab antiquis excreſcentiis carneis vrethrae canalem obſtruentibus inductorum, auctore LEAUTAUD.

p. 371. NIEL *vulneris in pectoris cauum penetrantis hiſtoria.* Sanguinis parca admodum quantitas aegro detracta eſt, qui tamen, adhibitis internis medicinis pectoralibus, aluoque purgata, conualuit.

POTHONIER *hiſtoria vlceris alcali volatilis externo vſu conſolidati.* Vlceri locus is erat, vbi Achillis tendo tarſo immittitur. Sanatum eſt alcali volatili aqua copioſa diluto.

Tractatio de globularia, auctore RAMEL. Globularia alpium LINN. vim purgantem, et ob inſignem amaritiem ſimul tonicam habet. Foliorum cum aqua decoctio purgat aluum et tonum mire inſtaurat: hinc omnes virtutes corticis Peruuiani rhabarbaro admixti habet. Hortatur Noſter, propriis, vt videtur, deſtitutus obſeruationibus, medicos, vt in febribus intermittentibus hac vegetabili medicina vtantur.

Continuatio tractationis Cl^mi^ TERRAS *de lintei carpti ad vulnera et vlcera ſananda vſu.* Enarrantur modi, quibus natura ad vulnera conſolidanda vtitur. Linteum carptum ad vulnera qualiacunque laudatur et enixe commendatur.

SEGRE-

SEGRETAIN *literae ad* DESGRANGES de vrinae in grauidis retentione veram cauſſam in hac vteri obliquitate habente, vt fundus vteri tertio quartoue grauiditatis menſe aut anteriores, aut poſteriores partes praeter naturam petat. p. 403.

Relatio eorum, quibus ex facultate Medicorum Pariſinorum et ex regia ſcientiarum ſocietate Rex magnetiſmi animalis examen accuratius demandauerat. Praeclara ex omni parte experimenta ſunt, quibus ſummi hi viri ad magnetiſmi animalis futilitatem probandam vſi ſunt: quum vero ipſe magnetiſmus in Gallia ipſa iam exploſus paene ſit ac ab omnibus repudiatus, non eſt, quod enumerandis experimentis his inſidemus. p. 449.

Experimentorum copioſa ratio regis iuſſu ab his ad magnetiſmi animalis naturam et efficaciam eruendam inſtitutorum, quibus ex regia ſcientiarum academia rex hoc negotium demandauerat, nempe ab Illuſtribus viris FRANKLIN, LE ROY de BORY, LAVOISIER et BAILLY. Egregia pariter ſunt et acumen ingenii virorum et hanc ob cauſſam meritiſſimorum produnt, quod magneticum furorem iſtum de Gallorum pectore efficaciter depulerint. Conſtat enim, Meſmerum cum rebus ſuis ab eo inde tempore cecidiſſe, quo experimenta academiae regiae ſcientiarum, ſocietatis regiae medicinae et facultatis medicae Pariſinae publicata ſunt. p. 561.

Pueri, cuius cor pectus externum occupabat, hiſtoria, auctore TOURTELLE. Gemellus alter, poſtremo natus, maſſam in pectore externo carnoſam habuit, quam adſtantes mulierculae pro naeuo habuerunt: at obſtupuit plane Noſter, quum pulſare hunc tumorem, formarique a corde, pericardio ſuo orbato, conſpiceret. Cor enim per inferiorem pectoris regionem tranſierat, ſciſſuraque inter coſtas facta, ad vmbilicum paene vſque pertingebat. p. 579.

 Car-

Caruit pectus sterno, mediastino et verarum costarum portione sternocostali, integra tantum existente prima supernaque costa. Infimi ventris musculi nudati nec cute tecti erant, nisi in laterali abdominis parte. Musculi adeo abdominales ipsi in superna abdominis parte defecerunt. Caeterum labium leporinum os pueri dehonestabat, quod altero etiam oculo caruit. Motus cordis admodum conspicuus fuit. Sub quacunque ventriculorum contractione apex, longitudine cordis diminuta, contractus est arteriaeque pulmonales et aorta dilatatae sunt. Contractiones attactu crebriores longe euaserunt. Puer elapso XXII. post partum horarum spatio mortuus est. Inciso cadauere, praeter iam notata, sana caeterum omnia, nisi quod palpebra inferior oculum, qui deesse videbatur, absconderet.

p. 582. *Obseruationes circa putridum quendam morbum, auctore* TARANGET. Aeger, die XXIV. morbi mortuus, putredinis in corpore animali viuo consummatissimae symptomata exhibuit, nulla, nec efficacissima medicina interna (forte tamen balneis putredini aduersis ex BILGUERI mente) coërcendae. Morbi phaenomena et medicamentorum effectus satis apposite a Cl^mo^ auctore, obseruatore sedulo et sagaci, explicantur.

Hydrophobiae alcali volatilis et vaporum aceti vini bullientis ope sanatae historia, auctore HERVET. Elapsis octo a morsu canis rabidi admodum diebus hydrophobia aeger correptus est omnibus suis dirissimis symptomatibus coniuncta. Medicinae, quarum in historiae titulo mentio facta est, copiose adhibitae et administratae conuulsiones statim sedarunt, pulsum fortem reddiderunt, anxietatem profligarunt, verbo dirum morbum perfecte, in sanitatem pristinam restituto aegro, depulerunt.

De

De his, quae vini emetici vſum difficilem et non p. 609.
conuenientem ſatis reddunt obſeruationes, auctore CHEVILLARD. Virtus certe huic vino, ex antimonii hepate parato, non eadem ſemper eſt, quoniam albo vino, quod ſecundum codicem pharmaceuticum Pariſinum ad id parandum requiritur, par et aequale acidum non ineſt. Praeferendus itaque ex omni parte tartarus ſtibiatus codicis pharmaceutici Pariſini eſt.

Obſeruationes de arcani duplicati in morbis partum excipientibus abuſu, nec non de aquae frigidae clyſteris forma in affectibus flatulentis applicatae praeſtantia, auctore SOBAUX. Excepere arcani duplicati parcis admodum doſibus dati vſum ſpaſmi tonici in infernis, tonicique inſupernis articulis emulſionibus mitigandi. Alia aegra dolores abdominales et vrinae ſuppreſſionem poſt eandem medicinam ſumtam perpeſſa eſt, in aliis colicum dolorem, cum abdominis inflatione, excitauit. (Suſpectus certe is de duobus ſal eſt, quem Noſter adhibuit: ſed ob cuprum forte ſuſpectus: nos enim, qui eundem ſalem copioſe, et pulueris magis concentrata et ad nocendum apta forma dare conſueuimus, bonos complures, malos nullos, eo dato effectus obſeruauimus.)

Vrinae retentionis ſymptomatibus diriſſimis ſtipatae hiſtoria, auctore GENY. Frigido balneo et glacie perinaeo et abdomini impoſita morbus a violentia externa inductus ſanatus eſt.

Depreſſi occipitalis oſſis hiſtoria, anonymo auctore. Particulae fracti oſſis cum ſalute aegri reciſae ſunt.

VI.

Methodus formulas medicas conſcribendi. In vſum praelectionum academicarum edidit IO. FR. CHRIST. PICHLER. M. Dr. et collegii medicorum Argentorati ſocius. Argentorati, in bibliopolio Amandi König. 1785. in 8. cum permiſſu ſuperiorum.

Propoſitum fuit auctori noſtro, quum neque GAUBIUS, neque GRUNERUS, metam in libris ſuis de formulis conſcribendis attigerint, libro hoc in vſum academicum conſcripto partim nouas formularum medicinalium conſcribendarum regulas tradere, partim a GRUNERO V. Ill. dicta illuſtrare, reſcindere, partim additis medicamentorum formulis ſelectis lectoribus formularum ipſi in praxi familiarium ſpecimina exhibere.

Haec paene omnia in praefatiuncula magno quodam ſuetoque promiſſoribus hiatu proponuntur: librum vero ipſum inſpicientes, dictaque in eo conferentes cum iis, quae GRUNERUS in libro ſuo de formulis medicis propoſuit, mirati ſumus magnopere impudentiam hominis, non ſuffeciſſe ſibi a GRUNERO propoſita palam et effrena fronte dicentis, et tamen plurima, quae GRUNERUS tradiderat, in librum ſuum, mutato tantummodo aliquo modo paragraphorum et rerum pertractatarum ordine, transſcribentis.

Quae quidem omnia a GRUNERO, V. Ill. iam in praeclaro libro: *Almanach für Aerzte und Nichtärzte*, anno 1786. iam notata ſunt, exemplis tamen atrocis plagii non datis, dictisque in hoc libro motus PICHLERUS, in appendice ad GRUNERI librum mox citatum conſcripto, titulo: *Anhang zu Herrn*

Hrn. Professor Gruners Almanach für Aerzte und Nicht-ärzte auf das Iahr 1786. von Dr. Ioh. Friedr. Christ. Pichler — Argentorati 1786. edito, omnem lapidem mouit, vt plagii crimen a se auerteret, exemplis adeo datis, non vero admodum copiosis, quibus ostendere conatur, quantopere dicta sua ab his, quae GRUNERUS de eadem re proposuerat, discedant. Nos autem licet non negemus, in communi materie rerum scribendarum communem etiam auctorum diuersorum sententiam esse debere, librum tamen GRUNERI, cum eo quem PICHLERUS edidit, diligenter conferentes, paene omnia in eo dicta consentientia perfecte quoad materiem et verborum adeo vsum geniumque dictionis, cum dictis a GRUNERO inuenimus, adeo, vt, quaecunque moliatur PICHLERUS ad plagii crimen a se amouendum, res ipsa scriptaeque literae perspicue probent, PICHLERUM librum suum ex GRUNERIANO confecisse, et in mutandis quibusdam tam parum cautum fuisse, vt, qui libri eius origines veras non videat, in ipso sole coecutiat.

Si omnia turpis plagii exempla exhibere luberet, opus foret, vt PICHLERI librum penitus in commentarios nostros transscriberemus. Hinc quaedam tantum notanda duximus: vt aequi lectores cognoscant, quam impudenter PICHLERUS egerit.

GRUNERUS.	PICHLERUS.
§. 2. Dicitur ea consignatio, qua pharmacopoeum volumus materiem, mensuram et formam cuiusque rei adsumendae ordinare, formula. — Ea vero medicinae pars, quae praecepta huius consignationis tradit,	§. 1. Formula vocatur medicis ea consignatio, qua pharmacopoeo materiem, mensuram et formam cuiusque rei adsumendae atque exhibendae indicamus. Illa autem medicinae pars, quae praecepta huius consigna-

 metho-

GRUNERUS.

methodus formulas conſcribendi, *das Formulare.*

§. 3. Sunt vero quaecunque formulae aut *officinales*, aut *magiſtrales*, ſ. extemporaneae. Illae proſtant in pharmacopoliis ex auctoritate publica et norma qualiscunque diſpenſatorii — hae vero ex tempore et natura morbi nec non conditione aegri apparantur, caet.

§. 4. Ex his conficitur, formulas tales non, niſi eum ſcribere poſſe, qui therapiae generalis praeceptis ſatis imbutus ſit, beneque intelligat, vtrum ex indicatione aliquid aegro dandum ſit, nec ne, quale, quo tempore ac ordine, qua menſura — deinde qui cognitam perſpectamque habeat materiam medicam et pharmaciam, quoniam inde ſumi debent eae res, quibus tanquam inſtrumentis valetudo labeſcens firmatur et amiſſa redditur, neque vero vllo modo ordinate adhiberi poterunt,

PICHLERUS.

tionis tradit, methodus audit conſcribendi formulas, *das Formulare.*

§. 3. Sunt vero quaecunque formulae aut officinales, aut magiſtrales. Illae in officinis pharmaceuticis in vſum futurum paratae aſſeruantur; hae vero ex tempore, pro natura morbi, nec non pro aegri conditione parantur, hac ex ratione extemporaneae quoque appellantur.

§. 4. Quicunque formulas tales ſcribere vult

1) illum therapiae generalis praeceptis ſatis imbutum eſſe oportet, vt bene intelligat, an, quid, quo tempore ac ordine, qua menſura, caet. aegro aliquid propinandum atque exhibendum ſit.

2) materiam medicam perſpectam habeat, quoniam illa ingredientias formulis ſubminiſtrat. Tandem

3) pharmaciam et chemiam vt calleat neceſſe eſt, quae operandi modos atque effectus docent.

GRUNERUS.

runt, nisi medicamenta tam simplicia, quam composita, quoad indolem et apparatum, item regionum et locorum, vbi ars exercetur, rationem, et officinarum qualitatem curate norit. —

Caeterum in prooemio GRUNERI §. 5. cum PICHLERI §. 5. §. 6. cum PICHLERI §. 6. exacte conueniunt, contractis tantum quibusdam a GRUNERO dictis paululum et exemplis quibusdam additis, §. 7. cum §. PICHLERI 7. §. 8. cum PICHLERI §. 8. §. 10 et 11. cum PICHLERI §. 10. verbo omnia cum dictis a GRUNERO, quoad ipsa verba, vtplurimum perfecte conueniunt. Adiecit tantum PICHLERUS signa medicamentorum in officinis pharmaceuticis recepta a GRUNERO consulto omissa.

Sed haec forte excusari possent, quum generaliora artis cuiusque rudimenta eadem semper sint, nec ii valde taxandi sint, qui in exponendis iis virum sequuntur, qui omnia breuissime et sermone vere latino tradidit: sed PICHLERUS noster GRUNERUM non solum in introductione, sed in vniuerso libro tam presse sequutus est, vt in qualicunque pagina, mutato tamen consulto paragraphorum numero et ordine, plagia nequissima turpissimaque obuia sint. En exempla quaedam!

GRUNERUS.	PICHLERUS.
§. 24. Orsi a puluere simplici, videamus, quae obseruandae in apparando regulae sint. Hae eo redeunt:	§. 21. Regulae in praescribendo puluere hae sunt:

GRUNERUS.

1) aptum eſt, quidquid ſiccum natura ſua eſt, et in minutula moleculas redigi poteſt. —

2) minus commoda ſunt, quae, vbi comminuuntur, rudem indigeſtamque molem dant, vel adfuſo quodam liquore — intumeſcunt, v. c. cortices et radices lignoſi. Tunc enim praeferamus infuſionem vel decoctionem.

3) neque idonea ſunt duriora quaeque, gummata, reſinae, mucilagines, odoratu vel guſtatu grauia, acria, alcalina fixa et volatilia, ſiue ſola ſint, ſiue cum acri quodam mixta. In his enim coniunctio aut fieri nullo modo poteſt, aut certe nauſeoſa fit conglutinatio. Quae ſi forma alia dantur, magis placebunt.

PICHLERUS.

1) ſi ad vſum internum deſtinetur, ſemper ſubtiliſſimus eſt adhibendus. —

2) ad pulueris interni formam minus commodae ſunt ſubſtantiae, quae vel adfuſo quodam liquore multum intumeſcunt, vel non niſi magna doſi effectum praeſtant. Tunc enim infuſio vel decoctio praeferenda.

3) neque idonea ad hanc formam ſunt, quae vel ſub aſſumtione per ſalivam aut vehiculum diſſoluta facile lenteſcunt, v. c. gummata ſtricte ſic dicta, vel conglutinantur, e. g. gummata reſinoſa. Idem valet de iis, quae odoratu aut guſtatu grauia, acria, volatilia: nauſeabunda ſunt enim ſub hac forma, et partes conſtitutiuae volatiles in auras facile diſperguntur, his ex rationibus forma pilulari propinanda ſunt.

GRUNERUS.

6. Nefas eſt puluerem exigere, vbi deglutitio difficulter fit, v. c. in

PICHLERUS.

6. In morbis difficili deglutitione concomitatis, e. g. angina, hyſtericarum

GRUNERUS.

angina, hyſtericarum acceſſione, ſyncope caet. Tunc praeſtabilior forma liquida eſt.

7. Doſis pulueris ore adſumendi fere eſt ſcrupulus vnus, drachma ſemis vel vna, rarius augeſcit, niſi vbi ex indicatione fit, vel ſalibus conſtat, quae vehiculo largiori diſſoluuntur v. c. ſal Ebſomenſe — tandem nunquam doſis increſcit, vbi puluis ex corticibus vel radicibus componitur.

8. Per ſubſcriptionem finiri debet, in quot partes molem omnem velis diuidi — — Docemus etiam per ſubſcriptionem:

a) *modum praeparationis*, v. g. M. F. triturando puluis groſſior, vel ſi ſubtiliſſimus eſſe debet,

PICHLERUS.

rum acceſſione, ſyncope, catarrho ſuffocatiuo, caet. pulueris forma non idonea eſt, tunc praeſtabilior forma liquida.

7) Doſis pulueris interni eſt a ſcrupulo ad drachmam, rariſſime vltra adſcenditur. Satius eſt repetere identidem, quam quantitatem nimis augere.

8) Non raro pondere non determinato praeſcribitur doſis, v. c. ad cochleare — ſi vero exactiſſime ad pondus definita requiritur, pharmacopoei potius induſtriae diuiſio eſt committenda —

10. Iubemus per ſubſcriptionem

a) modum praeparationis, v. c. M. F. *pulu. ſubtiliſſimus* — groſſus. — Si vero in deſigna-

GRUNERUS.	PICHLERUS.
interdum additur M. F. alcohol.	ſignatione puluerulenta iam praeſcripſimus, tunc ponitur *M. exactiſſime.*
b) *Tempus*, quam diu trituratio partium in pulverem redigendarum continuanda ſit, v. c. *triturentur aequabiliter per quadrantem horae.*	b) Repetitionem aut partitionem maſſae, in tot partes, quot in animo eſt, vel quot quantitas generalis poſtulat, e. gr. M. *f. pulv. pro doſi, dentur tales no. VI. aut miſce exactiſſime, diuidantur in VI. partes aequales.*
c) inſtrumentum, quo haec fieri volumus, v. c. M. *ſoluantur mortario tecto, vitreo, lapideo.*	
d) *partitionem maſſae* in tot partes, quot nobis placuit, vel quot medicina ipſa deſiderat, v. c. *div. in VI. part. aeq.*	

Taedet plura plagii turpiſſimi exempla adducere; vt autem lectores ſciant, totum paene librum hoc modo conflatum eſſe, loca ſuccincte adducere placet, quibus PICHLERUS a GRUNERO *V. Ill.* dicta pro ſuis vendidit.

GRUNERUS.			PICHLERUS.
§. 2.	—	—	§. 1.
§. 3.	—	—	§. 3.
§. 4.	—	—	§. 4.
§. 5.	—	—	§. 5.
§. 6.	—	—	§. 6.

§. 8.

GRUNERUS.			PICHLERUS.
§. 8.	—	— —	§. 8.
§. 10. 11.	—	—	§. 10.
§. 12.	—	—	§. 11.
§. 13 et 14.	—	—	§. 13.
§. 17 — 20.	—	—	§. 14.
§. 24.	—	—	§. 21.
§. 26. n. 2. 4.	—	—	§. 26. 2. 4.
§. 42.	—	—	§. 27.
§. 43. n. 1. 2. caet.	—	—	§. 28. 1. 2. caet.
§. 50.	—	—	§ 43.
§. 57.	—	— —	§. 45.
§. 32. n. 1. caet.	—	—	§. 49.
§. 83.	—	—	§. 58.
§. 49. n. 1. 2.	—	—	§. 65. 1. 2.
§. 79. n. 1. 2.	—	—	§. 72. 1. 2.
§. 84.	—	— —	§. 88.
§. 65. 3.	—	—	§. 93. 3.
§. 91. 1. 2.	—	—	§. 95. 1. 2.
§. 92.	—	— —	§. 100.
§. 99.	—	—	§. 102.
§. 102. n. 3.	—	—	§. 103. 3.
§. 101. 1.	—	—	§. 104. 1. 2.

Loca transimus silentio plura alia, imo in tam angusto pagellarum numero vix memoranda, quibus mutato rerum pertractatarum ordine, et mox explicitis magis mox contractis GRUNERI, *V. Ill.* dictis, formularum conscribendarum rationem persequutus PICHLERUS est, adeo vt, si turpiter spoliata et nequiter aliis erepta excipias, liber parum admodum proprii habeat. Eamque ob caussam mirati eo magis sumus viri impudentiam inuectiuas in GRUNERUM acerrimas, in libello supra citato *Anhang in Gruner's Almanach*, conscribentis, quum tamen omnia, quae GRUNERUS in eum scripserat,

rat,

rat, veriſſima, αὐτοψία probante ſint, nec in rebus ad doctrinam literasque pertinentibus crimen paene vllum plagio maius ſit.

VII.

OPPIANI Poëmata de Venatione et Piſcatione cum interpretatione latina et Scholiis. Acceſſit Eutechnii Paraphraſis Ixeuticon et Marcelli Sidetae Fragmentum de Piſcibus. Tomus I. Cynegetica ad quatuor Codicum MSS. fidem recenſuit et ſuis auxit animaduerſionibus IAC. NIC. BELLIN DE BALLU, Inhalliae Monetarum curia Senator. Argentorati Sumtibus Bibliopolii Academici 1786. (forma octaua.)

Ante hos ipſos decem annos in eadem vrbe prodierat noua *Oppiani* editio a viro docto Germano procurata, quam auctor nouiſſimae ita fere inſequitur, vel potius inſectatur, vt ſi quis lector annotationes nouiſſimi Editoris ipſumque poëtam recte intelligere vbique velit, vtraque ſimul editione opus habeat. Non inficiamur quidem, multas Gallum ex collatione Codicis Vaticani, Veneti et Regii Pariſini vtriusque attuliſſe egregias lectiones, quibus multa Oppiani loca paſſim deprauata in integrum ſenſum reſtitui poſſunt; verum aut nullae aut paucae admodum ſunt lectiones, quae diſciplinam ipſam hiſtoriamque naturalem adiuuent, illuſtrentque. Verſus autem iſte, qui nunc primum ex Codice ſcripto prodiit, lacunam quidem praeclare ſuppleuit in ſerie orationis, ſed ad hiſtoriam naturalem non pertinet. Maius igitur exſpectari debebat auxilium ab eruditione Editoris, qui hos libros interpre-

pretandos ſuſcepit. Verum is, quod ex animadverſionibus eius exiſtimare potuimus, in hiſtoria naturali plane hospes, per aliquod tantum temporis ſpatium in egregiis illuſtris BUFFONI libris habitaſſe videtur, vnde, quicquid ad rem ſuam facere putabat, fideliter excerpſit. Nec illi in mentem veniſſe videtur, multo maiore ac diuturna exercitatione cum in diſciplina critica, tum in hiſtoria naturali opus eſſe ei, qui veterum auctorum fabuloſa ſaepe et obſcura de rebus naturalibus ſcripta interpretari aggreditur. Verſionem latinam *Turnebi* ſub textu appoſitam emendaſſe quidem ſe iactat Gallus; verum in plurimis locis ſequi eam comperimus veterem lectionem, cum longe alia in textu poſita conſpiciatur. Nec poteſt multum auxilii exſpectari ab ea verſione, quae ſit ab homine docto quidem illo, ſed harum rerum plane ignaro, profecta. Optamus igitur, licet ſperare id vix audeamus, vt meliorem viam ingreſſus ſit Gallus noſter in verſione gallica, quam ſaepius in notis laudauit, nos vero nondum vidimus. Deſiderium tamen eius legendae mouit nobis, quod in Notis p. 336 refertur ex animalium hiſtoria Arabis *Eldemir* multa loca ab alio viro docto *Sylueſtre de Lacy* excerpta verſioni gallicae adiecta legi. Nos interim de virtutibus et vitiis huius nouae editionis ad lectores noſtros referemus, ſed ea tantum excerpemus, quae diſciplinam noſtram attingunt.

Libri primi verſu 295 equos Libycos ita deſcribit ex lectione Codicis Regii recepta a Gallo: *μείζονες εἰσιδέειν — ἀλλὰ δέμας δολιχοί· πλευρῇσι γὰρ ἀμφὶς ἔχουσι τῶν ἄλλων πλεῦνες σπαθίην, κτένα τ' οὕνεκέν εἰσι πάσσονες εἰσιδέειν, καὶ κρείσσονες εὐθὺς ἐρύειν*: quae verſio TURNEBIANA a Gallo immutata ſic interpretatur: *maiores adſpectu — corpore longi; lateribus enim ſuperant alios ſpatula, coſtarum pecti-*

ne, quocirca ſunt ampliores ſpecie, et meliores contra irruere. Quis vero hanc barbariem capiat! In notula textui ſubiecta amandat nos Gallus ad animaduerſiones ſuas; ibi vero iocoſus homo vulgatam lectionem: *τῶν ἄλλων πλευρὰ, σπαθίην κτένα θ', ὕνεκεν εἰσὶ* et cet. explicat, et in extremo addit: *Sed hunc verſum e codice aliter dedimus.* Sed videamus, qua ratione homo perſpicaciſſimus vulgatam lectionem explicet. Rem, inquit, ſimpliciter explicabo, *πλευρῇσι ἀμφὶς ἔχουσι τῶν ἄλλων* eſt, *illi equi* omnes alios lateribus vincunt. Nam *ἀμφέχειν* et *ἀμφιγενέσθαι* cum genitiuo ſignificat, vt omnes ſciunt, *vincere, ſuperare.* Quomodo autem lateribus vincunt? *quia maiores viſu ſunt latere,* (*κατὰ πλευρὰ*) *coſtae latitudine et ordine et diſtantia coſtarum. σπαθίη* et *σπαθὴ* eſt os coſtarum, coſta ipſa, ad cuius ſimilitudinem effecta eſt medicorum vel pharmacopolarum ſpathula, qua pharmaca miſcent. *κτεὶς* pectinem ſignificat et ordinem coſtarum. Hactenus Gallus. Sed in his deſcribendis riſum vix tenebamus. Quae enim eſſe poteſt ſpatulae medicorum cum coſta equi ſimilitudo? Quis deinde illi dixit, *ἀμφέχειν* ſignificare *vincere?* Etſi vero putat vir doctiſſimus, omnes hoc ſcire, nos quidem ignorantiam noſtram plane profitemur. Quidni exemplum aliquod apponebat ex copia ſua? Sed abeat, aliisque illudat. Nobis ridere licebit barbarum *πλεῦνες* et particulam moneta ſenatoris monetarii percuſſam *ὕνεκεν*, qua locupletauit litteras graecas.

Equos OPPIANO *ὤρυγγας* dictos verſu 317. de Zebra interpretandos cenſet, nec animaduertit, duo eorum genera OPPIANO poni; quorum alterius taenias comparat cum tigrium maculis oblongis, alterius maculis pardalis rotundis. Denique, quod rem conficit, vtrumque genus artificio humano

mano pictum affirmat poeta; igitur de Zebra non cogitabat.

Canes Agassaeos e Britannia versu 468 descriptos interpretatur gallice *Bassets à iambe torse.* Addimus Celeb. PENNANT in Zoologia Britannica Quadrup. p. 22 asseuerare, de cane paruo sagaci Anglis BEAGLE dicto hunc locum intelligi debere. Nobis non licet affirmare aliquid; dubia enim est significatio verbi γυρὸς, quo OPPIANUS versu 474 vtitur, quodque in versione *curuum* est. Sed vox λασιότριχον aperte pugnat contra Galli opinionem.

Libro II. in recensione variorum generum boum miramur ad versum 84 de boue Aegyptio non afferri locum *Achillis Tatii* Lib. II. c. 16. verum tanto copiosior est Gallus in bobus Aoniis versus 96 illustrandis. Verum aliis iudicandum relinquimus, quid viro docto in tota illa annotatione consilii fuerit, et quid coniectando effecerit. Nos enim diuinare opinionem eius in tam confusa et inepta oratione non possumus. Quod vero in extremo adiecit locum longum ex *Tzetzae* Chiliad. V. v. 398 sumtum de venatione ferae fabulosae, Monocerotis, quod suspicabatur eum ex quinto OPPIANI libro deperdito deriuatum esse, in eo fallitur. Eandem enim narrationem plures olim scriptores frequentarunt, ex quibus eam repetierunt *Eustathius* Antiochenus, in Hexaëm. p. 40 et *Petrus* Damianus L. II. Epist. 18. Facile tamen hodie his lautitiis caremus.

Boues Syriacos vers. 100 et seqq. eosdem ac Caesaris Vros et nostros *Bufflas* censendos putat, donec firmissimis argumentis diuersa opinio probetur. Haec posuimus ipsa Galli verba. Sed tam facile negotium hoc transigi non potest, quam putabat. Aperte etiam eius opinioni refragatur color ab Oppiano proditus versu 103 (αἴθωνες) ful-

 vus;

vus; deinde, quod cornu valentes (κεραλκέες) dicuntur. Quod si vero Gallus popularis sui, illustris BUFFONI opinionem, Buffalum nostrum Graecis ignotum fuisse asserentis, impugnare volebat, vti debebat loco planissimo *Aristotelis* H. A. II. c. 1; quem tamen ipse iam illustris BUFFON alio postea loco laudauit, sententiamque suam retractauit. Hinc efficitur, vt credamus, non adeo diu in praeclaro popularis sui opere, nedum in ipsa rerum natura contemplanda, Gallicum *Oppiani* Interpretem habitasse.

Disputatio satis longa de Bisonte *Oppiani* vers. 160 seqq. satis monstrat, harum virium non esse de re tam difficili et summorum virorum dubitationibus iactata certi aliquid statuere. Forma cornuum plerosque interpretes impedit; hanc vero ita expedit Gallus, vt φοίνια κέντρα ὕπτια πρὸς αἰθέρα interpretetur cornua *in frontem supina* et mucrones curuos (hami instar) et in coelum euectos. Ita enim, addit, quicquid de misso capite animal ferierit, mucrones cornuum, vt hami, attollent, quod tradit *Oppianus*. Verum huic opinioni refragatur plane vsus loquendi, qui vult, vt cornua in frontem deflexa πρηνῆ, in dorsum vero reflexa ὕπτια dicantur. Eiusdem pretii est annotatio, qua πυριγλώχινες ἀκωκαὶ versu 166 de cornibus bisontis ita explicat, vt mucrones istos cornuum reflexos igneis linguis similes dicat. En cor Zenonis! Hoc est sapere. In narratione de genere ceruino ostendit primum ad ὀυτιδανὴν δειρὴν i. e. *tenuem ceruicem* versu 180. Igitur in animaduersione ad h. l. posuit: quo sensu sit nihili ceruorum collum, quod satis amplum et longum nouimus, non video: Igitur emendat μηκεδανῆ i. e. *procerum collum*. Specie quidem veri non caret haec correctio; sed in *Oppiano* verborum proprietas non adeo quaerenda est, vt persua-

persuasit sibi Gallus. qui eum inter elegantissimos poetas collocat et fere Homero comparat. In quo quidem eum sensu et iudicio suo frui facile patimur. Praeterea recte animaduertit, nares quadruplices versu 181 ex errore vulgari posuisse *Oppianum*. Verum fortasse sub errore hoc veri aliquid latet. Porro animaduersione dignum etiam erat, quod *Oppiano* cerui vbique *στικτοὶ*, *στικτόποδες*, et *αἰολόνωτοι* i. e. *varii*, *pedibus* et *dorso picti*, dicuntur; quae quidem nota in aetatem tantum iuuenilium ceruorum, *faons* Gallis dictorum, cadere videtur. Num igitur putabimus, ceruos *Oppiano* visos semper fuisse variegatos; an aliam speciem cerui ab eo intelligi suspicabimur?

Ἴορκον versus 296 putat esse Axin *Plinio* dictam feram VIII. c. 21. in quo consentientem sibi postea reperit postremum *Oppiani* Editorem; sed de bubalo vers. 300 contra communem virorum doctorum opinionem insurgit, putatque, cornuum formam bubalo ab *Aristotele* et *Oppiano* bubalo tributam plane ei refragari. Verum hic non satis possumus mirari leuitatem et temeritatem hominis, qui tantorum virorum opinionem impugnare ausus sit, cum nec rerum naturae studio nec seuera litterarum graecarum disciplina satis excultus esset. Locus enim, quem adhibet, *Aristotelis* de Partibus Animal. III. c. 2 tantum abest, vt vulgari de bubalo opinioni obstet, vt potius eam confirmet. *Quibus vero*, inquit, *cornua prae nimio excessu superuacua sunt, iis alterum auxilium natura adhibuit, vt ceruis velocitatem; grandis enim illa et multifida cornuum magnitudo potius obest, quam prodest. Bubalis etiam capreisque interdum cornua inutilia sunt: nam etsi contra nonnulla resistunt et cornibus se defendunt, tamen feroces pugnacesque belluas fugiunt.* Vides ergo verba de ceruorum cornubus posita minime ad bu-

balos et capreas pertinere; et poterat eodem plane iure Gallus etiam capreis cornua multifida affingere ex hoc loco, quae ſimplicia omnes nouimus. In generibus caprarum ouiumque ſilueſtrium conſtituendis et explicandis nihil plane noui attulit Gallus ad verſum 326 et ſequentes, praeter nominum recentiorum varietatem temere poſitam. Ita ex argumento villi caprini putat verſu 377 oues rutilas (in verſione male eſt *rufas* pro *ξανθαὶ*) eſſe Muſmonas inſulae hodie Sardiniae et Corſicae indigenas. Nos vero ſingula ab *Oppiano* poſita ſigna diligentius diſtincta perſequemur. Αἰγάγρους igitur verſus 338 rupicapras noſtras intelligi putamus, argumento ſinuum cutaneorum, ſed coecorum, quos rupicaprae pone cornua vtrinque ſingulos habent ſolae cornigerorum animalium; de quibus praeter IO. IAC. HADERUM in Apiario p. 55 vide etiam Cel. PALLAS Spicil. zoolog. I. no. 7. et Spicileg. XI. p. 42, quem plane nobiſcum conſentientem habemus. Deinde mentione ouium caprarumque ſilveſtrium contineri etiam Strepſicerotem dictum Graecis plane arguit verſus 329 *στρεπτοῖσι κεφαλῆφι κορυσσόμενοι κεράεσσι*: quem CONR. GESNERUS olim non ſatis recte de cornibus in dorſum reflexis interpretatus eſt; ea enim cornua Graeci *ὕπτια* ſeu ſupina dicunt. De Subo verſus 382 ſeqq. nihil coniectando aſſequi licet in tanta OPPIANI breuitate. Monebimus tamen, etiam hic Subo colorem *rufum* in verſione tribui, qui *rutilus* (*ξανθὸς*) eſt, et ſplendidus. Pili praeterea breues, frons lata, cornua duo Subo ſunt. Quod vero amphibius dicitur ab OPPIANO, intelligendum eſt, vt de ceruis, qui flumina nando cibi cauſa ſaepe traiiciunt. Atque hoc quidem recte monuit Gallus.

De attagene verſ. 405 recte dubitat Gallus, an BELONII Francolinus ab illuſtri BUFFONO ſub nomine

mine Attagenis descriptus intelligi possit. BELONII francolinus inter pulueratrices aues est; ita etiam de attagene suo tradit *Aristoteles* H. A. IX. c. 49. quem scolopaci comparat in colore ibidem c. 26 (et hic quidem locus est, quem ab *Athenaeo* laudatum frustra se quaesiuisse in nostro *Aristotele* queritur Gallus in nota ad h. l.) et scriptor temporum Sullanorum ALEXANDER MYNDIUS apud ATHENAEUM IX. p. 387. Verum ARISTOPHANIS attagen habitat prata et loca paludosa, vt aperte satis indicant loca duo Auium vers. 245. et Vesparum vers. 257. vt adeo miremur, vnde in mentem venerit nupero ARISTOTELIS interpreti Gallico asserere in Comment. p. 112. Scholiasten graecum ARISTOPHANIS solum propter ignorantiam attagenem in pratis et locis paludosis collocare. Igitur statuamus necesse est, Attagenem Atticum a reliquorum Graecorum attagene praeter nomen nihil commune habuisse. Quod quidem exemplo non carere sciunt litteraturae graecae periti. Addimus hoc loco exortum nuper alium Gallum PEIROUSE, qui tetraonem lagopoda Pyrenaeorum montium describens in Mémoires de l'Academie de Toulouse T. I. 1782 asserit, attagena veterum esse gallinam corylorum, contra attagena recentiorum vna cum Lagopode altera PLINII esse Lagopoda plumis aestiuis vestitam. Videtur iam olim CONR. GESNERUS in eam opinionem pronus fuisse, vt attagenem intelligeret gallinam corylorum; verum haec opinio in attagenem ARISTOTELIS et ALEXANDRI Myndii cadere tantum modo possit.

De Otide, cui in descriptione *Oppiani* versu 407 *floret semper pilosissima auris* inepte prorsus exclamat Gallus: fierine potuit, vt feliciori penicillo proprioribusque coloribus Bistarda depingeretur. Sola enim auis est ista, quae a nascente

roſtro vſque ad aurem barbam gerat longam tenuibus plumis tenerae lanuginis ſimilibus formatam. Nos contra vix abſtinemus, quin exclamemus, potuitne clarius indicium fieri, Gallum Biſtardam vulgarem nunquam niſi fortaſſe in pictura aliqua vidiſſe, nec eam ab exterarum regionum generibus diſtinxiſſe. Solis enim peregrinis generibus auris pennis longis eminet, non biſtardae Galliae atque Europae indigenae!

De Oryge verſ. 445. quae traduntur in longa ſatis annotatione, noua quidem ſunt, ſed non vnius aſſis. Interpretatur enim orygem de rupicapra (Chamois); colorem lacteum intelligi putat luteum ſubpallidum; genas porro in ſolis rupicapris nigricare addit, et ſic omnia egregie conuenire in rupicapram, quae *Oppianus* de oryge tradit, praeter magnitudinem rhinocerote paulo inferiorem. Sed hanc comparationem ad emphaſin et hyperbolam poeticam refert. Tu vero, Lector, compara mihi egregiam Cel. PALLASII diſputationem in Spicileg. zoologico XII. qui quidem recte orygem *Oppiani* ab oryge reliquorum ſcriptorum diſtinxit, illumque ex notis poetae pro Leucoryge ſuo habet. (p. 63.). Hunc poſtea pictum exhibuit *Pennant* in Hiſtoria Quadrupedum Lond. 1781. tab. VI. Totus albus in media facie et temporibus maculam rufam praefert. Annotatione praeterea dignum eſt, verſum 454. qui vulgo legebatur ita: *ἰοφόροι· κενεὴν δὲ φύσιν κεράεσσι λέγουσι*, vt cornua orygis caua eſſe traderentur, nunc ex Codice Vaticano emendatiorem habere: *ἰοφόρον κείνοις δὲ φύσιν κεράεσσι λέγουσι*, i. e. *venenatam cornibus illis naturam eſſe aiunt.* In verſione tamen adhuc legitur: *caua vero cornua natura eſſe aiunt.* Nobis quidem haec noua lectio admodum blanditur, verum in tanta obſcuritate rei, de qua agitur, nihil plane ſtatuere licet de natura cor-

cornuum animalis, quod ne coniectura quidem aſſequi licuit.

Quae de elephanto traduntur in annotationibus, trita ſunt et vulgaria. Poterat tamen admonere lectorem de diuerſitate elephanti Libyci atque Indici, quam praeter *Polybium*, *Strabonem*, *Plinium* et *Philoſtratum* obiter etiam prodidit *Liuius* Libro XXXVII. c. 40. de bello Romanorum cum Antiocho magno, atque ex eo *Appianus* T. I. p. 582. ne pari quidem numero, inquit, Indicis elephanti Africi reſiſtunt, ſiue robore animorum vincuntur, ſiue quia magnitudine; longe enim illi praeſtant. *Appianus* vero in eandem fere ſententiam tradit, Africanos elephantos minores et breuiores eſſe ita, vt maiores Indicos timeant. Eadem porro differentia patriae et quidem paulo maior verſatur in genere rhinocerotum; quae veteres non latuit. *Pauſanias* enim et *Martialis* primi rhinocerotis Aethiopici bicornis meminerunt. Verum praeter cornuum diuerſitatem et numerum alia etiam in corporis habitu differentia apparet, quam planiſſime nuper explicauit doctiſſimus *Camperus* poſt *Sparrmannum*.

Oppianus Gallo noſtro rhinocerota iuniorem deſcripſiſſe videtur; quod quidem arguere putat non magnitudinem ſolum ab *Oppiano* illi tributam, ſed macularum etiam mentionem (ita enim interpretatur ῥαθάμιγγας verſus 559), quas fronti tantum dorſoque ineſſe poeta tradit, cum in maiorum et vetuſtiorum ferarum toto corpore cruſtae illae et tubera ſparſa occurrant, quae illuſtris BUFFONUS *incruſtations ou de tuberoſités* appellat. Verum de magnitudine quid ſibi velit Gallus, neſcimus; eam enim oryge paulo maiorem rhinoceroti tribuit poeta; orygis autem magnitudinem non definiuit. De macularum etiam interpretatione propter colorem earum purpureum in flaua fronte et dorſo dubita-

mus tantiſper, dum aliunde meliora edoceamur. Verum illud recte admonuit Gallus, verba *καλλικόμοισι μετώποις* nullo modo ferae prorſus glabrae, ſparſis tantum hinc inde pilis ſingulis per pellem, conuenire; hinc igitur emendabat *πȣλυτόμοισι* de rugis interpretatus frontis, quae tamen non adeo conſpicuae ſunt in fronte, quam in reliquo corpore. Deinde vox *πολυτόμος* eam ſignificationem, niſi auctore Gallo noſtro, non habet, nec omnino habere poteſt. Denique locum *Strabonis* Libro XVI. p. 533. de rhinocerotis pelle emendatum ſic ponit: *ἔχει δὲ καὶ δύο στόλȣς* pro *στύλȣς* i. e. habet duo cingula (i. e. ſinus profundos pellis rugis efformatos) tanquam draconis ſpiras a dorſo vſque ad ventrem decurrentia, alterum verſus collum, alterum ad lumbos. Verum nobis locus hic multum adhuc dubitationis habere videtur; neque enim *στόλος* graece ita dicitur, nec videmus ſimilitudinem cum ſpiris draconum, nec denique quomodo duo tantum eiusmodi cingula nominauerit *Strabo*, cum totum vbique corpus rugis eiusmodi exaratum ſit. Nec meliore fortuna acutiſſimus Britannus *Tyrwhitt* emendabat p. 45. *τύλας*, quae vox proprie de callo, deinde etiam de tubere calloſo cameli vſurpatur. Nobis hic locus opportunus videtur lectorem de loco *Coſmae Indicopleuſtae* admonere, qui in Topographiae Chriſtianae Libro XI. multa animalia Indiae et Aethiopiae propria deſcripſit. Is igitur etiam de rhinocerote bicorni tradit, quem viuum mortuumque ſaepius in patria contemplatus erat. Nomen Aethiopicum ponit *Aru* vel *Hariſi*, et cornua duo incedentem feram motitare, iratam vero firmiter defigere, infimoque inprimis arbores etiam exſcindere refert. Ex quo apparet, veterem eſſe narrationem, de qua apud Hottentottas inaudiuit *Sparrmannus* p. 412 de mobilitate cornuum, cuius fidem

fidem et veritatem nec *Sparrmanno* in viua bestia aut comprobare aut reiicere licuit.

De pantheris, quos *Oppianus* versu 522 obiter cum felibus et aliis animalibus paruis nominat, miram legimus ad h. l. annotationem: Duo tantum in tota sunt antiquitate scriptores, qui de pantheris istis loquantur, noster et *Aristoteles* H. A. VI. c. 35. Deinde adstipulatur illustri *Buffono*, qui panthera *Oppiani* putat esse thoum speciem minorem, atque omnino eam feram, quam ipse sub arabico nomine Adiue descripsit. Verum fallitur illustris *Buffonus* in eo, quod thoëm minorem eundem putat cum panthere; *Aristoteles* enim, qui duplex aut triplex thoum genus ex vulgari traditione prodit, alio loco (quem Gallus laudauit) simul panthera et θῶας nominat. *Oppianus* vero simpliciter θῶας nominat, nulla plurium generum facta mentione. Praeterea in loco *Aristotelis* VI. 35. dubitari potest, an sequentia verba, quae vulgo ad thoas referunt: *Corpore*, inquit, *porrectior vsque ad caudam sed altitudine minor. Celeritate aeque praestat, quamuis crura habeat breuiora; mollis enim et agilis est, prosilireque longius ob eam rem potest:* potius ad panthera, cuius mentio antea facta est, non referenda sint. Singularis enim numerus ad ὁ πανθὴρ redit; thoës vero plurali numero designat, quod plura thoum genera ipse alibi tradiderat. Denique, quod nullum ex antiquis scriptoribus praeter *Aristotelem* atque *Oppianum* pantherum meminisse asserit Gallus, in eo memoria eum fefellit. Nominabimus hic solum *Aelianum* XV. c. 14. qui inter alia dona etiam pantheras cicuratos regi suo ab Indis afferri tradit. In loco de echino versu 597 seqq. magnum sibi lucrum fecisse videtur Gallus in lectione Codicis Veneti, quae vulgatum μείζονος *maioris* mutat in μείονος i. e. *minoris*. Rationem vero non capimus,

quae

quae eum impulit, vt eam mutationem tam auide amplecteretur. De maiore enim, ait, hystrice aget poeta in libro tertio. Quo vero argumento docebit, *Oppianum* echinos cum hystricibus permutasse, quos nomine distinxerat? Quodsi id fecit, non videmus, qui ignorantiae, barbariei vel petulantiae crimen recusare possit, qui in tanta nominum diuersitate lectoribus illuserit.

Ad Caput de Simiis versu 605 ne verbulum quidem appositum reperimus, quo *trina* simiarum genera explicarentur. Videtur autem *Oppianus* tres simiarum classes constituisse; de speciebus enim numerus verus esse non potest, quarum multo maior *Aristoteli* iam olim cognitus fuit.

De dente elephanti reperimus in Addendis annotationem ad locum *Oppiani* versu 507 seqq. quam omittere non debemus. Tradit scilicet *Oppianus* cum *Pausania* p. 159. dentes elephantinos aeque ac cornua bouilla igne emollita dilatari in variasque formas duci posse; quod quidem artificium nobis hodie incognitum est. *Sed veteribus*, inquit Gallus, *artem eburis igne et malleo molliendi innotuisse, eo probabilius est, quod hodie reperta est ars illa et Chymicis quibusdam non est ignota, vt nuperrime didici a clarissimo viro Meunier, Acad. Scient. Parisinae Socio.* Argumentandi haec ratio valde quidem noua nobisque inaudita est; res tamen ipsa propter manifestum *Pausaniae*, artium elegantiorum peritissimi viri, testimonium certa nobis videtur, et miramur, obseruationem hanc non animaduertisse viros doctos, qui de arte veterum, qua statuas eburneas elaborarunt, scribere aggressi sunt.

Procedimus ad librum tertium, vbi ad versum 35. et sequentes, quibus *Oppianus* leones Libyae colore caeruleo nigroque mixto, et deinceps leonem Aethiopiae nigrum ore fuluo commemorat,

recte

recte admonet, *Plinio* Libr. VIII. c. 17. *leonum in Syria tantum colorem nigrum esse* asserenti fidem vix haberi posse, nisi ex *Oppiano* nomen Libyae pro Syria reponatur. Sed debebat praeterea Gallus differentiam duplicis leonum generis, quod tradit *Oppianus*, Asiatici scilicet et Africani, accuratius explicare, et cum simili prorsus distinctione ab Aristotele primo H. A. IX. 44. deinde ab eius asseclis *Plinio* VIII. c. 18. *Aeliano* H. A. IV. c. 34. et *Solino* c. 27. facta comparare, vt, quid veri narrationi insit, lectores intelligere possint. Quamuis enim illustris *Buffon* de hac leonum diuersitate taceat adeoque dubitet, vix tamen huic *Aristotelis Oppianique* consensui omnis abroganda esse fides videtur. Quotam enim hodie Africae partem, indigenarumque eius animalium nouimus? Itaque exspectandum, vt posteritas veterum auctorum narrationi auctoritatem addat; interim tamen sedulo inquirendum erit, quid de hac varietate leonum tradiderint. Singula igitur momenta ex verbis *Oppiani* collecta et definita verbis planis ponemus. Leones Asiaticos, id est, Armeniae, Parthiae Arabiaeque indigenas, iubatos, praegrandi capite crassaque ceruice et imbelles ponit; contra Libycos breui pilo vestitos, sine iuba, colore caeruleo nigroque mixto, aut totos nigros, omnium fortissimos. Sed praeterea in verbis *σμερδαλέος δὲ πρόσωπα καὶ αὐχένα*, quae vertunt vulgo: *horrendus facie et ceruice:* praeter horroris notionem, quae notam generi leonum diuerso distinguendo satis aptam non praebet, maius aliquid et signum clarius latere putamus. Igitur persuasimus nobis inibi colli capitisque proceritatem et argutiam tradi; qua nota etiam Aristoteles fortius leonum genus distinxerat, vbi ait: *τὸ δὲ μακρότερον καὶ εὐθύτριχον ἀνδρειότερον* i. e. *genus procerum, breui simplicique villo fortius est.* Contra

alterum

alterum genus, cui *Oppianus* collum craſſius et praegrande caput iubamque prolixam tribuit, *Ariſtoteles* ϛρογγυλώτερον, ὀλοτριχώτερον καὶ δειλότερον appellat; idem *Plinius* compactile et breue, criſpioribus iubis, pauidius; *Aelianus* γυρότερον καὶ συνεϛραμμένον καὶ τὴν χαίτην λασιώτερον ſatis bene interpretati ſunt. Vides itaque, lector, tantum abeſſe, vt *Oppianus* a diſciplina *Ariſtotelis* longe abeat, vt potius plane cum ea conſentiat, eamque ſignis atque argumentis clarioribus explicet atque illuſtret. Supereſt tamen, vt notionem longitudinis, quam verbo σμερδαλέος ex conſenſu etiam orationis ipſius tribuimus, auctoritate et exemplis aliorum poetarum confirmemus. Suppeditabit ea nobis *Nicander*; is de aſpide in Theriac. verſu 160 tradit: ἢ καὶ σμερδαλέον μὲν ἔχει δέμας, quod *Eutechnius* in paraphraſi graeca interpretatur: μεγίστη δὲ ὖσα i. e. *longa et magna corpore.*

Ad locum de Onagro verſ. 183 ſeqq. recte illud primum monuit Gallus contra poſtremum Editorem, Onagrum *Oppiani* diuerſum plane a fera Africana hodie Zebra dicta, quam primus *Philoſtorgius* deſcripſit, eſſe onagrum latinis etiam ſcriptoribus dictum, id eſt aſinum ferum, cuius venationem Romani diligenter exercuiſſe videntur, vt genus aſini villaticum et domeſticum coniugio ſilueſtri emendarent, docente inprimis *Columella.* Idem iam olim monuerat illuſtris *Buffon* in hiſtoria Aſini; idem deinde confirmauit egregius *Pallas* noſter in Symbolis Septentrionalibus, vbi onagrum ſibi viſum ſaepius praeclare deſcripſit et viuis coloribus pinxit. Idem vero iam antea in Spicileg. zoolog. XI. p. 5. de aſinis feris bene docuerat. Inſula Caudo in vicinia Cretae inprimis ferax pulcherrimorum onagrorum traditur a *Suida*; eandem inſulam *Plinius* IV. 12. cum *Mela* II. 7. Gaudon appellatam

cum

cum Chryſa contra Hierapytnam ſitam ait. Eandem etiam memorat *Callimachus* apud *Strabonem* I. p. 44. Eaedem denique hodieque a Graecis recentioribus propter onagrorum copiam Γαιδαρονῆσοι, *aſinorum inſulae*, appellantur, auctore TOURNEFORT in Itinerario T. II. p. 53. — Sed ſuperſunt tamen quaedam in narratione *Oppiani* loca, quae Gallus praeterire non debebat, quaeque nobis dubitationis multum habere adhuc videntur. Primum verba illa de taenia ſeu faſcia nigra, quae medium dorſum cingit χιονέης ἑκάτερθε περισχομένη στεφάνῃσι, i. e. vt in verſione *Turnebiana* legitur, *niueis vtrinque cincta lineis*, recte quidem Gallus p. 247. de linea nigra dorſi, quae aſſidente vtrinque alba, ſuper humeros anterius deſcendit, crucisque ſpeciem exhibet, in aſino vulgari etiam interpretatur; ſed docere omiſit, quomodo color ἀργύρεος ſeu argenteus onagro conueniat, quem nec *Pallas* noſter in onagris ſuis vidit. Voluit quidem Gallus perſuadere nobis, hunc eſſe colorem argenteum, qui aſininus et κίλλιος Graece dictus fuerit, auctore POLLUCE in Onomaſt. L. VII. ſegm. 56. (quem locum iam olim CONR. GESNERUS adhibuerat) verum nemo ignorat, colorem iſtum a ſano homine non potuiſſe ἀργύρεον dici; Credibile tamen eſt, *Oppiano* aut aliter dici ἀργύρεον, aut aliam, olim fuiſſe huius loci lectionem; nam aliter χιόνεαι illae ςεφάναι, lineae illae niueae, in colore argenteo vix poterant diſtingui. Praeterea epitheton ἠερόεις ſatis indicat, quem *Oppianus* colorem Onagro proprium facere voluerit; nempe, vt recte olim CONR. GESNERUS aduertit, ex cinereo ſplendidum, quem ſupra etiam verſu 74 in pardali χροιῇ ἐπὶ παμφανοώσῃ ἠερόεις dixerat. Emendatione verſus 185. a Gallo propoſita, qua vulgatum ὅστε πέλει φαιδρὸς mutat in ὄσσε πέλει φαιδρὸς i. e. *oculis eſt hilaris*, non magnum lucrum hiſtoriae

natu-

naturali accedit. Quod vero verba ἄρκιος δέμας de apta membrorum compoſitione explicat, illuſtranda erat illa notio exemplis pluribus ex *Oppiano* allatis, qui vſum huius vocis frequentat. Ita de cameIopardali verſu 477. memoratur ἄρκιον ὡς ἐλάφοιο, τέρεν στόμα, vbi verſio *Turnebiana habet: ſatis patulum vt ceruo tenerum os;* nec tamen ibi annotatum aliquid reperimus. Denique hoc loco poterat ab interprete *Oppiani* memorari inſignis aſini nota, quam ex vſu vulgari repetitum ſine dubio tradidit *Antimachus*, poeta *Colophonius*, cum *Callimacho*, Cyrenaeo. Hi enim aſinum optimae notae appellant ἐννεάκυκλον; ſunt vero κύκλοι, auctore HESYCHIO et HERODIANO, αἱ ἐν τοῖς σκέλεσι τῶν ὄνων περιγραφαὶ μέλαιναι i. e. circuli nigri in pedibus aſinorum; qualibus reuera multi etiam noſtratium aſinorum humeros et femora cincta gerunt, vt iam annotatum video in illuſtris BUFFONI hiſtoria animalium.

Locum difficilem verſu 251 ſeqq. de equis Aethiopiae feris, ita feliciter extricaſſe ſibi videtur Gallus, vt equos fluuiatiles intelligi putet, quibus, vt verum fateamur, ſatis bene omnia in *Oppiani* deſcriptione conueniunt, praeter iubam per medium dorſum ad caudam vſque excurrentem, cum *Ariſtoteles* iubam equi ſimpliciter hippopotamo attribuerit. Sed miramur, Gallum non offendiſſe ad locum natalem equis feris aſſignatum ab *Oppiano* ἐπὶ κρημνοῖς ἐπὶ τέρμασιν Αἰθιοπήων, quod verſio *Turnebiana* interpretatur *in praecipitiis vltimis Aethiopum*. Quid enim aliud hippopotamum praecipitiis aſſignare eſt, quam delphinum appingere ſiluis. Verum fortaſſe huic difficultati ita poteſt occurri, vt dicamus, κρημνοὺς h. l. eſſe ripas fluminum, aut loca paludoſa; quemadmodum paulo poſt verſu 365 de apro eſt, eum cubilia ponere πυμάτοις ἐπὶ

βένθεσι

βένθεσι κρημνῶν, vbi aeque inepte de praecipitiis capiunt. *Pindarus* etiam κρημνὸς saepe de fluuiorum, paludum et maris ripis dixit. Quod vero ipsam equi fluuiatilis formam attinet, mirum quantum in ea describenda veteres graeci et latini scriptores cum a se inuicem tum a recentioribus differunt, vt iam olim monuimus in censura Aristotelis Gallici. Postea hippopotami crocodilum faucibus tenentis imaginem ex gemma antiqua caelata (no. 62.) publicauit *Description des Pierres gravées du Cabinet du Duc d'Orleans* T. II. vbi editor p. 167. de hoc dissensu monuit, et doctissimi *Aubentonii* disputationem eadem de re adiunxit. Denique quod descriptionem Gallus noster hippopotami, tanquam vero proximam, raram, et ex auctore manuscripto et anonymo profectam repetiit ex *Bulengero* de Ludis Circensibus, in eo egregie falsus est. Is enim totus locus, quem *Bulengerus* tanquam ex auctore manuscripto depromtum posuit, exstat hodie longe integrior in *Eustathii*, Antiocheni, Commentario in Hexaëmeron p. 21. Nobis quidem, si credere volumus, *Oppianum* etiam hic cornua cum dentibus nomine tenus permutasse, eodem iure coniicere licebit feros Africae equos intelligi animal vernaculo nomine *Gnou* dictum, equo quidem toto corporis habitu admodum simile. Sed hoc est hariolari! In loco obscuro de luporum quinque generibus vers. 293 et seqq. explicando nihil attulit Gallus, quod ad ea genera distinguenda atque explicanda pertineret, nisi quod recte monuit, genus primum sagittarium dictum, versu 295. ξουθὸς πρόπαν εἶδος *rufum*, non vero *flauum*, esse interpretandum. De altero genere, accipitre dicto, vulgata lectio versus 312. arguebat, eum inprimis capras depraedari; sed lectio Codicis Vaticani habet ἀγρῇ, quod h. l. praestat vulgato αἰγί. Quartum genus vulgata

lectio verſus 327 *εὐρύτατον ὤμοισι* *latis armis* prodebat; ſed lectio Codicis Vaticani habet *νώτοισι*, *lato dorſo*. De lectionis veritate nondum decernere licet, quoniam haec genera prorſus ignoramus adhuc. Recepit tamen Gallus lectionem Vaticanam, relictis in verſione *Turnebiana*, quam emendandam ſuſceperat, *latis armis*.

De thoibus verſu 37. recte monuit Gallus, illuſtrem *Buffonum* cum aliis male eos cum lupo aureo, *Chacal* vulgo dicto, permutare, a quo tamen notis quibusdam ab *Oppiano* editis ſatis diſtinguuntur. De thoibus ab *Ariſtotele* dictis res non adeo clara eſt; nimis enim pauca philoſophus de eorum vita, nihil plane de forma prodidit.

Locum de hyſtrice verſ. 393. vbi primum *τῶν ἤτοι μέγεθος μὲν ὁποῖα λύκοισι δαφοινοῖς*, i. e. *magnitudo quanta luporum*, deinde vero *βαιὸν*, *ὀλιζότερον — δέμας* i. e. *paruum et breuius corpus* dicitur, recte quidem Gallus in corruptelae ſuſpicionem adduxit, quod duo iſti verſus recta fronte invicem pugnant; ſed medela ab eo propoſita: *τῶν οὔτοι* et cet. i. e. *horum magnitudo non tanta eſt quanta luporum*, *ſed parui et breuiore corpore ſunt*, admodum nobis inepta videtur. Voluit enim ſine dubio poeta docere, cui ferae maxima cum hyſtrice ſimilitudo aut formae aut magnitudinis intercedat, nec intererat lectoris ſcire, cui diſſimilis ſit. Igitur corruptela aut in voce *λύκος*, aut in *ὀλιζότερον*, latet. Nihil enim fere hyſtrix cum lupo commune habet.

Narrationem de ichneumone mire corruptam Gallus plane non attigit, niſi quod verſu 437. lectionem Codicis Vaticani poſuit de cauda ichneumonis: *ἄκροισι κεφαλὴ δοκέει δ' ἔμεν οἷσι κορύμβοις, ἄντα μελαινομένη, θηρῶν φολίδεσσιν ὁμοίη*, quod verſio *Turnebi* a Gallo emendata h. l. interpretatur:

nam

nam cauda ei procera et ſerpentina eſt, ſummis apicibus caput eſſe videtur, contra nigricans. Ad verba ἄντα μελαινομένη adſcripſit Gallus: verte ἄντα ex aduerſo ſpectata, *vue de face.* Verum quo argumento hanc interpretationem lectori approbabit? Deinde nulla poteſt eſſe loci huius iuſta interpretatio, dum aliunde ei medicina facta fuerit. Quid enim monſtrum lectionis a Gallo poſitum auctoritate Codicis Vaticani nos adiuuat? Quae poteſt excogitari caudae ichneumonis cum capite eius ſimilitudo? Scimus caudam eius deſinere in pilos longiores, quos vna cum reliquis caudae pilis contorquet iratus, erigit antrorſum (hinc *Oppianus* recte ἀντία γυρώσας verſu 440.) et melium more grunnit, vt diſcimus ex accurata ichneumonis perſici deſcriptione in Symbolarum Septentrionalium Cel. PALLASII Vol. IV. p. 99. data. Κορύμβους ἄκρους poſſumus pilorum faſciculum in caudae apice prominentem interpretari; ſed quid faciemus illa ſerpentum ſquamis ſimili cauda? quae in ichneumone non ſquamoſa, ſed piloſa eſt. Vides igitur, Gallum non modo lectorem nihil in hac difficultate adiuuaſſe, ſed multo etiam magis aliena intruſa lectione turbaſſe.

Ad verſum 504. legimus hoc Galli decretum: Cuniculos et lepores confudiſſe videtur *Oppianus*; at Xenophon contra, ex cuius libello de Venatione noſter haec cuncta de leporibus deſumſit, rectius in duplicem ſpeciem eos diſtinguit: vide pag. 573. l. 14 et ſeqq. Sed in vtroque fallitur. Nec enim *Oppianum* confundere cuniculos cum leporibus vllo argumento doceri poteſt; nec *Xenophon* vllibi duplicem leporum ſpeciem diſtinguit. Nominat quidem εὐναίους et δρομαίους lepores, ſed hi moribus, non natura differunt. Praeterea duo quidem genera nominat Cap. V. §. 22. ſed magnitudine et co-

 lore

lore tantum diſtincta, quem in vtroque genere eundem tradit cum *Oppiano*. Attamen facile credimus, *Oppianum* tria leporum Europaeorum genera, colore etiam diuerſa, non ſatis diſtinxiſſe, colorisque differentiam omnem ad terrae, cui inhabitant, colorem falſo retuliſſe.

Hae quidem ſunt omnes obſeruationes viri docti, quae hiſtoriam animalium naturalem ſpectant, quas ex toto libro collectas poſuimus, quo melius lectores noſtri exiſtimarent, quid noua haec *Oppiani* editio ad augendas ſcientiae naturalis copias ampliandumque, quicquid de veterum ſtudiis hac in diſciplina ſcimus, vel ſubſidii vel augmenti contulerit, et quid de noua libri de Piſcatione editione porro exſpectare liceat.

VIII.

AURELII CORNELII CELSI medicinae libri octo. Ex recenſione LEONHARDI TARGAE. Accedunt notae variorum, item quae nunc primum prodeunt, I. L. BIANCONII diſſertatio de CELSI aetate et GEORGII MATTHIAE lexicon Celſianum. Lugduni Batauorum, apud Sam. et Io. Luchtmans MDCCLXXXV. praefat. pagg. 56. operis et notarum pagg. 678. lexici Celſiani pagg. 463. in 4to mai.

Ad hanc CORNELII CELSI editionem omnibus fere numeris abſolutam et caeteris omnibus longe praeſtantiorem adornandam bibliopolae fruſtra in Batauis et alibi virum eruditum quaeſiuerunt, qui medicinae ſtudium cum iuſta literarum, praeſertim latinarum, ſcientia ita coniungeret, vt editoris

ris partes recte et cum laude in se suscipere potuerit. Hinc ipsi bibliopolae negotium, quod cum plurima sane laude peregerunt, susceperunt, et si dubitatio quaedam in eligendis optimis libris tam impressis quam scriptis subesset, virum doctum et in latinis literis versatum consuluerunt. Ex illius consilio factum est, vt repudiato LINDENII textu manco admodum et ab ipso LINDENIO temere saepius interpolato, (mos enim fuit huic viro, vt, vbicunque difficultatem quandam textus offenderet, subinde corrigendam ex codicibus facile, subinde vero ipsis librorum auctoribus naturalem, suis textui inditis textum temere mutaret, vt adeo, si concinnam commodamque formam, quam editiones suae habent, excipias, parum in iis sit, quod commendationem mereatur) quem ALMELOVEENIUS etiam sequutus erat, CORNELII CELSI illud exemplum nouae huic editioni fundamentum praeberet, quod ex recensione LEONHARDI TARGAE, viri e MORGAGNII disciplina profecti et egregii prorsus, Patavii anno MDCCLXIX. prodiit. TARGA autem textum ad librorum scriptorum veterum fidem, inprimis antiquissimi Medicei, tanta cura, et tam docte recensuit, vt eius editio merito ea dici debeat, qua CELSUS illibatus et ad antiquissimorum librorum fidem integerrimus prodierit. Nouae autem huic editioni compluria accessere illam admodum commendantia et lectoribus interpretationis apparatum quendam cupientibus apprime vtilia. Ediderat scilicet praeclarus vir, IOANNES BAPTISTA BIANCONIUS, dissertationem de CORNELII CELSI aetate doctissimam et omnibus paene numeris absolutam, a summis etiam in Germania viris admodum laudatam. Quod argumentum autem quum BIANCONIUS per epistolas ad TIRABOSCHIUM lingua Italica scriptas late explicuisset, librariorum ro-

gatu totius argumenti ſummam paucioribus pagellis concluſit et amplioris libri epitomen latine ſcriptam librariis paulo ante mortem communicauit. Venit etiam, caſu quodam, in manus librariorum vetuſta CELSI membrana ab aliis nondum collata, ſatis varietatum exhibens, quas huic editioni adiecerunt. Codicem tamen ipſum, qui inſignem varietatum copiam exhibuit, non deſcripſerunt. Adiectae etiam ſunt variorum interpretum in CELSUM notae ex editione, quam celeberrimus et de vniuerſa re medica meritiſſimus in Lipſienſi Academia medicus profeſſor KRAUSIUS praeclarae ſuae et caeteris omnibus hactenus praeſtantiori editioni adiecerat.

Vti autem ſaepius accidit, vt virorum doctiſſimorum lucubrationes, quibus ſedulam admodum manum admouerunt, et quae vtilitatem ſummam omnibus iis vtentibus adferunt, temporum quadam iniuria delitescant, nec facile in lucem protrahantur, ita in CELSUM lexicon copioſiſſimum, perfectiſſimum, a viro in CORNELII CELSI lectione maxime verſato et in illuſtrandis explicandisque aliis veterum monumentis medicis feliciſſimo GEORGIO MATTHIAE, in vniuerſitate Gottingenſi quondam profeſſore medico celeberrimo, ſtudio ſummo congeſtum atque elaboratum, apud haeredes eius in tenebris, tineis et blattis expoſitum tam diu iacuit, donec a librariis aere redimeretur, et ſplendidiſſimae huic editioni, ceu ſingulare ornamentum, ſubnecteretur. Quae librariorum cura eo magis laudanda eſt, quum CELSO intelligendo, explicando, ipſiusque adeo latinae purioris linguae theſauro copioſius inſtruendo hoc lexicon inprimis conferat, ſimilemque laborem a ſummo viro JOANNE RHODIO profectum flammae abſumſerint, neque in promiſſis LEONHARDUS ipſe TARGA, eundem laborem pollicitus, ſteterit.

Haec

Haec ſufficient, vt intelligant commentariorum noſtrorum lectores, quid a bibliopolis, ſtudio ſane ex omni parte laudabili, in hac editione adornanda fuerit praeſtitum. Praefationem bibliopolarum, dedicationes et praefationes Cl^um^ quondam virorum, IOANNIS CAESARII, ROBERTI CONSTANTINI, IOANNIS ANTONIDAE VAN DER LINDEN, THEODORI I. AB ALMELOVEEN, IOANNIS BAPTISTAE VULPII, LEONHARDI TARGAE excipiunt.

Sequuntur librorum ſcriptorum editorumque, p. 35. qui in CELSI emendatione a TARGA adhibiti ſunt, indices. Antiquiſſimus Mediceus codex ſaeculo XII. ſcriptus eſt et in CELSI lectione recte conſtituenda ſummae vtilitatis. Caeteri Medicei, qui numero ſex ſunt, adeo inter ſe conſentiunt, vt ab vno eodemque exemplari profecti videantur. Scripti omnes ſaeculo XV. ſunt, at tertius paulo antiquior eſt. Vaticani ſeptem codices omnes ſaeculo XIV. aut XV. ſcripti ſunt.

Editorum librorum recenſionem, mancam, nec p. 39. principes omnes editiones referentem, IOANNIS LUDOVICI BIANCONII *de* CELSI *aetate epiſtola* excipit ad librarios latine data. In ea hoc maxime probatur, quod CELSUS, quem TIBERII AUGUSTI temporibus floruiſſe plurimi auctores perhibent, aureo linguae latinae ſaeculo, primis nempe OCTAVII AUGUSTI temporibus, vixerit. Quod inde potiſſimum probatur, quod QUINCTILIANUS refert CORN. CELSUM artium libros ſuos ante GALLIONEM patrem exaraſſe. Fato autem functus eſt GALLIO MESSALA circa dimidium imperii AUGUSTI. Ex ipſis praeterea CELSI locis variis colligitur, artes ſuas illum concinnaſſe paucis annis a THEMISONIS ex Laodicea, qui Romae medicinam faciebat, interitu; ſiquidem ad eum prouocans non aliter meminit, quam *nuper* THEMISON. Is autem

circa annum V. C. DCC. ſupremum diem obiit, quod inde probatur, quod ASCLEPIADEM praeceptorem habuerit, qui anno V. C. DCLXIII. viuere deſiit. Veroſimile admodum eſt, THEMISONEM annum paene trigeſimum egiſſe, quam ASCLEPIADES, praeceptor ipſius, interiret, et anno aetatis LXXX, anno V. C. DCCX. ſupremum diem obiiſſe. Ex quibus manifeſte patere Noſter putat, CORN. CELSUM non longe poſt annum V. C. DCCX. artium libros elaboraſſe, quod commode primis temporibus, quibus AUGUSTUS ſumma rerum potitus eſt, reſpondet. Accedit his argumentis aliud, quod videlicet CELSUS medicinae hiſtoriam ad THEMISONIS tempora deducat, neque ANTONIUM MUSAM memoret, qui tamen ASCLEPIADIS placita a THEMISONE mutata iterum mutauerat, medicinaque frigida AUGUSTO feliciter adminiſtrata tantam nominis celebritatem nactus erat, vt CELSUS, ſi MUSAM excepiſſet, curationis celeberrimae et placitorum immutatorum mentionem ſiue dubio inieciſſet, inprimis quum in citandis auctoribus admodum copioſus eſſe ſoleat.

Quae omnia coniecturae fidem ſatis magnam ſane conciliant, CORN. CELSUM ante annum V. C. DCCXXXI. artium libros ſuos concinnaſſe, temporibus, quibus VIRGILIUS, HORATIUS aliique aureae aetatis ſcriptores floruere. Ipſe praeterea CELSUS frigida iecinori infeſta putat, quod ſine dubio non ſcripſiſſet, ſi frigidae ad haec affectionum genera laudes vſu ab ANTONIO MUSA et exemplis probatae ad eum perueniſſent. Licet autem CELSUS a COLUMELLA, qui CLAUDII temporibus floruit, temporum ſuorum auctor vocetur, id tamen opinionem Noſtri non admodum infirmat, quoniam COLUMELLA, qui opera ſua ſenex conſcripſit, iuventute florere, declinante AUGUSTI imperio, probe

probe potuit. Ad reliquas CELSI conditiones quod attinet vitamque, non admodum verosimile est eum ad nobilissimam Corneliam Romanam gentem pertinuisse, ingenuum vero et liberali genere natum probari aliquo modo potest, partim quia nomen triplex gerit, insolitum libertis, partim quia honestatis, pudoris, tam copiosa documenta in libris suis occurrunt, vt liberalem educationem habuisse facile pateat. Romam incoluit, incertum, vtrum donatus Romana ciuitate, aut Romanus ciuis. Confecit scientiarum complurium epitomen, quam artium titulo insigniuit, adsignato artium cuique peculiari libro. Inde etiam codices vetustissimi optimique titulum habent Artium A. CORN. CELSI liber VI. medicinae vero primus. De agrorum cultura quintus liber fuit. Rusticas etiam res et pecuariam prius tractasse ex opere ipso patet. Rhetoricam etiam, notante IUVENALIS scholiaste, septem libris complexus est. De historia, legibus et re militari libros edidisse QUINCTILIANUS refert.

Num CELSUS medicus reuera exstiterit, aut scriptor tantum, qui notas sibi res ad medicinam facientes in epitomen redegerit, auctores dubitant. Calluisse medicinam certum est, incertum vero, imo dubium, num mercedis gratia medicinam exercuerit. Princeps ratio in eo sita est, quod epitomen complurium artium scripserit, nec credibile admodum sit, illum has artes omnes, de quibus scripsit, exercuisse. Finem doctissimo operi coniecturae quaedam de viuendi genere, quo CELSVS vsus est, aliaeque imponunt. p. 51.

Sequitur ipse textus, typis nitidissime impressus expressusque, ex LEONH. TARGAE recensione. Textui eiusdem TARGAE notae doctissimae subditae sunt, quibus non quidem obscuriora loca explicantur, quod tamen optabile magis fuisset, sed potius recepta in textum lectio vindicatur, aliaeue

adferuntur, quae minorem auctoritatem fidemque habent. In quibus notis non quidem est quod admodum taxemus, nisi quod interpres auctori suo interpretando et illustrando operam tam parcam dederit, superflua tamen, nec accommodata satis diffusaque nimis sunt, quae ex LINDENIO aliisque notae haud optimae interpretibus adferuntur ad lectionis varietatem pertinentia; de LINDENII enim lectionibus in textum temere receptis certum est, eas codicum fidei aliisque regulis firmioribus in recipiendis lectionibus aliis obseruandis parum niti. Hinc imminuta paululum libri moles foret, vt de taedio, quod lectoribus iure mouet lectionum copia textui parum aut nullo modo inseruiens, non loquamur, si, omissis iis, quae LINDENIVS temere textui de suis insperserat, in minuendis TARGAE notis doctus vir, cui editores curam libri demandauerant, insudasset.

Textum epistolae aliquot in CORNELIVM CELSVM excipiunt, notissimae scilicet epistolae immortalis viri IOANNIS BAPTISTAE MORGAGNII ad IOANNEM BAPTISTAM VVLPIVM datae, literis minutioribus, nec tamen oculum laedentibus, impressae. Literas copiosas ipse TARGA ad doctos Italos scripserat, quibus eorum, si obscurior ipsi quidam CELSI locus esset, consilium petiit. Hae literae omnes cum responsoriis, epistolas MORGAGNII excipiunt, scilicet a TARGA ad CAIETANVM COGNOLATVM, IOSEPHVM TORELLVM, IACOBVM FACCIOLATVM, IOANNEM BAPTISTAM MORGAGNIVM, datae, cum dictorum clarissimorum virorum responsoriis, et MORGAGNII literae ad IOSEPHVM TAVRELLVM datae cum eiusdem viri responsoriis, in quibus omnibus, doctissimis quippe, ad illustranda explicandaque difficilia CELSI loca plurima notatu dignissima continentur.

Lectio-

Lectionum varietas ex codice manuscripto saec. XV. haud antiquiore et ex Poggii, Secretarii Apostolici libro descripto, quem TARGA intercedente IOSEPHO Libero Barone ab ABACO a Serenissimo quondam Bauariae electore MAXIMILIANO IOSEPHO impetrauerat, epistolas consequitur. Accepit hunc codicem, quum ipsa editio multum processisset, hinc, quae textui subiicienda fuissent, hic adnexa sunt.

Variorum auctorum, quae nunc sequuntur, notae, ex CONSTANTINO, SCALIGERO, CAESARIO, CASAVBONO, COCHIO, ALMELOVEENIO, KRAVSIO, et ex editione CELSI ab Illustri viro CAROLO CHRISTIANO KRAVSE, quae Lipsiae, anno MDCCLXVI. prodiit, desumtae copiosissimum interpretationis apparatum, at variae vtilitatis, continent. CONSTANTINI, SCALIGERI, CAESARII, CASAVBONI, ALMELOVEENII ita hic perfecte leguntur, vti KRAVSE, Vir Ill. eas dederat, ipsae vero KRAVSII notae in epitomen quandam redactae, quaedam etiam ex iis penitus omissae sunt. TRILLERI criticae in CELSVM obseruationes penitus desiderantur, quae tamen obscurioribus CELSI quibusdam locis haud parum lucis affundunt. Notas varietates codicis membranacei admodum copiosae sequuntur.

Singulare autem ornamentum huic editioni accessit adiecto copiosissimo in CELSVM indice a GEORGIO MATTHIAE studio summo confecto, cui proprium potissimum hoc est, vt voces CELSO vsitatae omnes alphabeti serie recenseantur, locaque omnia adiiciantur citenturque, in quibus eadem vox, phrasi simul adiecta, in opere ipso occurrit. Quod laborum genus quum studium copiosum et continuam lucubrationem requirat, nec in vllo auctore paene alio simile studium insumtum sit, laudandum vehemen-

menter ſtudium librariorum et commendandum eſt, quod hos doctiſſimi quondam et in CELSI lectione verſatiſſimi viri labores tineis et blattis forte futurum pabulum redemerint et CELSI editioni, quam adornarunt, ſplendidiſſimae, ſubiunxerint.

Non autem ſolum vocibus in CELSO occurrentibus euoluendis et harum vſu diſcendo hoc lexicon inſeruit: rerum etiam diligentiſſimus vir ſtudioſam rationem habuit, adeo vt, ſi vocem quandam euoluas in hoc indice, omnia inuenias, quae in CELSO occurrunt, ſiue ſignificationem, ſiue res ipſas ſpectes, vt adeo hic in CELSVM index vero lexici realis nomine veniat, neque quicquam ſit, quod in eo facile deſideretur.

Sed in molem index increuit ipſum librum longe ſuperantem, partim quoniam auctor omnes vſitatiſſimasque latinis viris voces locaque collegerat, in quibus hae voces occurrunt, eaque loca ad verbum in indicem ſuum transſcripſerat, partim quoniam, quod admodum laudabile eſt, et ad CELSVM illuſtrandum inprimis confert, obſcuras voces omnes, eas inprimis, in quibus HIPPOCRATEM CELSVS latine explicuit, citatis HIPPOCRATEIS vocibus locisque, quae CELSVS latine dixerat, graeco fonte allegato et explicito diligenter illuſtrauit.

Quae vt lectores exactius intelligant, loca quaedam indicis, non vero admodum prolixa, exempla tamen eorum praebentia, quae de indice ipſo retulimus, in commentarios noſtros transſcribere lubet.

Ac. 1 Praef. 3. 102. 2, 8, 54. 114. — (loca alia copioſiſſime adiecta ſunt) *in tranſitione* 1 praef. 92. 105. 1, 2, 14. 2, 3. 9. 11. (citatis locis compluribus aliis) *i. item etiam* 7, 14, 31. *praeterea adhaec* 1. praef. 53. 3, 8, 6. 4, 4, 52. *i. et quidem* 2, 7, 82. ac etiam, *interpoſita voce.* 6, 11, 14. ac neque 1 praef.

1 praef. 112, 1, 1, 1. 1, 2, 2, 2, 1, 48. 2, 4, 17 — ac ne quidem. 1, 2, 14. 2, 3, 7. — *ac primum* 6, 18. 82. 7, 7, 152. ac primum dein 5, 28. 52. ac protinus quidem, sed. 3, 6, 20. 21. ac quidem, *in transitione*, *sequente* vero *vel* autem 3, 3, 6. 7. 3, 4, 20. 21. — ac quoque. 2, 6, 30. — ac quoque *i. quin adeo* 6, 14, 10. ac postea quoque 4, 13, 18. ac tum quoque 5, 26, 62. 7, 26, 66. ac saepe 3, 3, 14. 4, 13, 13. — — ac si *pro* sic si 3. 9. 11. 7, 29, 3. 3, 15, 10. 4, 5, 23. — ac tum 3, 15, 7. ac tum quoque, tum 7, 26, 66. *ac ante vocalem*: ac insuper 4, 10, 7. ac inter 8, 1, 71 — ac, et 7, 18, 39. (Loca omnia, copiosissime allegata, consulto non transcripsimus.)

Resido, sedi, sidere, *penultima breui* sedem capio: periti medici est, non protinus, vt venit, apprehendere manu brachium, sed primum residere hilari vultu percunctarique, caet. 3, 6. 15. medicus neque in tenebris neque a capite aegri debet residere, sed illustri loco, aduersus eum. 3, 6. 25. in tepidario residere 1, 3, 9. ipsum (*medicum*) posteriore parte residentem 8, 15, 6. *i. erectum sedere*: vbi residere vult (*decumbens aeger*) in ipso acuti morbi impetu 2, 4, 1. quae biliosa in stomacho residerunt. 3, 12, 8. *i. collecta sunt. i. in arctius spatium contrahor*: aspera arteria in gutture assurgit caeterisque partibus residit 4, 1, 9. *opp.* vbi resedit inflatio 4, 5, 9. intus tunicae oculi residant. 6, 6, 92. *i. collabantur*.

Vnicum adhuc exemplum adiicere liceat, vt intelligant lectores, quomodo doctissimus indicis auctor medicamenta a CORN. CELSO memorata pertractauerit.

Lases, eris, *succus sylphii radicis et caulium concretus: de quo* Theophrast. hist. plant. 3, 2. Dioscorid. 3, 94. Plin. hist. nat. 16, 33. *et* 22, 23. *alibique*.

que. Solin. cap. 29. Pallad. de re ruſtic. 3. tit. 29, 4. tit. 10. Salmaſ. ad Solin. p. 2, 4, 9. ſeqq. Rhod. ad Scribon. Larg. com. 67. p. 126. ſeq. et com. 192. pag. 279. ſeq. *Spanhem. de vſu et praeſtant. numiſmat. diſſ.* 6. p. 293. ſeqq. Laſerpitium, quod Graeci ſilphion vocant, cuius ſuccum vocat laſer Plin. h. n. 19, 3. *add.* Colum. de re ruſtic. 6, 17. et 12, 57. *optimum* laſer *Cyrenaicum*, *ſed idem rariſſimum: minoris virtutis Syriacum*, *quod Plinii aetate maxime in vſu fuit: adhuc minoris praeſtantiae Parthicum: vltimae notae Medicum auctores perhibent.* Laſer *nominat* 4, 3, 8. 4, 4, 62. 5, 27, 60. 78, 83. *accuſ.* 3, 16, 7. 4, 12, 11. 6, 14, 9. oportet laſer quam optimum ad piperis magnitudinem deuorare. 4, 12, 11. laſeris quam optimi paululum devorare opus eſt. 4, 4, 59. laſer terere 6, 14, 9. laſere linguam ipſam linere (oportet) 4, 2, 39. ex eadem autem aqua gargarizandum quoque eſt vel cum laſere vel ſine eo. 6, 14, 11.

IX.

SCRIBONII LARGI compoſitiones medicamentorum denuo ad editionem RHODIANAM editae a IOANNE MICHAELE BERNHOLD, phil. et med. D. Sereniſſimo Marchioni Brandenburgo-Onoldino - Culmbacenſi a conſiliis aulae, phyſico ſupremarum praefecturarum Vffenhemenſi et Creglingenſi, academiae Imperiali Naturae Scrutatorum adſcripto. Accedunt praefatio et index. Argentorati apud A. König, typis Knenleinianis, MDCCLXXXVI. in 8vo. praefatio 24 pagg. textus cum indice 158 pagg. complectitur.

Poſt

Poſt tam praeclaros et numeris paene omnibus abſolutos labores, quos ſummus quondam vir, IOANNES RHODIVS, in SCRIBONIO edendo inſumſit, poſt editionem inquam Rhodianam ampliſſimam doctrinae vtiliſſimae ad illuſtrandos etiam complures veteres medicos alios copiam continentem, Iliada poſt Homerum ceciniſſe Cl. BERNHOLDIVS videtur, dum in SCRIBONIO nouiter edendo elaborauit. Licet enim complures adeo et comparatu faciles SCRIBONII editiones haud proſtent, neque Rhodiana editio tam frequenter obuia ſit, vt quauis alia carere poſſimus, non quidem reprehendendum eſt propoſitum Cl. viri operae ſuae partem edendo iterum SCRIBONIO impendentis, taxanda autem reprehendendaque iure leuior opera eſt, qua SCRIBONIVM tractauit, taxandum id potiſſimum eſt, quod SCRIBONIVM quidem nobis dederit, recuſo RHODII textu, ſed neque ex RHODII notis lectu digniſſimas et auctori illuſtrando inprimis vtiles, eas inprimis, quibus antiqua SCRIBONII medicamenta illuſtrantur, elegerit, neque, poſt praeclaros celeberrimorum virorum in eruendis antiquis medicamentis labores, vllam horum laborum mentionem fecerit. Notum denique perſpectumque omnibus eſt, lexicon Scribonianum IOANNIS RHODII ſtudio ſummo elaboratum plurimum vtilitatis adferre iis, qui in veterum medicorum ſtudio verſantur, plurimaque in hoc lexico contineri, illuſtrandis ſcriptoribus omnibus, qui in argentea Romanae linguae aetate vixerunt, admodum vtilia. Hos autem labores, quibus tamen inſigne ornamentum editioni ſuae acceſſiſſet, et vtilitas quaedam, quum RHODII ampliſſima editio non frequenter admodum in bibliothecis proſtet, lexiconque in veterum ſtudio occupatis plus vtilitatis adferat, quam ampliſſimae et nimia paene doctrina exornatae eiusdem doctiſſimi viri notae, con-

consulto omisit, indice tamen, a WEINRICH, doctore medico, confecto addito, qui vero praeter medicamentorum nomina a SCRIBONIO memorata, quibus sine omni detrimento rerum suarum lectores carere potuissent, nihil continet. Quae enim ad illustranda medicamenta quaedam adferuntur a BERNHOLDIO, aut obuia satis notaque omnibus, aut non apposita satis, neque ex omni parte vere dicta sunt. Notissima certe sunt indic. p. 147. quae de aluminis generibus veteribus memoratis adferuntur, liquido scilicet atque concreto, quibus tamen non omnia aluminis genera comprehensa sunt, nec quid cadmia nostratibus vocetur scire opus est, verum potius, cuinam corpori naturali veteres hoc nomen dederint. ἱερὰν βοτάνην verbenacam APVLEII et aliorum esse BERNHOLDIVS asserit, ipse SCRIBONIVS vetonicam esse, dixerat, quam sui temporis medici et prophetae praesertim pariter δῖαν, ἱερὰν, ob magicas virtutes et potentes, quas ipsi tribuere, appellarunt. Hinc non est quod indic. pag. 152. summum virum RHODIVM Noster confutet, quum praesertim et ipse RHODIVS *) sacrae herbae nomen verbenacae, cui id magis competit, tribuere maluerit.

Sed haec de calce operis dicta sufficiant. Praefatio speciosis admodum titulis instructa est, quibus quippe *noua* se prolaturum, *refutatis* contradicentium sententiis, Noster pollicetur. Operae autem pretium est, vt dispiciamus, quaenam haec *noua* sint, quibus titulus praefatiunculae temere ornatus est.

Primum SCRIBONII copiosissime ex vniuersa Romana antiquitate excitantur ex RHODII notis pag. 3. et 4. quas tamen Noster studio non citat, et

*) Not. ad Scribon. compos. 150. pag. 222. 223.

et LARGI quidem ex BVRMANNI praesertim in OVIDIVM notis. Plura etiam de SCRIBONII nomine adferuntur, in eo non vera, quod RHODIVS testis adducatur, SCRIBONIVM a MARCELLO SIBVRIVM appellatum esse: haec enim ex IANO CORNARIO desumta, non RHODIVS ipse adfert. TIBERII CLAVDIIque aeuo certe vixit, libri ipsius locis compluribus hoc probantibus. Licet autem, deficiente documento qualicumque alio, liber ipse non prodat, dignitatem in medicina famamque peculiarem auctori suo SCRIBONIO fuisse, putat tamen Noster, quoniam MESSALINAE propos fuit et CLAVDIVM in Britanniam sequutus est, eum apud CLAVDIVM eiusque coniugem archiatri munere functum esse intimaeque admissionis fuisse, (quis autem tales tamque futiles coniecturas vnquam veras putet? Nemo sane fuerit, qui conclusionem talem valere facile credat, inprimis quum archiatri Romani temporibus, quibus SCRIBONIVS vixit, longe recentiores sint, MEIBOMIO *) probante.)

Praeceptores habuit APVLEIVM, CELSVM, VALENTEM et TRYPHONEM, dogmaticorum sectae adnumerandus, aut potius eclecticorum, quod tamen etiam maiori et intensiori probatione indiget, inprimis quum de eclectica veterum hac medicorum secta omnia adhuc dubia ambiguaque sint, neque sectae singulari addictus dici is queat, qui de doctrinis cuiuscunque sectae optima quaeuis sibi, ad suos vsus eligit.

p. 12. summi viri, CONRINGIVS et HALLERVS, male taxantur, quod empiricum SCRIBONIVM fuisse retulerint: quae sequuntur, digna sunt, vt transscribantur. Aliter iudicassent, credo, summi hi viri,

*) In Cassiodori formulam comitis archiatrorum. cf. Haller biblioth. med. pract. tom. I. §. 27. p. 179.

viri, *si legissent, quae protuli* (dolenda quippe merito horum virorum sors est, quod temporibus vixerint, quibus insignia vastaque cari nostri viri inventa incognita fuere.)

Probatur postea, sed modo Nostro solito, doctissimum medicum fuisse SCRIBONIVM, neque quicquam in opere eius paene reperiri, quod superstitionem vllam, aut non satis consummatum vsum redoleat. Fuisse potius medicum in arte sua admodum exercitatum, candidum, probum, honestum humanum.

Nunc *noua* BERNHOLDII sequuntur in praefationis titulo memorata. Obiter scilicet IANVS CORNARIVS dixerat credibile esse, quod SCRIBONIVS librum suum de medicamentorum compositione graece conscripserit. Eadem alii in transitu quasi, adductisque nullis plane rationibus, dixerant, quae IOANNES RHODIVS in notarum suarum prooemio docte iam, vt ipsi erat solitum, confutauerat. Haec vero omnia sicco pede transit, scilicet vt noua proferat, aut potius dicta iam alio sermonis genere profert, auctore non citato. Si vero etiam SCRIBONIVM graece scripsisse communis opinio esset, argumenta BERNHOLDII Nostri certe latinas operis origines non probarent. Latinae enim voces, quas LARGVS, vt maiorem dictis lucem adfunderet, in Graecam linguam conuertit, vix probant, librum latine scriptum esse, probarent potius, eum, qui libro e graeco sermone in latinum vertendo operam dedit, studio verba graeca simul adduxisse, ne vocum permutatione et alia iis significatione data, error legentibus subnasceretur. Eadem perfecte in alterum argumentum dici possent, quo Noster vtitur, dicens, latinum compositionis medicamentorum librum ideo esse, quod Graeca in latinum versa contineat, scilicet librum παρασκευαστικων AS-

CLEPIA-

CLEPIADIS, cui interpretatio *praeparationum* adiuncta eſt; talia enim ſtudioſum admodum, nec errorem facile admittentem virum latinae e graeco verſionis auctorem proderent. Tandem, latinae libri origines tertium *nouum* argumentum non melius exactiusue probat. LARGVS haec verba habet: *eſt ſtomachi vitium, quod inrequiebili, vt ita dicam, et inexſtinguibili ſiti conſiſtit,* ατονον *Graeci vocant*, Noſter vero ex addito *vt* ita *dicam* probari poſſe autumat, SCRIBONIVM, quod doctiorum nemo hactenus in dubium vocauit, HALLERI enim, qui graece librum ſcriptum eſſe et poſtea latine verſum, ex CORNARIO ſtatuit, teſtimonia in rebus ad antiquitatem medicam pertinentibus auctoritatem plurimam haud habent, librum ſuum, licet in Graecis admodum, pro temporum ſuorum more, verſatus, latine ſcripſiſſe.

Noua autem in hac editione pollicitus Noſter licet in promiſſis non ſteterit, ipſeque adeo in praefatione plura ex aliis ſcriptoribus deſumta adferat, quos tamen, ſtudio forte, non citat, hoc tamen praeſtitit, in quo laudandus vehementer eſt, quod editionum, quae hactenus prodierunt, omnium accuratam recenſionem dederit, promiſſarum adeo, non vero abſolutarum mentione non neglecta. Nec in iis, quae ad externam libri formam pertinent, aliquid negligentiae in editorem et typographum cadit, vt certe commodam admodum vſuique inſeruientem SCRIBONII editionem conſtituat.

X.

QUINTI SERENI SAMONICI De Medicina Praecepta Saluberrima. Textum recenſuit, lectionis varietatem, notas interpretum ſe-

lectiores ſuasque adiecit IOANNES CHRISTIANUS GOTTLIEB ACKERMANN Med. Doct. (et Prof. Altorfin.) Lipſiae in bibliopolio Mülleriano 1786. 8. 175 pagg.

Saepe mirati ſumus, quid ſit, quod hodie adeo frigeat veterum medicorum ſtudium, vt pauci eos penitius norint, pauciores magni aeſtiment, et in cauſſis huc attinentibus non vltimam putamus quendam editionum defectum. Id etiam ad Q. SAMONICVM pertinere volumus. Etſi enim priſtinis ſeculis pluries in vulgus editus eſt, tamen hodie maximam partem deſunt amantibus. Laudabilem ergo cenſemus Cl. ACKERMANNI operam, in eo reſtituendo poliendoque conſumtam, quia nihil quidem omiſit, quod huc ſpectare videbatur, nihil intactum vel intentatum reliquit, vt poëtam et correctiorem, et comtiorem prodire iuberet, eaque via facilius intelligere poſſent lectores, quod boni nouique vetus ille hoſpes adferat.

p. 1. In *Praefatione* Cl. ACKERMANN docte lateque inquirit in carminis auctorem, ſed ambiguus haeret, patri, an filio adſignandum ſit, id vnum certum putat, etiamſi medicinam profeſſus non ſit, tamen
p. 18. medicamenta quaedam vtilia expertum, duces *Dioſcoridem* atque *Plinium* vtrumque potiſſimum ſecutum, parabilibus remediis contentum, et in pangen-
p. 19. do carmine imitatum fuiſſe *Lucretium* et *Horatium*.
p. 24. Deinde percenſet *codices manuſcriptos* 12. eosque, vt ſemper, variae aetatis varii pretii eſſe ait, primas tamen dat *Veneto*, HVMELBERGII, ROB. CONSTANTINI, RANZOVII, RIVINI, KEVCHENII, ita vero, vt nec ceteros omnino ſpernat, ſed ſub-
p. 32. inde recipiat in textum lectiones meliores. Poſthaec *editiones* nominat 24. circiter, et quid quae-

que

que valeat, quid ipſe praeſtiterit, boni editoris mu-
nia rite impleturus abunde docet. Etenim nec te- p. 43.
mere mutauit textum, nec abhorruit omnino a va-
riis lectionibus, quas ſubiecit optimas, nec ſpreuit
notarum copiam, quas anteceſſorum diligentia ſug-
geſſerat, ſed delectum adhibuit, et ſi qua ſenſerat
neglecta vel obſcura, his demum ſuam ipſius ope-
ram addidit Cl. ACKERMANNUS. De textu ipſo
non attinet, vt multis dicamus. Inuenient certe
lectores, quam aptus rei fuerit nouus editor, et
quam nitide libellum exprimendum curarit biblio-
pola. Litteris enim BREITKOPFII puris pulcris-
que ita impreſſus eſt, vt parum aut nihil abſit ab
ſplendore, quo exterae nationes iubent talia vetuſta-
tis monimenta perennare.

XI.

De Antonio Muſa Octauiani Auguſti medico et libris, qui illi adſcribuntur, proluſio, — auctore IOANNE CHRISTIANO GOTTLIEB ACKERMANN medicinae in vniuerſitate literaria Altorfina profeſſore publico ordinario. Altorfii 1786. 3 pag. in 4to.

Continet quaedam haec proluſio ad medicinae Romanae hiſtoriam pertinentia. Fama enim eſt noſtris temporibus nondum ſatis diſcuſſa excuſſaue, medicos, poſt Archagathi primi apud Romanos Graeci medici tempora, ſeruilem omnes apud Romanos conditionem habuiſſe, et qui hoc argumentum pertractarunt celeberrimi viri hanc ignominiae maculam opera plurima data medicinae detrahere quidem ſtuduerunt, vſi ſpecioſis quidem argumentis, at non veris, Graeca praeſertim Romanis miſcentes, quum

 longe

longe alia tamen medicorum apud Graecos, quam apud Romanos, exſtiterit conditio.

Ingenuum ſemper fuiſſe medicis apud Romanos ſtatum, et in ſeruili conditione ſeruos tantum fuiſſe medicorum ſeruitia, chirurgicam etiam opem et ad diaetam dominis praeſtantes, communis doctiſſimorum virorum opinio fuit, qui omnem ſeruilis ignominiae maculam medicinae Romanae detraxerunt. Alii exemplis quibusdam ducti, quibus medicus ſeruus adducitur a ſcriptoribus ſatis copioſis, omnem Romanorum medicinam penes ſeruos fuiſſe adſeruerunt: media via pauci inceſſerunt, quae hic tenenda eſt. Medicos enim temporibus inter Archagathum et Iulium Caeſarem intercedentibus ſeruos, internam etiam aegrotantibus medicinam praecipientes plures fuiſſe negari nequit. Negari autem iterum nequit, Graecos nulla ſeruili macula dehoneſtatos medicos plures Romam veniſſe temporibus praeſertim Iulii Caeſaris aetatem proxime antecedentibus, ciuitate etiam donatos, qui Romae artem ſuam ſine vllo ſeruilis conditionis praeiudicio exercuerunt. Magni tamen medicinam Graecorum rationalem et dogmaticam, empiricae magis indulgentes, Romani non habuere vſque ad Iulii Caeſaris tempora, qui omnes medicinam Romae profeſſos et liberalium artium doctores, *quo libentius vrbem incolerent caeterique appeterent*, ciuitate donauit.

Ab his itaque temporibus noua medicorum exterorum conditio Romae etſi incipit, non eam tamen ob cauſſam medici Romani. Auguſti temporibus florentes omnes ingenui fuere; plurima enim, quibus internarum medicinarum adminiſtratio denegari nequit, ſeruorum aut libertorum mentio apud ſcriptores his temporibus florentes occurrit. Plures tamen peregrinos medicos Graecos, ciuita-

tis

tis priuilegio et aliis immunitatibus ab Augusto ipsis concessis vsos Romae his temporibus floruisse satis credibile est, et loco ex SVETONIO allegato aliisque probatur. Romani AVGVSTI temporibus medicinae operam dedisse non videntur, omniaque, quae Plinius de celeberrimis medicis ex illustribus Romanorum familiis perhibet, Cassiis, Calpitanis, Aruntiis, Albutiis, Rubriis, ad tempora, quae Augusti aetatem exceperunt, referenda sunt.

Medicus Augusti libertus, adeoque seruilis ante impetratam libertatem, conditionis Antonius Musa fuit, frigida medicina, qua Augusto periculose decumbenti vitam seruauit, celeberrimus, celeberrimus etiam ob praemia ipsi a senatu populoque Romano decreta, statuam in foro ad signum Aesculapii positam, et ob annuli aurei ius ipsi ab AVGVSTO concessum. p. 10.

Notum autem est, quanti hoc ius cum eoque iuncta equitis Romani dignitas ab omnibus facta sit, qui encomiis magis medicinae, quam historiae perscribendae operam dederunt. Plura sane ex hoc virtutis medicae praemio hi viri deduxerunt, quae probari nullo modo possunt, in quibus confutandis Noster nunc versatur.

Primum id probatur, quod Augustus Musae annulum aureum sine censu equestri vix dederit. Census autem equestres Romani omnes qui habebant, equestrem dignitatem censui his temporibus adiunctam simul habuere. Libertis autem annulo vti non licuit his temporibus, idque ius Augustus Musae dedit.

Tanti itaque putanda haec equestris dignitas ANTONIO MVSAE cum annulo aureo concessa non est, vt medicos cum ea Romanos omnes eandem dignitatem acquisiuisse vllo modo credibile sit. Medicorum quidem doctrinam Antonius Musa muta- p. 17.

 vit,

vit, frigidam, praeeunte tam ſpecioſo exemplo, calidae nunc praeferentium, ſed conditionem non mutauit. Nec antiquitatis teſtimonia hoc probantia vlla adſunt; immunitas enim, quam Auguſtum medicis conceſſiſſe Dio refert, certe equeſtri dignitati et annuli aurei iuri aequiparanda non eſt. Nec medicorum felicis audaciae praemium MUSAE datum conditionem vllo modo mutauit. Eaedem penitus immunitates grammaticis et praeceptoribus, eodem Dione referente, ab Auguſto datae ſunt; quibus certe omnibus annulus aureus non ſimul datus eſt, temporibus, quibus Romani ciuis honores tanti habebantur, vt commendatis etiam a dilectis ſibi et principibus in re publica viris ciuium Romanorum honores Auguſtus denegaret.

Adſcripti viro tam claro ob felicem medicinam Auguſto adminiſtratam libri quidam ſunt, alter de vettonica herba, alter de diaeta ad Maecenatem. *De vettonica herba* liber certe ab alio, recentiore auctore, empirico medico, profectus eſt, et Apuleii labores iſtos, quos in herbario ſuo condidit, perfecte redolet, ita vt docti viri hodie de hoc opere Apuleio adſcribendo fere omnes conueniant. Probauit Noſter, plurima ex PLINIO deſumta eſſe, ipſumque adeo hoc opus, quod auream Auguſti aetatem nullo modo, ſed ferream potius refert, longe recentius eſſe.

De diaeta autem ad Maecenatem liber mancus admodum, graece ſcriptus, cuius tamen verſio nobis ſupereſt, aliquoties cum aliis ſcriptis medicinalibus edita, Muſam auctorem magis redolere videtur. Argumentum enim auctori ſuo admodum reſpondet plura continens amicae familiaritatis Muſae cum Auguſto et Maecenate teſtimonia, quaedam etiam de morbis, quos Auguſtus ipſe perpeſſus eſt.

XII.

XII.

IOANNIS ANDREAE MURRAY D. Equitis ordinis Regii de Wasa — de materia arthritica ad verenda aberrante disquisitio. Sectio prior vitis et commendationi aliquot medicinae candidatorum praemissa. Sectio posterior. Göttingae 1785. in 4to.

Scenam amplissimam ludit, prout omnibus notum est, in omnibus diuturnis morbis materies arthritica, quae saepius morborum decursum ita mutat, turbat peruertitque, vt exercitatus etiam in cognoscendis morbis medicus in erroneas vias facile deducatur. Verendarum inprimis partium morbi complures ex arthritica materia ad eas aberrante sunt, praesertim in his, quibus hae partes aut ob impuram, quam passae sunt, infectionem, aut aliam ob caussam admodum debilitatae sunt. Hinc, quum parum de hac arthritidis anomalia hactenus in medicorum libris scriptum sit, quae saepe morbos venereos inueteratos suetaque methodo non curandos simulat, gratiae plurimae habendae sunt Illustri harum prolusionum academicarum auctori, viro in obseruando sagacissimo, et in his, quae hactenus in medicina praestita sunt, versatissimo, quod obseruationes de harum aberrationum natura, cognitione et curatione ex auctoribus, suasque, quae maximam libelli partem efficiunt, literis consignauerit.

Rheumatismum ab arthritide Ill. Auctor non distinguit, nisi in eo, quod musculosas partes rheumatismus, articulos arthritis occupet, faciliorque ab aëre, caet. rheumatismum contrahendi occasio sit. Vidit adeo Ill. vir vnum eundemque morbum

quoad affecta loca, mox rheumatiſmum, mox arthritidem conſtituiſſe, dum materies celerrime a muſculoſis partibus ad articulos decurreret.

Ad verendas partes autem translata arthritica materies mox grauiora mox mitiora ſymptomata excitat. Qui leuius aegrotant, mingendi difficultatem tantum experiuntur, tam mitem ſubinde, vt ſolito plus temporis tantum mingendo conſumant. Alios mingendi difficultas corrumpit, gonorrhoea ſpuria alios, moleſtiſſimum pruritum, excoriationem glandis, omnesque harum partium morbos ab inflammatione oriundos excitans, Alii catarrhum ex veſica habent. Aliis teſticuli, ſcrotum, aliae partes afficiuntur. Alii ſymptomata omnia gonorrhoeae venereae vehementiſſimae patiuntur, in iisque metus eſt, ne proſtata glandula inflammatione affecta ſcirrhum et carcinoma contrahat. In aliis morbus haemorrhoides mucoſas veſicae ſimulat. Summa autem in plurima cauſſarum, quae gonorrhoeam excitant, varietate, cura opus eſt, ne originum ignorantia quid committatur, quod in aegri perniciem cedat. Omnia enim, quae internam vrethrae tunicam irritare, inflammare valent, gonorrhoeam excitant, pro irritamenti magnitudine vehementiorem.

Notae autem, quibus eruitur miaſma arthriticum in culpa eſſe, difficiliores redduntur complicatione venerea, haemorrhoidali, aliaue, inprimis, ſi quis gonorrhoea olim venerea tentatus in arthriticam incidit, aut ſi in aegro arthritide nunquam antea affecto natus ſubito arthriticus humor ad verendas partes deponitur. In hoc caſu lucem quandam medico dare poteſt negatiuum iudicium, dum nulla reliquarum gonorrhoeae cauſſarum accuſari poteſt, conditiones adſunt, ſub quibus arthritis alias facile enaſcitur, haereditas, contagium, diaetae vitia, et

in

in externo forſan corpore arthritici cruciatus ſequuntur, ſilente vel miteſcente altera labe. Aliud ſignum praebent filamenta in lotio fluctuantia, ſiccata ſpeciem calcis prae ſe ferentia (quod ſignum nos in gonorrhoea arthritica, veneream rite percuratam excipiente, admodum diuturna et rebelli cum pertinaci ſcroti, inprimis in his partibus, ſub quibus funiculi ſpermatici deſcendunt, pruritu coniuncta conſtanter obſeruauimus.)

Planior cognitionis via eſt, ſi malum in corpore eſt, arthritidem anomalam perfectam paſſo, licet etiam interuallum ab arthritide ad hunc morbum admodum longum ſit. Maxime firmatur iudicium de arthritica morbi indole, ſi, diſparentibus cruciatibus in alia corporis parte, incommoda iſta in verendis ſentiuntur, diſparentia vero in verendis alias partes occupant. Nec damni quid in aegrum redundat, dum medicus, ſtatu irritationis perſeuerante, in cauſae iuſta aeſtimatione decipitur, in hoc enim omnis curatio irritationi aduerſa eſſe debet: ſuperato vero hoc ſtadio auxilia cauſſae, quae ſubeſt, ſtudioſe accommodanda ſunt.

Quemadmodum autem quaeuis arthritis anomala difficilior curatu magisque ambigui euentus eſt, quam iſta, quae exterius corpus obſidet, ita et ad verendas partes aberrans. Non ſemper tamen aeque timenda eſt, quum a leuiſſima ſtranguria vſque ad lethale proſtatae carcinoma extendatur. Si gonorrhoeam ſpuriam, aut leuiorem vrinae difficultatem excitat, blandius malum eſt, difficilius, ſi comitem ſe adiungit vera vrethrae inflammatio, quae ſi verſus veſicam deſcendit et proſtatam corripit, ambiguum exitum reddit. Ipſa etiam induratio et intumeſcentia proſtatae curationem admittit, modo recens ſit et efficacibus medicinis impugnetur.

Decu-

Decubitum arthriticae materiae ad partem antea a morbo liberam maxime nixus huius partis intensior determinat, qui vel stimulando, vel debilitando partem ad suscipiendum virus alicubi latens opportunam reddit. Sic ischias neruosa intensissima scapulas subito occupauit, brachiis alte exporrectis. Sic nixus verendorum intensior, stimulus ad ea extrinsecus allatus plurimum valet ad virus arthriticum alliciendum. Insuper singulari nisu arthriticum miasma in lotii vias fertur.

In posteriore sectione historia dicta hactenus illustrans enarratur. Vir integram et puram sceleris vitam agens arthriticis insultibus saepius, haemorrhoidalibus symptomatibus parum vexatus Ill. Auctorem, ob profluuium ex vrethra cum ardoris sensu consuluit. Venereae labis suspicio ne minima quidem. Itinere instituto sanus ab arthritide vir redierat, sed mox, ob debitum coniugale frequenter vxori praestitum, vrethrae titillationem, deinde dolorem sensit. Postea muci stillicidium cum ingenti dolore, versus collum vesicae saeuiente, et vrina, licet crebro ad mingendum stimularetur, admodum difficili. Quibus omnibus mox accessere glandis et praeputii tumor, auctum muci stillicidium, dolor in inguinis glandulis et in femore, mentulae cum dolore erectio, ponderis in ano sensus. Postea febris, vere inflammatoria, arthritica, cum summo dolore, doloribus arthriticis mox hanc, mox illam partem occupantibus. Postea, mitigata febre, et inflammationis externae signis mitioribus, tenesmus accessit, summum dolorem excitans, a glandulae prostatae inflammatione residua natus, quae explorata per anum digito tumorem exhibuit ouatum, attactu mollem, dolentem. Febre tandem accedente eaque mitigata inflammatio disparuit. At superstes mansit tumor

mor prostatae piriformis, indolens, durus, latitudinis quatuor transuersorum digitorum. Cicutae extractum, etiamsi tribus cum dimidia vnciis consumtis, ad tumorem non valuit, qui nec decreuit, nec mollior euasit, sed sollicitum magis medici animum reddidit, sensu aliquo molesto formicationis, punctionis, vel tensionis accedente. Magis suspecta aegri conditio reddita est, quum vesperi per plures dies febricula emergerit. Minuit tumorem tinctura antimonii Thedenii postea data, tentato antea incassum corticis Peruuiani cum cicuta connubio. Interpositus postea tincturae antimoniali vsus gummi guaiaci cum sapone alicantino est, laesisque concoctionis viribus elixiria amara subuenerunt. Quibus omnibus aeger a difficili morbo perfecte liberatus est.

Thedenius, ad quem Ill. Auctor morbum hunc perscripserat, in responsoriis certiorem illum fecit, sibi septem vel octo casus similis fere indolis obuenisse. Horum tres infaustum exitum habuere, in auxilium licet vocatis medicis peritissimis, quum malum in prostatae carcinoma inueteratum, quod et in anum et in perinaeum vim suam sparserat, transiisset. Reliqui sanitati restituti; in duobus tamen vrethrae eluuies remansit, pro mucosis haemorrhoidibus habenda, quibus arthritica materies sese adsociasset. Eadem remedia, quae Ill. Auctor, THEDENIUS, V. Ill. adhibuit.

Tandem casus eiusdem morbi ab aliis visi exhibentur. (Vidimus et ipsi hunc morbum, gonorrhoeam veneream proxime excipientem, diuturnum admodum, per tres paene annos perdurantem, nec penitus hactenus sanatum, liberato quidem aegroto perfecte ab omnibus malis, residuis vero pertinaciter gonorrhoeae mucosae licet leuio-

leuioribus veſtigiis. Morbum et curandi modum, ab agyrtis vero tonſoribusque ſaepe peſſime turbatum, proxime in his commentariis enarrabimus.)

XIII.

Philoſophical Transactions of the royal Society of London. Vol. LXXII. for the Year 1782. P. I. II. Lond. ſold by Lockyer Davis and Peter Elmsly 1782. 1783. 4. 462 pagg. c. Append. pagg. 33. et Tabb. aen. 16.

i. e.

Acta Societatis regiae Londinenſis ad ann. 1782. Vol. LXXII. P. I et II.

p. 1. I. Comitis GIOENI *Diſſertatio de nouo pluuiae genere.* In montis Aetnae vicinia a. 1781. d. Aprilis 24ta, arbores, prata, quaecunque ſub dio erant loca, humore multo ex cinereo albicante madebant, qui ſolis calore abſterſus copioſam terram albidam poſt ſe relinquebat. Quae humectaverat liquor iſte, ferrea inſtrumenta, ea ſtatim erodebantur, rubiginemque contrahebant. Vulgaris erat opinio, portentum iſtud peſtilentes morbos vel famem praeſagire, multique, venenum eſſe ſuſpicantes, toto illo tempore ab aqua pluuia abſtinebant. Vanum tamen metum fuiſſe cum euentus ipſe, tum chemica analyſis docuerunt. Nulla enim calamitas publica accidit, et noſter, experimentis cum pluuia iſta inſtitutis, terram, quae admixta erat humori, praeter calcem et ſal calcareum nihil eſſe cognouit. Aetnae incendio nouiſſimo rem omnem tribuit, terramque cum coeleſti aqua delapſam montis quaſi fuliginem fuiſſe, non incongrue ſuſpicatur, cum notum ſit omnibus, flammarum vehementia cineres

neres multas et ingentes materiae volatilis nubes ex igniuomis montibus in ſublime rapi, quae deinceps frigore compacta ex aëre in terram demittuntur. — Haec diſſertatio italico ſermone ſcripta, in appendice anglico idiomate expreſſa repetitur.

II. LAURENTII CRELLII *ad* GULIELMUM HUNTERUM *epiſtola*, (latine ſcripta) *de nouis experimentis chemicis, quae ad penitiorem Acidi pinguedinis cognitionem valere videntur.* Continuatur enarratio experimentorum, quae ex LXXmo Actorum anglicorum Volumine, Commentariorum noſtrorum T. XXVI. p. 566 recenſuimus. Deſtillatione ex ſale ſuo medio elicitum pinguedinis acidum, mitius, quam antea fuerat, eſſe, idem ex ſapone puro, alumine addito, ignis adminiculo extortum tanta vi praeditum eſſe, vt fumos etiam emittat, per tentamina Cl. CRELLII conſtitit. Porro acidum illud repetitis deſtillationibus ita mutari cognouit, vt non modo miteſcat, verum etiam ſedimentum terreum peculiaris indolis demittat. Aurum a puro acido pinguedinis haud ſoluitur; aliqua tamen contingit ſolutio nitri acore addito; neutiquam tamen inde efficitur, acidum pinguedinis ſalino prorſus eſſe ſimile. Nam mixtura ex ſingula nitroſi et binis pinguedinoſi acidi partibus parata auro ſoluendo par erat: in aqua regia autem alia eſſe debet ſalini acidi ad nitroſum ratio, alioquin aurum non diſſoluitur. Platinae calcem, non vero platinam ipſam ſoluit pinguedinis acidum, argentum ab eodem non ſoluitur, ſed corroditur, hydrargyrus, licet tantillum eius ſoluatur, magis ſolideſcit; calx eiusdem metalli facilius ab acido recipitur. Cuprum, ferrum, zincum, regulum antimonii, magneſium denique facile ſoluit acidum pinguedinis; longe difficilius plumbum, ſtannum et arſenicum; Biſmuthum, cobaltum et niccolum plane reſpuit, quorum tamen calci- p. 8.

calcibus ſatis facile nubit. Variorum etiam metallorum in aliis acidis ſolutionibus acidum pinguedinis *Auctor* addidit, eaque ratione huius cum metallis adfinitates accuratius determinauit. Experimenta iſta, et alia, quibus tum *ſalis Segneriani* (ex acido pinguedinis et alcali fixo parati) ad alia acida habitus, tum noui huius acidi actio in varia ſalia media declaratur, hoc loco, ne diutius lectores moremur, praetermittimus, addituri tantum acidi pinguedinis et ſalini diſcrimina. Quamuis enim multa vtrique ſint communia, pinguedinis tamen acidum a muriatico differt, intima cum oleoſis partibus coniunctione; ſale calcareo, quem non diffluentem praebet; naphthae faciliore geneſi, argenti et mercurii ſolutione promta, huius denique praecipitatione ex ſublimato corroſiuo.

p. 35. III. GUL. WHITE *obſeruationes de hominum Eboraci quotannis mortuorum numero.* Inde ab anno 1728. ad a. 1735. mortuorum numerus quotannis ad natorum numerum ſe habebat, vt 498 : 400 ſiue vt 5 : 1. Inſequente aetate inuerſa fuit ratio; ita vt partus frequentiores eſſent mortuis, horumque numerus annuus ſeptenni ſpatio ab. a. 1770 ad finem anni 1776. ad partuum numerum comparatus eſſet vt 452 : 474, ſiue propemodum vt 45 : 47. Frequentiores tamen erant feminarum, quam marium, mortes, ex illis etiam plures moriebantur quotannis, quam naſcebantur. Saluberrimum anni tempus aeſtas erat, infenſius vitae, et quo plures morerentur, hiems. Cum autem priori aetate ex $21\frac{3}{4}$ vnus quotannis mortem obiret, poſteriori tempore, ſcil. ab. a. 1770 - 1776. mortuorum ad viuos proportio annua fuit vt 1 : $28\frac{1}{4}$; vnde luculenter apparet, ciuitatem Eboracenſem hoc noſtro aeuo ſalubriorem, quam olim, eſſe: cuius rei cauſſam Cl. Auctor tum in variolarum inſitione omnium fere

ſuffra-

ſuffragiis accepta et meliori febribus medendi methodo, tum in ipſius vrbis regimine, platearum domorumque nuper exſtructarum amplitudine, aquae pluuiae per vicos olim fluentis paſſimque ſtagnantis derivatione, vicinorum lacuum exſiccatione, canalium denique et cataractarum ſubſtructione poſitam eſſe exiſtimat.

IV. IOH. TORLESE *Equitis, Praefecti Aniingenſis ad* GUILIELMUM HORNBEY *Praetorem Bombaienſem de monſtroſo quodam partu epiſtola.* Puellae erant duae natibus inter ſe ita coalitae, vt altera alteri inſidere quaſi videretur. Capita duo huic monſtro erant totidemque trunci, quorum ſingulus brachiis manibusque binis inſtructus erat. Ex medio corpore, latere ſiniſtro, pedes duo porrigebantur; ex ipſo dorſo eminebat tertius duorum pedum inter ſe coalitorum ſpeciem quodammodo referens. Vnicus aderat anus, vnicus etiam vmbilicus, ſed duo genitalia muliebria. p. 44.

V. KEANE FITZGERALD *Experimenta cum Cannabis chinenſis ſeminibus inſtituta.* Demonſtratur, hanc cannabis ſpeciem coeli noſtri naturam patienter ferre, et ob filorum textilium inde parandorum ſubtilitatem et firmitatem cannabi noſtrati praeferendam eſſe. p. 46.

VI. SAM. MORE *Diſſertatio de Scoriis, quae in officinis ferro fundendo deſtinatis ſponte colliguntur.* Filamenta ſunt tenuia, candida, vitri inſtar pellucida, fragilia, lauae vitreae filamentoſae HAMILTONI ſimillima. Pari modo hanc lauam in montibus ignivomis, ſcoriam illam in furnis fuſoriis ignis violentia excoqui, per argumenta varia demonſtratur. p. 50.

VII. GUIL. GORSUCH *Compendium necrologii Parochiae ſanctae Crucis Salopenſis* (Holy Croſs, Salop) *inde ab a.* 1770. *ad a.* 1780. Plurimos tabes p. 53.

bes et variolae, paucissimos inflammatorii morbi iugulauerant. Mortuorum intra decennium ad natos ratio erat, vt 311 : 385.

p. 179. XV. RICH. KIRWAN *Continuatio Experimentorum et Obseruationum, quibus nonnullorum salium pondera propria viresque attractiuae determinantur.* Principia, quibus haec experimenta nituntur, alio loco exposuimus *). Addidit Cl. Auctor obseruationes nonnullas de phlogisto, quod idem esse cum aëre inflammabili, multis iisdemque ingeniosis argumentis contendit. Indagauit etiam per experimenta, quanta phlogisti copia fixo, nitroso, vitriolico et salino aëri, nec non sulphuri adhaereat.

p. 237. XVI. ALEX. VOLTA *Methodus noua electricitatem minimam inuestigandi.* Nemo facile erit inter lectores nostros, qui nouum illud instrumentum, cui *condensatoris electrici* nomen dederunt physici, plane ignoret. Debetur autem illius instrumenti inuentio Cl. VOLTAE, qui hac dissertatione de constructione et vsu eiusdem exposuit. Sunt quaedam corporum genera, quae medium quasi locum inter electrica et non electrica obtinent: v. c. marmor exsiccatum, lignum leniter tostum vel vernice obductum et alia. *Imperfecti conductores* nuncupari consueuerunt. Ex tali igitur materia condensatores fiunt, accumulandae materiei electricae, cui transitum non concedunt, aptissimi. Tabula marmorea polita, igne modico exsiccata et calefacta, vel vernice illinita optimum condensatorem praebet. Cui si discum metallicum imposueris eamque filo metallico a conductore atmosphaerico porrecto per aliquod tempus contigeris, sublato iterum disco, manifesta electricitatis signa tum motu electrometri;

*) Vid. Comment. nostr. Vol. XXVI, p. 223. et Vol. XXVIII. P. I. p. 68.

metri, tum ſcintillis e diſco proſilientibus, ſeſe produnt, licet antea nullum electricitatis ſuperſtitis veſtigium inuenire potueris. Simili propemodum ratione experimentum ſuccedit, ſi conductoris atmoſphaerici loco, phialae Leydenſis, electricitate, vti videtur, prorſus orbatae, globum condenſatoris diſco applicueris. Eiusdem apparatus adminiculo conſtitit, ſub aquae euaporatione, carbonum combuſtione, acidorum denique cum metallis aut lixiuis ſalibus efferueſcentia, materiem electricam excitari et euolui. Vero ſimillimum igitur eſt, illam corporum facultatem, qua electricam materiam ſibi iungunt et retinent, augeri eorundem in vapores diſſolutione. Qua in re non poteſt non intelligi ea, quae materiem caloris fluidumque electricum intercedit, ſimilitudo, cum per nuperrima experimenta conſtiterit, illam quoque virtutem, qua corpora calorem abſorbent, in vaporibus eorum maiorem eſſe. Caeterum Cl. VOLTA multa adhuc docte et ſubtiliter de condenſatorum natura et vtilitate diſputat, quae ſi repetere vellemus hoc loco, totam fere diſſertationem deſcribere cogeremur. Eadem, cum italice ſcripta ſit, in appendice anglice verſa legitur.

Subiungimus indicem diſſertationum mathematicarum, mechanicarum et aſtronomicarum, quas huius Voluminis pars prior continet.

p. 112. SCHEL *de Parallaxi ſtellarum fixarum.* XII. EIUS-
p. 163 DEM *Enumeratio ſtellarum duplicium.* XIII EIUS-
DEM *deſcriptio Micrometri lampade illuminati* (Lamp-
p. 173. Micrometer). XIV. EIUSDEM *reſponſio ad dubia quaedam contra vſum lentium vitrearum obiectorum*
p. 281. *volumina valde augentium ſuſcitata.* XVII. TH. RUT-
p. 285. LAND *Diarium meteorologicum Lyndonenſe.* XVII. *Diarium meteorologicum Societatis regiae.*

Iam ad poſteriorem huius voluminis partem accedimus.

p. 305. XIX. IOSIAE WEDGWOOD *Deſcriptio thermometri noui maioribus caloris gradibus menſurandis idonei.* Notum eſt, vulgaria thermometra mediocres tantum calores indicare, ignitionis vero gradus determinare haud poſſe. Multa tamen opera artificum, quae igne vehementi fortique indigent, ſine huius accurata moderatione perfici nequeunt. Quae reputans ſecum Auctor noſter, facile intellexit, menſuram ignis a tali corpore eſſe repetendam, quod ſub ignitione aequabili ratione ſenſim mutetur, ſed nullam deſtructionem patiatur. Nouum, quod in hac diſſertatione propoſuit, thermometrum, argillae mutatione ignis gradus dimetitur. Argillae ſcilicet indoles ea eſt, vt inde ab ignitione vſque ad eum aeſtus ignei gradum, quo in vitrum conuertitur, ſenſim ſenſimque voluminis deminutionem experiatur. Noſter igitur ex argilla puriſſima apyra talos paruos aequali volumine parauit, molisque eorum igne factam deminutionem in modulis aeneis, quorum parietibus decliuibus per aequalia interualla gradus inſcripti eſſent, dimetiendo, ignis varia diſcrimina aeſtimauit. Scala modulis aeneis inſcripta, duorum pedum habet longitudinem et gradus 240 indicat. Auctor, varios ignis gradus per experimenta cum hoc thermometro ſuo indagando, cuprum Suecicum 27, argentum 24, aurum 32, aurichalcum

cum 21, ferrum 130 — 150, vitrum 114 — 124, maſſam fictilem teſtacum Hetruſcarum et Romanarum 20 — 32, teſtas porcellaneas Chinenſes 120 — 156 graduum calore fundi obſeruauit. Caeterum talos illos thermometricos parauit ex argilla alba apyra Cornwallienſi, quae a calcarea terra acidoque vitriolico prorſus libera eſt, et praeter terram aluminis (argillam puram BERGM.) ſiliceam tantum continet.

XX. GUIL. WITHERING *analyſis chemica lapi-* p. 327.
dum Rowley-Ragſtone et Toadſtone. Vtraque lapidum ſpecies ad ſiliceorum claſſem pertinet. Lapis, quem *Rowley-rag-ſtone* Angli vocant, in Centenario, ſiliceae terrae partes $47\frac{1}{2}$ argillae purae $32\frac{1}{2}$ calcis ferri 20 continet. Centenarius lapidis *Toadſtone* terrae ſiliceae partes $63\frac{5}{13}$, calcis ferri 16, terrae calcareae $7\frac{5}{13}$ terrae aluminis $14\frac{8}{13}$ habet. Appendicis loco adiecta eſt tabula, ſalium in ſpiritu vini rectificatiſſimo ſolubilitatem et inſolubilitatem demonſtrans.

XXI. IOH. SMEATON *Experimenta noua, quibus* p. 337.
corporum mutua colliſio explicatur. Inſtrumentum nouum proponitur percuſſioni mutuae corporum elaſticorum aeſtimandae idoneum. Cuius conſtructio, cum in reliquis machinae vulgari, quam *percuſſoriam* dicunt, ſatis ſimilis ſit, in eo tamen differt, quod elateres additi ſint, pendulos bacillos ligneos (filis ſubſtitutos) dirigentes. Reliqua figurae adiectae clarius, quam verba poſſent, illuſtrant.

XXIII. IOH. HUNTER *Diſſertatio de organo au-* p. 379.
ditus piſcium. Ipſa cranii cauitate organum auditus in piſcibus continetur, et tribus canalibus curuatis conuergentibus cartilagineis vnico ſaepe orificio terminatis, cranio tectis, non autem vndique incluſis, vel in ipſo cranio exſculptis, conſtat. Ex his canalibus bini ſunt perpendiculares, ſingulus horizon-

 talis,

talis. A communi perpendicularium orificio meatus extrorſum porrigitur, paruo nonnunquam oſtio in ſuprema capitis parte terminatus. Nerui auditorii non in ipſis canalibus, ſed in coeca eorundem et dilatata appendice diſtribui videntur. Caeterum non omnia in piſcium diuerſorum organis auditoriis pari modo ſe habent.

p. 384. XXIV. ABR. BROOK *Electrometri noui deſcriptio.* Artificioſa huius electrometri conſtructio vix poteſt, ſine figurarum adiectarum inſpectione, explicari.

p. 426. XXVII. IOH. INGENHOUSS *Obſeruationes et experimenta, nexum, qui vegetabili regno cum animali intercedit, illuſtrantia.* PRIESTLEYUS contenderat, aërem dephlogiſticatum, qui in vaſis, aqua plenis et vegetabilia continentibus, dum ſolis radiis exponuntur, colligi ſolet, non ex ipſis plantis, ſed ex aqua prodire. Quam opinionem confutaturus Noſter, aquae, per coctionem omni aëre orbatae, vegetabilia varia, inprimis conferuam riuularem, immerſit, vaſaque plantas iſtas cum aqua continentia fundo inuerſo in patina hydrargyri plena collocavit. Sic aërem e plantis prodeuntem vidit protinus ab aqua abſorberi, quae deinceps agitata multas bullas excuſſit, et coctione aërem dephlogiſticatum praebuit. Experimento iſto aliisque multis ſimili ratione inſtitutis efficitur, aërem dephlogiſticatum plantis, non aquae, deberi.

p. 440. XXVIII. GUIL. ANDRE' *Diſſertatio de oculis Monoculi Polyphemi.* Vulgaris eſt opinio, hoc inſectum binis oculis inſtructum eſſe. Noſter quaternos ei naturam dediſſe inuenit. Ex his bini ſunt maiores, latius a ſe inuicem diſtantes, bini minores approximati. Illi renum figuram habent, multisque foueis exſculptae ſunt, quas, ſi microſcopio luſtrentur, totidem conorum apices eſſe apparet.

Sin-

Singulus quisque conus ſolidus eſt et pellucidus, multisque minoribus conis ſibi inuicem inſertis conſtat. In medio corneae loco recti ſunt coni, reliqui obliquo ſitu verſus centrum inclinantur. Cum autem ipſa cornea pars ſit cruſtae quotannis exui iterumque innouari ſolitae, vero ſimile eſt, extrema conorum ſtrata, vna cum cruſta inſecti, ſingulis annis abſcedere, eorumque loco ſtratum, quod proxime ſubiacet, extremum fieri. Minores Polyphemi oculi ſingulos tantum conos habent.

Elenchus commentationum mathematicarum etc.

XXII *Deſcriptio Xenodochii Heckinghamenſis, quod, cum conductoribus acutis munitum eſſet, fulmine tactum fuit.* XXV. S. VINCE *Methodus noua infinitarum ſerierum ſummam inueſtigandi.* XXVI. IOH. HELLINS *Methodus aequales radices aequationum Diviſione inueniendi.* p. 335. p. 389. p. 417.

XIV.

Medicinae praxeos Syſtema ex academiae Edinburgenae diſputationibus inauguralibus praecipue depromtum et ſecundum naturae ordinem digeſtum, curante CAROLO WEBSTER M. D. Valetudinarii Publ. Edin. Med. Alter, e Coll. Reg. Med. Edin. Societ. Reg. Med. Pariſ. et Edin. huiusque ad acta edenda a Secretis. Tomus I. Edinburgi typis I. Bell et R. Murray. Venalia proſtant apud Gulielmum Gordon et Robertum Murray; Londini apud Carolum Dilly, nec non Richardſon et Urquhart, bibliopolas 1781. 8. 498 pagg. Tom. II. 1781. 308 pagg. Tom. III. 1781. 299 pagg.

Non mala subiit Cl. WEBSTERUM cogitatio, cum, quae hinc inde sparsae dilaberentur disputationes Edinburgenses, in vnum veluti ordinem iungeret, et ex his Systema quoddam practicum condere conaretur, mutando, augendo, in breuius spatium redigendo, annotationes subiiciendo;
p. 7. et vt nihil deesse videretur, alienas addendo, has vero ita collocando, vt suo singulas ordini redderet. Vellemus tamen, si ita agere lubitum erat, aliquem e Systematicis secutus eiusque ordinem imitatus esset, subiiciendo annum, quo quaeque scripta est. Nam et illud sua vtilitate non caret.

De modo, quem in tractanda materia candidati adhibuerunt, nihil est, quod moneamus. Idem enim fere in omnibus hisce disputationibus esse solet Neque stilus purus est. Delibemus ergo potiora.

p. 1. *Ordo I. Morbi haemorrhagici.* Continentur hoc quidem

p. 1. 1. *De plethora*, auctore B. COGHLAN. Praeuia generali plethorae diuisione, definitionem, symptomata, caussas, diagnosin et curam scribit. Nihil noui inest.

p. 20. 2. *De haemorrhagiis*, auctore G. CLAPHAM. Versari se velle potissimum in explicanda epistaxi, haemoptysi, haemorrhoidibus et menorrhagia, spondet Noster, sed vltra communia non progreditur, ita quidem, vt post signa et caussas, et curationem adferat. In hoc quidem dissuadet opii vsum ante sedatam dispositionem inflammatoriam.

p. 38. 3. *De administratione antiphlogistica*, auctore R. SCOTT BYAM. Intelligit Noster sub hac id, quod medici vulgo appellant *regimen antiphlogisticum* et *medicamenta antiphlogistica*, et comprehendit *vitandis irritamentis, quae pauciora aut plura magisque aut minus corpora nostra semper fere exercent.* Iubet ergo

ergo *cap.* 1. vitanda, quae inſtrumenta ſenſus affi- p. 40.
ciunt i. e. tactum et calorem, *cap.* 2. motum, *cap.* 3. p. 43.
animi perturbationes, *cap.* 4. alimenta ſtimulantia, p. 45.
cap. 5. ſitim, *c.* 6. ventriculum infeſtantia, *c.* 7. ſter- p. 47.
cora dura, *c.* 8. communem humorum acrimoniam. p. 48.
(Nollemus hanc diſſertationem in ſocietatem rece-
piſſet Noſter, vtpote ieiunam, nec huic ordini ſa-
tis accommodatam, cum nihil de haemorrhagiis con-
tineat.

4. *De epiſtaxi.* Videtur hoc ſumtum ex *Dun-* p. 49.
cano, ſed minus idoneum ad hunc morbum ſatis
perſpiciendum eſt.

5. *De haemoptoë*, auctore T. CAW. Statuit non, p. 51.
niſi 12 ſpecies *Sauvag.* damnat ergo phthiſicam,
catarrhalem et tuberculoſam, reddendo cauſas et
explicando breuiter potiora momenta, etſi nihil
memorabile hic deprehendas.

6. *De haemorrhoide*, auctore F. CLAXTON. Red- p. 61.
dit, praeter definitionem, hiſtoriam morbi, cau-
ſas (in his deeſt ſexus ſequior, vbi vel infarctus vr-
get, vel obſtructio menſium) et rationem meden-
di, quam ſoli plethorae et irritamentis accommo-
dat. Sed id nequaquam ſufficit ad curationem hae-
morrhoidum, ideoque debebat Cl. editor, certe no-
tulis ſuppiere, quae deſunt.

7. *De menorrhagia in non grauidis, nec puerpe-* p. 73.
ris, auctore D. DALY. Praemittit quaedam de men-
ſtruorum origine, tunc accedit ad ea, quae nimis
fluunt, cauſſas nominat, quae plethoram faciunt,
ſanguinis curſum citant, ſolidas partes relaxant vte-
rumque ipſum moleſtant, ſed iterum deſideratur
vberior explicatio et diſtinctio, et finit cum me-
thodo medendi, quam vellemus ſupra memoratis
cauſſis accommodaſſet. Sic enim tyronum ſtudiis
ſuccurritur.

p. 85. *Ordo II. Morbi inflammatorii.* Hic largior meſſis eſt, eamque ob rem breuiter opellas indicamus.

p. 85. 1. *De phlegmaſiis vel inflammatione*, auctore I. JOHNSTON. Inſunt communia inflammationis ſigna, cauſſae, methodus. Proximam cauſſam negat eſſe obſtructionem vaſis et ſpiſſitudinem ſanguinis, ſed magis accuſat ſpaſmum vaſorum extremorum. Subdit exitum inflammationum per reſolutionem, ſuppurationem, gangraenam et ſcirrhum, item medendi rationem, i. e. antiphlogiſticam, de camphorae virtute dubitat, ſed ſine probatione.

p. 99. 2. *De cynanche tonſillari*, auctore G. HOGGART TOULMIN. Eſt haec eadem, quae vulgo angina inflammatoria dicitur, neque hic memorabile quid inuenitur, niſi quod noxas antecedentes, noxas ſeminium facientes, noxas excitantes et id genus alia nominet.

p. 121. 3. *De cynanche tracheali*, auctor AND. MEASE. Raram hanc ſpeciem Noſter putat, apud *Ellerum* eam inueniri, quae adultos occupat, primam deſcriptam eſſe ab Cl. HOME 1765. nouum tamen morbum non videri, quia ſemper in borealibus regionibus exſtiterit. Cauſſam proximam ſtatuit inflammationem febre ſynocha ſtipatam, membranam morboſam natam ex lympha coagulabili, curandum malum eſſe ita, vt auferatur inflammatio topica, ſuffocationi obuiam eatur, et recurſus morbi praepediatur. Remedia nota ſunt, nec ſemper ſatis definita.

p. 137. 4. *De ophthalmia*, auctore GUL. WEMYSS. Agit Noſter tantum de idiopathica ophthalmia, cauſſam proximam aſſumit ſpaſmum, mancus eſt in percenſendis aliis cauſſis, in curatione ſperat et quaerit reſolutionem.

5. *De phrenitide*, auctore ALEX. BERTRAM. p. 151.
Caussam mali proximam statuit inflammationem cerebri, eique accommodat rationem medendi per sanguinis missionem, emetica, cathartica, pediluuia et somenta, regimen antiphlogisticum, applicata frigida, epispastica et opiata, vbi leuata est dispositio phlogistica.

6. *De pneumonia*, auctore I. SHEPHERD LEITH. p. 157.
Damnat species et ipsam pleuritidem, negat, inflammationem pulmonibus insidere, sed incipere semper ab parte membranosa, ideoque hoc pneumoniae nomine comprehendit quamuis pectoris eiusque partium inflammationem. Sedem in pleura ponit, et morbum internoscendum praebet *pyrexia*, *spirandi difficultate*, *tussi* et *alicubi thoracis dolore*. Cetera his sumtionibus respondent.

7. *De gastritide*, auctore G. HARMAN. Agere p. 182.
potissimum placuit Nostro de inflammatione phlegmonica. addidit tamen quaedam ex Cl. CULLENI p. 182.
obseruatione de *erysipelate idiopathico*, cuius signa notantur caloris dolorisque sensus in regione ventriculi, algor corporis externi, sitis et quae comitantur inflammationi, certissimum vero omnium oris et faucium erysipelas, quod quidem varia loca occupat, et vbi ventriculus male se habet, singultum, vomitum etc. contra vbi intestinis insidet, diarrhoeam cruentam facere solet. Praefert etiam Noster definitionem CULLENI, qua *pyrexia typhodes* p. 183.
esse dicitur, et symptomata primaria, praeter hanc, nominat pulsum intermittentem, anxietatem, ardorem epigastrii, dolorem, vomendi cupiditatem, singultum, sitim, crustam sanguinis phlogisticam, dyspnoeam et vrinam suppressam. In caussarum p. 188.
occasionalium numero ponit frigus, vim externam, nimiam distensionem ventriculi et dura, stimulantia, acria ingesta, hisque superstruit methodum meden-

medendi, etiam purgantia (?), ſales neutros (?) et acida (?) commendat.

p. 195. 8. *De enteritide*, auctore G. HICKS. Adducit poſt definitionem cauſſas, ſymptomata et diagnoſin, quia medici multum intereſt, hunc morbum curate noſſe, prognoſin, vbi peſſimus putatur pulſus humilis, meteoriſmus et facies mire mutata, tandem methodum medendi. Hic, praeter ſanguinis miſſionem, iubentur regimen antiphlogiſticum, ſudorifera, veſicantia et cucurbitae coecae, et poſthaec ea, quae ſymptomata vrgentia releuant, v. c. cathartica leniora, enemata mollientia, anodyna, topica, in primis balneum tepidum.

p. 208. 9. *De hepatitide*, auctore R. SCOTT. Negat, more VOGELII ad definitionem requiri icterum, bilis vomitum et alui deiectionem, quia haec ſymptomata in idiopathica inflammatione rarius incidunt, neque vero CULLENI meliorem ideo putat. Huius varios exitus narrat, cauſam proximam ſtatuit congeſtionem et ſpaſmum cum vaſorum hepatis actione incitata, percenſet ſymptomata, dolorem et tenſionem in hypochondrio dextro, dolorem acutum et ad os iuguli vſque protenſum, (hac occaſione reprobat explicationem ab conſenſu nervorum vel oſcillationibus peritonaei et pleurae) decubitum in latus affectum, dyſpnoeam et tuſſim ſiccam, vomitum et ſingultum, colorem oris flavidum, quem pathognomonicum eſſe iterum negat, denique ſubdit conſilia medendi. In his nihil eſt, quod memoremus, niſi mercurii vſum in India orientali, qui acrimoniam humorum mitigando prodeſſe creditur.

p. 226. 10. *De nephritide*, auctore PLUNKETT LHOYD. Raritatem morbi ab inſenſilitate repetit, ex definitione CULLENI abeſſe iubet partem poſteriorem, p. 230. quoniam ad calculum pertinet. Diagnoſis bona eſt,

eſt, cum hic facile errent medici. Opiata cenſet intuilia, ſi qua inflammatio dolorem facit.

11. *De hyſteritide*, auctore LUDOV. BROTHERSON. p. 237.

12. *De rheumatiſmo acuto*, auctore BARTHOL. DILLON. Putat, hunc morbum ignotum, certe minus cognitum fuiſſe veteribus, proprium eſſe terris ſeptentrioni propioribus, obnoxios ei, qui temperiem ſanguineam habent, diſtinctionem in acutum et longum ſaepe difficilem videri, euentum rarius funeſtum, cauſſam proximam vaſorum minorum conſtrictionem et hinc ortum ſpaſmum, methodum medendi antiphlogiſticam, ſub qua etiam continentur emetica. p. 241.

13. *De eryſipelate*, auctore T. DALE. Inter ſymptomata refert etiam tumorem faciei, eumque naſci ſtatuit ab effuſione quadam humoris tenuiſſimi in telam celluloſam. Cauſſam, quare verum ventriculi eryſipelas nunquam in ſuppurationem tranſeat, tribuit cuidam conſenſui eius et cutis. Praefert ceteris remediis venaeſectionem, deinde lenem alui purgationem, reiicit externe applicata, laudat corticem ad gangraenam auertendam. p. 254.

14. *De variola*, auctore IAC. MACKNIGHT. Deſcribit variolam benignam et malignam. Cetera ſecundum CULLENUM. Ad partes vlceratas commendat vnguentum molliens ſuperhabendum et renouandum, ad hecticam vlceroſam corticem, opiata et alui lotiones, ad ophthalmiam opiata et mercurialia purgantia, ad apoſtemata ſuperuenientia vero cataplaſmata mollientia. p. 271.

15. *De variolae inſitione*, auctore ANDR. DOUGLAS. Variolas ab Arabibus vel ex Aegypto profectas eſſe auctor eſt, inſitionem hoc demum ſeculo apud Britannos vſu eueniſſe, et ab his primum tentatam, Germanos eam nec expuliſſe omnino, p. 286.

nec

nec penitus recepisse, Batauos verbis, non factis comprobasse, Gallos despicatui habuisse, America-
p. 288. nos plurimum tribuisse. His addit *diuersas inseren-*
p. 290. *di vias*, *obiectiones* et *methodum hodie vsitatissimam*; sed haec lippis et tonsoribus nota sunt. Coronidis
p. 300. loco superaddita est *varicellae* definitio.

p. 300. 16. *De rubeola*, auctore CADWALLADER BLAYNEY LEE. Origo morbillorum ab Arabibus repetitur, et *historiae morbi* subiicitur sectio demortuae feminae. Erat aspera arteria repleta materia purulenta, membrana interna vero inflammata, sed nec vlcerata, nec praeter naturam crassa, pulmo intus sanguine refertus. Ex quibus concludit, rubeolam sic differre ab peripneumonia, quod in hac pulmones semper graues et duri sint, in illa minime. Etiam probabilem signorum rationem exhibet, et iubet secari venam, aluum cieri, regimen antiphlogisticum adhiberi, propter catarrhum vero dari emetica, propter tussim opiata, propter acrimoniam humorum epispastica, propter tensionem laxantia, denique propter sequelas morbi ea, quae ad affectus pneumonicos commendantur, et in his etiam insitionem.

p. 311. 17. *De scarlatina*. Videtur haec particula quidem aliunde sumta velutique operi insita, sed leuis momenti esse.

p. 312. 18. *De catarrho*, auctore I. NANKIVELL. Meminit catarrhi epidemici, qui a. 1732. et 1733. omnem Europam magnamque Americae partem peragrauit. Ad sputa mucosa et purulenta internoscenda repetit ea, quae *Darwin* scripsit, et methodum antiphlogisticam adhibendam suadet.

p. 323. 19. *De phthisi pulmonali*, auctore I. HALLILAY. Constare putat Noster phthisin hanc tussi, sputis plerumque purulentis et febre hectica, et comple-
p. 323. xus est binis partibus, quarum *prima* agit *de phthi-*

seos

ſeos originibus. Huc refert labem hereditariam, temperiem ſanguineam, ſcrophulas, aetatem mediam, haemoptyſin, peripneumoniam et catarrhum, et id genus alia. Ex his concludit, phthiſin pulmonum ſemper eſſe ſymptomaticam, ſaepius ſcrophulis deberi, certe tuberculis, et ex his vlceratis vlcus fieri, ideoque pus ſorptum eſſe cauſſam proximam, certiſſimam vero notam mali praeſentis febrem hecticam et prognoſin in principio ancipitem, adultam vero immedicabilem.

In P. 11. ſiſtitur *phthiſeos pulmonalis curatio*, eaque praeſeruatoria continetur crebra ſanguinis miſſione, curatoria vero vlceris ſanatione. Symptomatica in alleuamento ſymptomatum. Laudat ergo Noſter veſicantia, ſubdubitat de aëris fixi, corticis et myrrhae virtute, commendat lichenem Islandicum ad tuſſim ſedandam, diarrhoeam mitigandam et phthiſin ipſam minuendam, acidum vero vitrioli, cum opio copulatum, vel alumen ad ſudores colliquantes refrenandos.

20. *De gonorrhoea virulenta*, auctore SAM. GRAHAM. p. 339. Cauſſa excitans dicitur ſolus coitus impurus, materia peccans eſt virus acre quoddam ſubtile, cetera ſymptomata repetenda ab inflammatione ad alias partes diffuſa, methodus medendi primum antiphlogiſtica, poſt roborans. Hic approbatur iniectio mercurii corroſiui diluta, tanquam tuta, reprobatur lixiuium cauſticum propter dolorem, adſtringens quodque, quin etiam oleoſa et mucilaginoſa, commendatur ad longum ſtillicidium ſine notis inflammationis balſamum copaibae, vel vitriolum album ex aqua ſolutum, negligendi putantur cerei (Bougies) quia meatum vrinarium dilatare poſſe videntur, ad vlcera parum vel nihil proficere.

21. De

p. 350. 21. *De synocha vel febre inflammatoria.* Est quoddam ex practico compendio supplementum.

Ordo III. Morbi febriles. Hoc sub ordine memorantur:

p. 352. 1. *De febribus intermittentibus*, auctore IOH. BRANDRETH. Subdubitat Noster de febribus longiori circuitu redeuntibus et de quotidiana, quia multi clarissimi medici eam non obseruarunt vel litteris prodiderunt; credit, tertianam basin omnium esse, quia saepius fuit epidemica, quartanam ex hac demum fieri, morbum per stadium horroris, caloris et sudoris persequitur, in principiis eius admittit contagium, negat lentorem sanguinis, vt caussam proximam, sed debilitatem, (hanc nuper caussam esse docuit Cl. GRUNER) spasmum periphericum et cordis arteriarumque actionem auctam contendit hunc efficere. Posthaec reddit signa discriminis, quod febres intermittentes et remittentes intercedit, et medendi rationem exacerbationi et remissioni accommodat. Laudat ergo pro ceteris opium post delirii finem datum, quia eius ope fit caloris mitigatio et perfecta intermissio, sales neutros sub frigore, inque his ammoniacum ante accessionem, purgantia, si opus est, tandem corticem.

p. 358. 2. *De typho vel febre neruosa*, auctore GUL. FEARNE. Distinguit Noster tria stadia typhi, iam a *Fracastorio* descripti, quorum primum debilitate subita potissimum cognoscitur, et intra octiduum spatium continetur, alterum augmento languoris, sudore frigido et ipsa typhomania ceterisque signis malis sese prodit, in tertio ad vltima ventum est, interdum superaccedunt putredinis notae. Raro morbus iudicatur, rarius id fit die septimo et decimo. In hoc etiam incidunt tria febris stadia, debilitas,

bilitas, frigus et calor. Signa ita diuidit, vt adferat, quae debilitatem magnam indicent in functionibus animalibus et naturalibus, quae putredinem ostendant, singula breuiter explicando. Denique medicationem sic instituendam suadet, vt spasmus minuatur, tonus partium reddatur, et putredini resistatur. Id quod vbertim explicatur, sed nihil inest memorabile. p. 383. p. 385.

3. *De febre flaua Indiae occidentalis*, auctore SAM. CURTIN. Praeuia morbi historia, in qua discedit ab SAUVAGESIO et CULLENO, qui hanc febrem ad typhum retulerant, nec hoc certum habet, quia natura febris inflammatoria subest, hinc eius signa scribuntur, horror, cui succedit calor vrens, carotidum dolor pulsans, vultus et oculorum rubor, vomitus, linguae flauedo, dein maior debilitas, et maior flauedo, bilis superne et inferne reiecta, tunc pulsus debilior et exilis, excretiones flauae et liuentia exanthemata. Caussam huius morbi putat Noster temperiem sanguineam, et dispositionem phlogisticam, signum characteristicum totius corporis flauedinem, explicationem symptomatum addit, et methodum medendi sic ordinat, vt spasmus et diathesis phlogistica tollatur, tonus restauretur, et putredini obuiam eatur. p. 401. p. 405.

4. *De febre maligna, quae a. 1779. legionem de Buccleugh afflixit*, auctore I. BELL. Erat febris contagiosa, (hinc Noster praemittit *quaedam de contagione*, quam nasci putat ab effluuiis) eaque synochus, ita tamen, vt praecederet status inflammatorius, deinde putridus, vndecimo die sequeretur mors, crisis vero mitioribus symptomatis sine vllo augmento secretionum, curatio cita et diligenti purgatione, vino rubro, cortice ac calce antimonii nitrata, ad delirium mitigandum, dosi granorum trium ad quinque vsque, binis horis. p. 415

p. 425. 5. *Cautelae de venaesectione in febribus continuis*, auctore GUL. DRENNAN. Insunt regulae non malae, etsi satis notae.

p. 436. 6. *De peste*, auctore BARTHOL. THOMAS. Tota constat ex praeceptis aliorum, methodus medendi vero statuitur et antiphlogistica, et antiseptica, sub *prophylaxi* scribuntur regulae pestilentiae cauendae vel arcendae.

p. 466. 6. *De cynanche gangraenosa*, auctore I. TAILOUR. Solam Noster concedit contagionem, vt caussam, et discrimina bene scribit, cetera, vt omnes e schola Edinburgensi progressi medici.

p. 476. 7. *De dysenteria contagiosa*; auctore ANDR. WARDROP. Contagium defendit Noster, negat vero, fieri ab miasmate palustri. Curari morbum dicit auertendo impetum humorum, actionem stimuli temperando, debilitatem tollendo. Sub finem in *nota* addit Cl. Editor, auctorem disputationis hanc dysenteriam in America ortam vidisse ab frigore et madore absque vlla contagione.

p. 491. 8. *De febre miliari.* Debetur haec disputatio Cl. QUIN, medico Dublinensi. Statuit, febrem hanc semper esse synochum, et iure referendam inter idiopathicas, quia non ante annum 1650. comperta est (de hoc vero nos subdubitamus), quia epidemice grassatur, nec vero pertinet ea ad exanthemata, quia eruptionis tempus non satis certum est. Dissuadet ergo Noster venaesectionem, magis probat largiorem vini vsum (habuimus curandum aegrum, qui morti proximus copioso vino miliaria alba et rubra perniciosa sustulit), commendat vero liberalem aëris admissionem, laxantia et diuretica remedia.

p. 496. 9. *Vrticaria.* Est definitio, repetita ex CULLEN. Gen. Morb.

10. *Pem-*

10. *Pemphigus*) vtraque ſimiliter exinde deſum- p. 496.
11. *Aphtha*) ta eſt.
12. *Addenda. De variola.* Repetitur ex Cl. p. 497
FOWLES diſputatione, mercurium eſſe antidotum variolarum.

De febribus intermittentibus, typho et ſynocho. Repetita ſunt quaedam momenta practica, ex Cl. HOME *Experimentis clinicis*, typis iam vulgatis.

Tomus II. totus verſatur in deſcribendis morbis neruorum et adferendis huc attinentibus libellis. Placet ergo et hic, quam fieri poteſt breuiſſime, Cl. editorem per ſingula ſequi.

Ordo IV. Morbi neruoſi. Siſtuntur hic loci 18. diſſertationes.

1. *De dyſpepſia*, auctore IO. TEMPLE. Defini- p. 1.
tio, vt ſemper, ex CULLENO eſt, hiſtoria morbi non mala, notae valent ad diſcernendam eam ab hypochondriaſi, a chloroſi et ſcirrho pylori (deſunt vero quaedam ſimilia vitia); cauſſa proxima ponitur in ſola ventriculi atonia, cauſſae remotae ſunt, quae vel ipſi ventriculo inſident, vel aliunde veniunt, ſigna mali vero, i. e. ſymptomata, anorexia, nauſea et vomitus, inflatio, ructus et ruminatio, cardialgia, gaſtrodynia et aluus adſtricta, methodus medendi cum remouendis cauſſis, tum roborando ſtomacho continetur.

2. *De hypochondriaſi*, auctore STAN. BAYNES. p. 17.
Definitio CULLENI, quam quidem nos anguſtiorem ſuo definito putamus. Symptomata deſcribuntur ſecundum munia naturalia, vitalia et animalia, (in his plura deſunt) exhibetur *theoria*, ſenſilitati mor- p. 19.
boſae ſuperſtructa, item *diagnoſis* ab hyſteria, dyſ p. 23
pepſia et melancholia, cauſſas remotas putat, quae torporem augent, quae corpus vel ventriculum

 debi-

debilitant, quae circuitum humorum retardant, proximam vero quendam torporem vel debilitatem. Quare per *diffectiones* comprobare annititur, morbum latere in vafis vifcerum ventris, fubdit *rationem fymptomatum*, et medendi rationem, qua iubemur cauffas remouere, tonum reftituere atque irritabilitatem minuere. In medicamentis eminent cortex, amara, ferrum.

p. 32.

p. 44. 3. *De chlorofi*, auctore DIONYS. DORSEY. Cauffa morbi continens dicitur ventriculi et inteftinorum atonia, idque fymptomatum explanatione confirmatur. His aptatur curatio.

p. 60. 4. *De colica*, auctore ELLIS BUTTON METFORD. Cauffa doloris colici fpafmus inteftinorum eft. Diagnofis bene fcribitur. Methodus auctoris per fe liquet.

p. 72. 5. *De cholera*, auctore I. LEMAN. Redarguit Nofter *Sauuagefium*, vt moris eft Edinburgenf. ex auctoritate praeceptoris, et quasdam fpecies exulare iubet, relicta fola fpontanea, cauffam continentem nominat bilem (?) negando acidam eius fermentationem, concedendo acrimoniam, fedem ponit in inteftinis, cum maxime duodeno, docente id cadauerum fectione, tandem medicationem includit eiiciendo humori et fpafmo fedando per opium.

p. 89. 6. *De diarrhoea*. Ineft aliunde defumta lacinia.

p. 92. 7. *De diabete*, auctore IOS. HART MYERS. Cum CULLENO diabeten ponit Nofter in largiori et longa vrinae profufione (?) cauffam proximam triplicem ex CULLENI hypothefi facit, ita tamen, vt tertiae i. e. fanguinis conditioni primas det, hisque fuperftruat remotas cauffas, fymptomata et curationis modum. In remediis etiam legitur tinct. cantharidum.

8. *De*

8. *De hysteria*, auctore HEN. WOOLLCOMBE. p. 109.
Vterum aegrum esse Noster negat, et morbum ab hypochondriasi, syncope ac epilepsia breuiter distinguit, caussam proximam in spasmo intestinorum quaerit, medicationem ad paroxysmum eiusque reditum pertinere putat. Medicamenta nota sunt.

9. *De asthmate spasmodico*, auctore IAC. MELLIAR. p. 124. Historia morbi et diuisio in dyspnoeam, asthma et orthopnoeam praeit; sequitur caussa proxima i. e. spasmodica fibrarum muscularium bronchiorum constrictio, traditur medicatio i. e. per venaesectionem, epispastica rel. In primis laudatur camphora, aether vitrioli, sub accessione regimen antiphlogisticum, ad sensilitatem amouendam cortex.

10. *De pertussi*, auctore G. KIRKLAND. p. 137. Pertussim Noster contagiosam statuit, interdum cum febre hectica copulatam, caussam in atmosphaera quaerit, sed quaenam sit, ignorat, et curationem ita aggreditur, vt symptomata mitiget euacuatione sanguinis, minus purgatione alui, vesicantibus et demulcentibus, magis moscho et castoreo.

11. *De epilepsia*, auctore PHIL. TURPIN. p. 147. Caussae recensentur plures ad ductum CULLENI, sed non omnes, methodus medendi veluti includitur caussis vitandis occasionalibus, et remouendis praedisponentibus, nominantur multa medicamenta, desunt plura.

12. *De spasmo*, auctore IAC. STEVART. p. 164. Origines repetit Noster ab atonia, ergo commendat stimulantia.

13. *De paralysi*, auctore DAV. WARDROBE. p. 185. Noster censet, contineri omnem paralysin compressione cerebri et actione neruorum diminuta. Remedia sunt notissima, quae adhiberi sine delectu iubet.

p. 214. 14. *De apoplexia*, auctore THOM. RUDDIMANNO-STEVART. Nihil ineſt memorabile.

p. 238. 15. *De mania*, auctore DAV. STUART. Cauſſam proximam habet quandam cerebri excitationem obſtructam, eique accommodat curationem.

p. 255. 16. *De rabie contagioſa*, auctore CALEB. HILLIER PARRY. Aſſumit Noſter quandam rabiei et variolae ſimilitudinem; vitiumque credit naſci ab ſui generis veneno, in ſyſtematis partem aliquam inſerto, et per 40. dies latere poſſe, antequam prorumpat, actionem vero eius deberi cuidam virtuti narcoticae ſeu ſedanti. Ad *prophylaxin* laudat exſtirpationem partis affectae, ſuperhabendo poſthaec cucurbitas, vel puluerem pyrium, reprobat remedium quoddam domeſticum, i. e. terram abſorbentem, ad *ſanationem* vero laudat mercurium et opium.

p. 281. 17. *De arthritide*, auctore SAM. NICOLT. Deſcribit arthritidem regularem, negat materiam morbificam, ait, eam pendere a temperamento quodam ſingulari, ſed incognito, hinc morbum dicendum affectum inflammatorium, cum vitio neruoſo arcte coniunctum. Hinc auctor eſt, vt caueatur victu tenui, exercitatione, aequali vitae genere, ſalibus alcalinis et amaris medicinis, curetur ſub acceſſione alui ductione, ſanguinis miſſione ac topicis. Sub finem *podagrae regularis* hiſtoria repetitur ex CULLENO.

p. 301. 18. *De rheumatiſmo chronico*, auctore RICARDO COWLING. Cauſſam proximam appellat ſpaſmodicam atoniam fibrarum ex auctoritate CULLENI, huic conſentaneam medicationem ſuadet.

Tomo III. perſecutus eſt Cl. WEBSTER, quae ad abſoluendum ſyſtema medicinae practicae requiri videbantur. Initium facit.

Ordo

Ordo quintus. Morbi hydropici. p. 1.

1. *De hydrope.* Sumta eſt haec commentatio ex diſputationibus velutique conſarcinata BENNETI, SCOTTI et VIZE. Orditur ergo Noſter ab laude vaſorum lymphaticorum, e quorum ſtagnatione ac congeſtione fiunt tandem varia hydropum genera. Explicantur ergo ſpeciatim *anaſarca, aſcites*, vbi quaedam dicuntur de dubia fluctuatione et grauitate aquae vt ſigno, *hydrothorax*, quem ab empyemate ſic diſtinguendum putat, vt in hoc praegreſſa ſit inflammatio et adſit febris hectica, in illo deſit omnino, *hydrorachitis* i. e. ſpina bifida, *hydrometra*, vbi quaedam ambigua ſigna hydropis et grauiditatis adferuntur, et *hydrocele.* Tunc ſequuntur *cauſſae* et *remedia.* In his nihil noui vel incogniti deprehenditur. p. 1. p. 2. p. 4. p. 7. p. 8. p. 9.

2. *De hydrocephalo interno*, auctore CAR. GUL. QUIN. Potiora nominantur ſymptomata, dubia de pulſu citato et tardo, qui ſub inſtante obitu aequalis, frequens et debilis fit, quaedam de morbi anomalia, ſaepius acutos, rarius longos aemulantis. Ponitur cauſſa proxima hydrocephali chronici in aquae congeſtione, in acuto tamen minime, quia hic ſemper illa defuit, vaſorum ſanguineorum turgor adfuit, et continetur curatio medicamentis quibusque deriuantibus, cum maxime mercurio, vel digitali purpurea, vt in notula memoratur. p. 22.

Morbi anomali. Huc retulit Noſter quaedam morborum genera, quae alii ſyſtematici cachexiis adſignarunt. p. 36.

1. *De ſcorbuto*, auctore ED. BRERETON. Diſtinguit ſcorbutum incipientem, creſcentem, inueteratum, et putat ſcorbutum terrae, illi, qui maris eſſe dicitur, conſimilem eſſe, cauſſas praediſponentes ſtatuit temperiem melancholicam et debilitatem, occaſionales malum victum et ſecretionum p. 36.

turbationem, proximam vero quandam putredinem, haemorrhagiam, maculas etc. pendere ab sale ammoniaco, hisque caussis superstruit medendi rationem. Ad *praeseruationem* valere putat infusum hordei confecti et frumenti acidum.

p. 54. 2. *De scrophula*, auctore THOM. WESTROP. Sedem collocat Noster in glandulis lymphaticis vel conglobatis, harumque debilitatem dicit caussam proximam, labem hereditariam assumit, vitium aggreditur tumores amouendo, et systema lymphaticum roborando. In illis etiam memoratur electricitas.

p. 72. 3. *De rhachitide*, auctore SAM. MOORE. Congenitus morbus non est. Caussae quaerendae sunt in parentibus, nutrice ac ipso infante, caussa proxima est laxitas corporis vniuersi, effectus aqua inter fibras collecta, medicatio absoluitur abstergendis primis viis, corpore roborando, deformitatibus corrigendis. In numero medicamentorum collocan-
p. 85. tur lotio ex aquis aluminosis et inunctio ex *oleo scatinae*, qua febris quaedam diaria excitatur.

p. 88. *Morbi locales*. Hoc in numero fere collocantur cutis vel singulorum membrorum vitia.

p. 88. 1. *De vlcusculis venereis*, auctore SNOWDEN WHITE. Origines mali repetuntur ex America. Notae originis venereae bene discernendae iubentur. Vlcuscula tribuuntur infectioni, per vasa bibula factae. Curatio recentium fit methodo antiphlogistica, mercurio, lotione partium affectarum ex leuiter acribus et mollientibus, curatio excrescentium resoluentibus vel cultro, curatio tumorum inguinis inflammatoriorum primum refrigerantibus, deinde, si opus est, suppurantibus, contra oedematosorum vel durorum escharoticis, curatio vlcerum gutturis praeprimis mercurio, quia labes iam affecit omne corpus.

2. De

2. *De luis venereae ſtadio confirmato*, auctore P. P. WALSH: Praemittit Noſter quaedam *de morbi propagatione*, vel contactu, vel hereditate. Negat infectionem infantis ab tranſitu genitalium matris, cum nihil tale in abortiuo fetu obſeruetur. *Stadium confirmatum* nominat, quod alii *contagionem ſecundam*, eamque fere praecedit gonorrhoea virulenta, vlcuſcula venerea etc. *Symptomata* reſumit ab Cl. HOME, et diuidit ſecundum *Aſtruc* in *pathognomonica*, *dubia*, *commemoratiua*, mercurio primas dat, ad ſymptomaticam diarrhoeam laudat anodyna copulata mercurio, ad gonorrhoeam reſiduam roborantia, ad dolores nocturnos decoctionem ex cort. rad. Mezerei, praeferente tamen Cl. DUNCAN puluerem corticis ex paucis granis conſtantem et cum pulv. liquiritiae copulatum, ad vlcera mercurium et corticem. p. 101.

3. *De ſcirrho et carcinomate*, auctore F. HOPKINS. Cauſſam proximam nominat ſtagnationem humidorum in glandulis. Sanationem efficiendam ſuadet per reſoluentia remedia vel exſtirpationem. Reprobat arſenicum, laudat ex parte cicutam, ſolanum et electricitatem, ſuadet operationem. p. 120.

4. *De morbis cutaneis*, auctore IOH. DIMSDALE. Damnat acrimoniam cuti infenſam, item communem ſanguinis fontem impurum, ergo et veterem morborum cutaneorum originem. Magis eos repetit ab vitio ſecernentium organorum, a bulbis pilorum obſtructis et ductibus ſebacearum glandularum imperuiis, et curationem ita ordinat, vt interdum topica ſumantur, interdum exſtirpentur partes, vt in tinea euellendis radicitus capillorum bulbis, reprobando alui purgationem, laudando diaphoretica, minerales aquas, prae ceteris antimonium et mercurium, (in not. puluerem Plummeri.) p. 140.

p. 155. 5. *De ictero*, auctore JOAN. WILLIS. Caussam proximam statuit Noster bilis excretionem impeditam, negando secretionis vacationem et bilis in sanguinem aditum, caussas remotas bilem viscidam, tumores hepatis, calculos et spasmum, et his medendi viam adaptandam censet.

p. 168. 6. *De calculo renum et vesicae*, auctore S. LANPHIER. Describit vtrumque calculum, et definitionem addit, quia nullam dari putat. Deinde docet, basin calculorum i. e. terram perpetuo in vrina detegi, et huc conferre credit lympham effusam, pus, mucum, tumores. Methodum medendi sub paroxysmo iubet fieri antiphlogisticam, extra eum vero expelli calculum vel lithontripticis, vel sectione. Statuit ergo vsus experimentis chemicis, alcali causticum quidem gaudere vi soluente, sed minime, quando vrinae adiungitur, aquam calcis viuae hanc virtutem non habere, nec spernendam omnino esse, saponem agere, vt medicamenta alcalina, vuam vrsi adstringendo prodesse, aërem fixum vix transire vsque ad renes et vesicam, acida, praesertim vitriolicum, et alcali volatile multum valere in soluendis calculis.

p. 185. 7. *De ischuria vesicali*, auctore ROB. BUCK. Hanc in veram et falsam diuidit. In medicamentis ponit laudanum liquidum, scintillas electricas in paralysi, nec non mercurium.

p. 199. 8. *De vermibus intestinorum*, auctore ARTH. BROUGHTON. Praeit descriptio vermium; dubitat de origine illorum Noster, nutrimentum ab
p. 206. alimentis deriuat. Catalepsin a verme factam et visam narrat. Inter remedia refertur dolichos pruriens L. qui ter profuit, cortex Geofreae inermis, qui Indiae occidentalis incolis in vsu est, Spigelia Marylandica, quae secundum Cl. HOME multum valet, corallina, et alia dubii euentus sunt.

9. De

9. *De venenis*, auctore G. LOGAN. Diſtinguit Noſter venena localia, humores corrumpentia et neruis infenſa, ſed leuiter percenſet. In not. ſubiecta eſt HARVEY diuiſio in *venena directa* i. e. quae neruos afficiunt, et in *venena indirecta* i. e. quae ſabricam partium deſtruendo interimunt. p. 214.

10. *De amauroſi.* Haec et ſequens particula ex VOGELII praelect. acad. ſumta eſt ad lacunam reſarciendam. p. 222.

11. *De auditu difficili et ſurditate.* p. 225.

Morbi muliebres. p. 229.

1. *De amenorrhoea.* Tranſcripta eſt ex HARRIS. *L. de morb. virgin.* p. 229.

2. *De leucorrhoea*, auctore GE. KEATING. Agit tantum de ſpecie illa, quae a vaſis menſtrua fundentibus proficiſci ſolet, et in vſum vocari iubet adſtringentia vel impetum humorum retardantia. In illis remediis plura ſunt inutilia. p. 235.

3. *De abortu*, auctore THOM. WAITE. Nomina veterum et ſigna breuiter exponit, cauſſam proximam credit placentae ſolutionem. Methodus curandi nota, nec rei ſatis apta eſt. p. 241.

4. *De quibusdam puerperarum morbis*, auctore IOS. GIBBONS. Refert Noſter principes poſt partum morbos, animae defectionem, lochiorum profluuium immodicum et dolores ſecundos, momenta potiora memorando. p. 251.

5. *De febre puerperali*, auctore HEN. SLAUGHTER. Ponit febrem hanc cum *Hulmio* in omento et inteſtinis laeſis, lochiorum ſuppreſſionem ab febris et alui violentia pendere putat, naturam eryſipelatis defendit contra Cl. HOME, affectionem localem mutato poſt partum humorum circuitui tribuit, hinc fieri congeſtionem ſanguinis et diſpoſitionem phlogiſticam contendit, praeſeruationem et curationem communem ſcribit. p. 264.

Morbi

p. 273. *Morbi infantiles.* Attulit Cl. WEBSTER vnicum libellum.

1. *De morbis infantum arcendis et curandis,* auctore G. LOGAN. Verſatur primum in explicando infantum veſtitu, victu, exercitatione, aëre, deinde addit quaedam de aphthis et dentitione, ſed plura reſtant, quae ad penitius cognoſcendam infantilium morborum naturam pertinere putanda ſunt.

XV.

Vermiſchte chirurgiſche Schriften, herausgegeben von IOHANN LEBERECHT SCHMUCKER, *Königl. Preuſſiſchen erſten Generalchirurgus. Erſter Band, mit Kupferſtichen, zweyte Auflage. Berlin und Stettin, bey Nicolai* 1785. *in* 8. 352 *Seiten.*

i. e.

Opuſculorum chirurgicorum vairorum collectio. Volumen primum. Editio altera.

Prima editio operis ſub Cl[i] editoris chirurgi inter Germanos probatiſſimi doctiſſimique auſpiciis editi anno 1776. prodiit, continetque chirurgorum exercitus Regis Boruſſorum obſeruationes varias lectu digniſſimas. Altera haec editio a priori in eo tantum diſcedit, quod errores typographici in priore notati in hac correcti reperiantur. Caeterum cum priore quoad paginarum numerum adeo, aeneasque figuras ex omni parte conuenit.

XVI.

XVI.

Einleitung in die Lehre von den Arzeneyen des Pflanzenreichs von ANDR. IOH. RETZIUS, *aus dem Latein. überſetzt, und mit einigen Anmerkungen verſehen von* IOH. FRIEDR. WESTRUMB.

i. e.

Prolegomena in pharmacologiam regni vegetabilis, auctore ANDR. IO. RETZIO, ex latino ſermone traduct. et nonnullis adnotat. aucta a IO. FR. WESTRUMB. Lipſ. in bibliopolio Mülleriano 1786. 8. p. 84.

Quod primae (Commentar. Vol. XXVI. p. 334—336.) recenſioni huius operis addamus habemus nihil, praeter id, vſum eius adnotationibus Cl. WESTRUMBII tum ex propria locuplete penu ſumtis, tum ex aliis recentioribus ſcriptis diligenter congeſtis non parum fuiſſe auctum; acidum acetoſellae verum eſſe absque nitri acido impetratum ſacchari acidum; olea aetherea multa cubicas deponere aetate cryſtallos, acidum ſacchari aemulantes.

XVII.

Noua phyſico-medica.

L*ipſica* Iablonowiana Societas in conſeſſu die decimo Auguſti anni MDCCLXXXVI. haec promulgauit: Quum ad quaeſtionem, anno 1785 propoſitam, *quae Hygrometriae hiſtoriam* concernebat, ad calendas Aprilis anni MDCCLXXXVI vna, eaque ſola tractatio, cum ſymbolo: *aër tum fuſus et extenuatus in ſublime fertur* etc. tantum miſſa eſſet: terminum

minum vſque ad exitum anni, quo iam viuimus, prorogauit, iterumque hanc quaeſtionem repetiit.

Exponatur Hygrometriae hiſtoria, a prima eiusdem diſciplinae origine ad haec vſque tempora, ſimulque inſtrumenta indicentur, eaque, quae ad perficiendam hanc diſciplinam etiamnum reſtant, enumerentur.

Deinde quaeſtionem phyſicam, ad annum MDCCLXXXII. propoſitam *), nondum plane reſolutam iterum repetiit: atque denique nouam hanc theſin propoſuit:

Phaenomena electrica ex reciproca actione duarum, ſibi oppoſitarum materierum electricarum, earumque variae relationes ad alia corpora experimentis explicentur et comprobentur, inſimulque haec hypotheſis cum aliis praeſertim cum Frankliniana comparetur.

Inuitantur itaque omnes omnium gentium phyſici, vt ad has tres quaeſtiones commentarios cum Societate communicent, eosdemque ad Clum Profeſſorem AUGUSTUM GUILIELMUM ERNESTI, qui ſocietati eſt per hunc et ſequentem annum a litteris, ſolutis vectigalibus mittant ante calendas Ianuarii a. MDCCLXXXVIII. Ipſi tractatus ſint oportet conſcripti latino idiomate, adiecto epigrapho, additaque ſchedula ſigillo occluſa, cui nomen Auctoris ſit inſcriptum.

Societas regia *Göttingenſis* ſcientiarum die XV Iulii anni MDCCLXXXVI. in conuentu publico, quem Celſiſſimi principes ERNESTUS AUGUSTUS FRIDERICUS, et ADOLPHUS FRIDERICUS, filii ſereniſſimi Regis Anglorum GEORGII III. praeſentia ſua condecorarunt, habitis praelectionibus

*) Vid. comm. noſtr. Vol. XXV. p. 169.

bus haec, quae noſtrum inſtitutum concernant, propoſuit. Ex ſeptem cum ſocietate ad quaeſtionem de conſtruendis ſanitati conuenienter pagis communicatis tractatubus, illum optimum cenſuit, praemioque ornauit, cui ſymbolum adiectum erat hoc: *Lorſque l'on veut changer les moeurs etc.* aperta ſchedula auctor NICOLAUS BECKMANN, Praefectus primarius piſcinarum Harburgi, Membrum ſocietatis oeconomicae Brunſuicenſis, et ſocietati Göttingenſi litterarum commercio iunctus, publice renuntiabatur. Alius commentarius cum ſymbolo, *Laſſet uns wirken, weil es Tag iſt*, acceſſoria laude praedicata eſt, ſocietas autem nominis recognitionem non, niſi conſentiente Auctore, ſuſcipiet.

Quaeſtiones denuo propoſitae omnes plane oeconomici ſunt argumenti, ideoque ab inſtituto horum commentariorum alienae.

In conſeſſu ordinis Medicorum Pariſini publico, die 29 Decembr. 1785. habito, diiudicati ſunt tractatus conſcripti ſuper quatuor quaeſtionibus anno 1783 propoſitis: 1) declarare, quae ſint rachitidis cauſae, ſigna atque curatio; 2) exponere hiſtoriam variarum conuulſionum infantes vexantium; 3) deſcribere medullae morbos; 4) conſtituere certos characteres diuerſarum aſphyxiae ſpecierum atque remedia commemorare ſingulis ſpeciebus accommodata. Sed tractatuum illorum nullus dignus haberi potuit, qui praemio promiſſo ornaretur. Duo tamen eorum laudem ordinis tulerunt: vnus ſuper medullae morbis ſcriptus a medicinae doctore, MOIGNON, in quem virum ordini placuit conferre monetam auream, incitamenti gratia; alter conuulſiones tractans, conſignatus a medicinae doctore, BAUMES, qui itidem, vt ad ſpecimen praeſtantius exhiben-

bendum concitaretur, ab ordine duas monetas aureas accepit.

Eodem in confeffu tres quaeftiones propofitae funt. Prima fpectat icterum recens natorum. Expetit ordo claram huius morbi defcriptionem, atque vult, vt definiatur, quibus conditionibus ifto in morbo fit ad artem medicorum confugiendum, ac quibus fit auxilium ab ipfa natura exfpectandum. Moneta aurea in optimum libellum conferetur in proximo confeffu. Mittendi funt tractatus ante initium menfis Maii 1786.

Altera quaeftio, grauior illa ac folutu difficilior, fpectat hiftoriam morbi, quo mefenterium infantum fere afficitur, *carreau* a Gallis dicti. Debebunt viri docti ad eam foluendam animum appellentes ordiri ab ipfo morbi initio, attendere ad gradus, per quos morbus pergit, anquirere ipfius caufas, diftincte declarare et prophylaxin et medelam. Praemium aequabit 200 libras Gallicas.

Tertia denique quaeftio fpectat medullae morbos: quod quidem argumentum, vtut iam antea virorum doctorum ftudiis ab ordine Parifino commendatum, tamen hucusque non ita tractatum fuit, vt non neceffe habeat ordo denuo hanc quaeftionem mouere. Quae in altera quaeftione monita funt, eadem hic ordo repetit. Praemium erit 300 librarum gallicarum.

Libelli fuper fecunda et tertia quaeftione fcripti mittentur ante initium menfis Aprilis 1787, ad Decanum Ordinis medici, atque in confeffu publico eiusdem anni diiudicabuntur. Societas regia fcientiarum Montifpelienfis praemium 300 librarum Gallicarum dicauit optimae huius quaeftionis folutioni: experimentis fimplicibus certisque declarare, quae fit caufa frigoris liquoribus euaporantibus nafcentis, quatenusque ifta caufa conueniat cum cau-

fa

ſa refrigerationis factae ope tranſpirationis copioſae in ſtatu corporis tum ſano tum morboſo, (*démontrer par des expériences ſimples et déciſives la cauſe du froid, que les liqueurs produiſent en s'évaporant, et le rapport de cette cauſe à celle du rafraîchiſſement, qu'une abondante tranſpiration procure, ſoit dans l'état de ſanté, ſoit dans l'état de maladie.*)

Tractatus mittendi ſunt ante initium menſis Nouembr. 1786., ad ſecretarium ſociet. perpet. DE RATTE.

Societas regia medica *Pariſina* die ſeptimo Martii, anni MDCCLXXXVI, congreſſa, primum ad quaeſtiones propoſitas praemia diſtribuit: 1) ad quaeſtionem, quae *atram bilem* veterum concernebat *) duos tractatus, qui praemio ornarentur, diſtinxit, ideoque praemii valorem partita eſt, dimidiamque eius partem 300 librarum pretio tribuit Cl° MEZLER, M. D. et phyſico vrbis Gengembach, alteram dimidiam decreuit Cl° IEUNET, M. D. 2) quaeſtionem *morborum neruoſorum naturam ſpectantem* **) cum diligenter, docte et perſpicue ſoluiſſet Cl. IOAN. PETERSEN MICHELL, M. D. Societatis Traiectinae ſocius, is praemio 600 librarum ornatus eſt. Praemium acceſſorium obtinuit Cl. MOUBLET GRAS. 3) praemium, quaeſtioni de *cauſis ad calculos diſponentibus* ***) propoſitum, datum eſt Cl° IACQUINELLE. 4) quaeſtionem *de conſeruanda ſanitate militum* †) optime ſoluerunt et Cl. CRAISINE, medicus noſocomii militaris Lillienſis, et Cl. PARTY, chirurgus noſocomii militaris Breſten-

*) Vid. comm. noſtr. Vol. XXV. p. 718.
**) Vid. comm. noſtr. Vol. XXVI. p. 176.
***) Vid. ib. p. 177. †) Vid. ib. p. 176.

ſtenſis: igitur praemium 600 librarum eſt inter vtrumque diuiſum.

Praeterea ſocietati reſtat ſumma 2800 librarum, quam diſtribuet in conſeſſu publico, menſe Auguſti huius anni habendo, inter eos, qui obſeruationes ſuper epidemiis hominum et animalium cum ſocietate communicauerint. Iam ornauit moneta aurea 100 librarum Cl^um CHAPTAL, qui obſeruationes practicas ſubiuncta hiſtoria epidemiarum, et variolarum circa Montem peſſulanum ab anno 1746. vſque ad 1770 graſſatarum, cum ſocietate communicauit. Sic quoque topographias medicas Cl. PICARD et TERREDE praemiis ornauit.

His a Cl^o VICQ D'AZYR, qui ſocietati eſt a litteris, edictis propoſitae ſunt denuo quaeſtiones, quarum prima *morbos ſyſtematis lymphatici* reſpicit. Quaerit nempe ſocietas, quinam morbi in ſyſtemate lymphatico reſideant, i. e. in quibus glandulae, vaſa lymphatica eorumque fluidum ſint affecta; quibusnam ſymptomatibus ſe diſtinguant, et quanam methodo curandi ſint? (*rechercher, quelles ſont les maladies dont le ſyſteme des vaiſſeaux lymphatiques eſt le ſiége immediat, c'eſt à dire, dans lesquelles les glandes, les vaiſſeaux lymphatiques et le fluide, qu'ils contiennent ſont eſſentiellement affectés; quels ſont les ſymptómes qui les caractériſent et les indications générales qu'elles offrent à remplir.*)

Auctores, qui ad hanc quaeſtionem enodandam animum aduertant, reſpiciant potiſſimum omnia hactenus tradita anatomica obſeruata, ſyſtematisque lymphatici expoſitionem, atque huius cognitionem ad morbos applicent, vt inde eorum natura, atque influxus eorundem in alias naturales functiones clare exponatur. Praemium eſt moneta aurea, 600 librarum pretio; commentarii mittantur ante calendas Ianuarii anni MDCCLXXXIX.

Altera

Altera quaeſtio *aphthas* neonatorum attinet. Inquirantur nempe cauſae morbi aphthoſi, eiusdemque variorum graduum, quibus infantes ſunt obnoxii, praeſertim cum in noſocomiis plures iunctim habitent, a primo vſque ad quartum poſt natiuitatem menſem: quaenam ſunt eorum ſymptomata, natura, et qua denique iis praecauendum et medendum eſt methodo? (*Rechercher quelles ſont les cauſes de la maladie aphtheuſe, connue ſous les noms de Muguet, Millet, Blanchet, à la quelle les enfans ſont ſujets, ſur-tout lorſqu'ils ſont reunis dans les hôpitaux, dépuis le premier juſqu'au troiſiême ou quatriême mois de leur naiſſance; quels en ſont les ſymptômes, quelle en eſt la nature, et quel doit en être le traitement, ſoit préſervatif, ſoit curatif?*)

Etenim duplici modo hic occurrit morbus, vel in noſocomiis, vbi contagioſus eſt et funeſtus, vel ruri, tumque infantes infeſtat, qui in noſocomiis eodem infecti ſunt prius, quam nutricibus tradebantur. Commendat ſocietas hoc de morbo iam ſcriptos tractatus Cl. COLOMBIER et DOUBLET, quorum prior commentariis Societatis medicae anni MDCCLXXIX. pag. 181. poſterior Diário medico, menſ. Maii. 1785. p. 181. inſerti ſunt, quos conſulant qui hanc quaeſtionem explicare velint.

Praemium 600 librarum anno MDCCLXXXVII diſtribuetur: commentarii ante calendas Maii eiusdem anni mittantur.

Tertia quaeſtio *ſcrophulas* reſpicit: Determinentur cauſſae et diſpoſitio, quae vitio ſcrophuloſo maxime faueant, inquiranturque remedia vel diaetetica, vel medicinalia, eius progreſſum retardandi, duritiemque diminuendi, morbisque ſecundariis occurrendi, quorum hic morbus cauſſa fieri poteſt. (*Determiner quelles ſont les circonſtances les plus fauorables au developpement du vice ſcrophuleux*

et rechercher quels ſont les moyens, ſoit diétetiques, ſoit medicinaux, d'en retarder les progrès, d'en diminuer l'intenſité, et de prevenir les maladies ſecondaires dont ce vice peut être la cauſe.)

Quum natura acrimoniae ſcrophuloſae nondum ſit ſatis cognita, morbusque ſaepe haereditarius infantes inuadat, ſaepeque cum rachitide ſit coniunctus, atque praeterea frequentior ſit, rapidiusque euoluatur in magnarum vrbium incolis, morbisque ſecundariis locum faciat, quorum cauſa eſt obſtructio glandularum pectoris abdominisque: optat ſocietas, vt, qui ad hanc quaeſtionem concurrant, huc potiſſimum animum aduertant.

Praemium, 600 librarum, in conſeſſu vernali, anni MDCCLXXXVIII. decernetur optimo tractatui, qui ſinguli ante calendas Ianuarii miſſi ſint oportet.

Quarta quaeſtio haec eſt: Indicentur et praecautiones, quae, reſpectu temperiei et climatis, obſeruandae ſint ad conſeruandam ſanitatem cohortis militum hieme finiente, atque in primis expeditionum menſibus; et morbi, quibus hoc tempore milites maxime ſint obnoxii, quibus denique remediis morbis his mederi et praecauere debeant medici. (*Determiner quelles ſont, relativement à la température de la ſaiſon, et à la nature du climat, les précautions à prendre pour conſerver la ſanté d'une armée vers la fin de l'hiver, et dans les prémiers mois de la campagne; à quelles maladies les troupes ſont le plus expoſées à cette époque, et quels ſont les meilleurs moyens de traiter et de prevenir ces maladies?*)

Praemium diſtribuetur 1787, commentariique mittantur ante calendas Maii, eiusdem anni.

Caeterum deſcriptiones et obſeruationes de epidemiis, vt et topographias medicas et in poſterum optat ſocietas, ſperatque, vt ii, qui litterarum commer-

mercio eidem iuncti ſint, illas ad eam mittant, tum quoque obſeruationes meteorologicas, ſuper aquis mineralibus et medicatis, morbis artificum, et animantium brutorum inſtitutas ſecum communicent.

Eadem ſocietas in conuentu die XXVI Auguſti praemium quaeſtioni *de relatione inter morbos hepatis et cutaneos* *) propoſitum, ita diſtribuit, vt Cl. RUIOLI, M. D. ſocietatique Caſtrenſi litterarum commercio iuncti, tractatus moneta aurea, 400 librarum valore, coronaretur, Clariſſimus autem RAMEL filius, M. D. et ſocietati Aboinenſi litterarum commercio iunctus, monetam auream 200 librarum acciperet. Praemium acceſſorium 100 librarum pretio tributum eſt diſſertationi, a Cl. BONTE ad ſocietatem miſſa.

Cum ad quaeſtionem *de lactis variorum animalium natura* nondum reſponſio numeris ſuis abſoluta ad ſocietatem miſſa ſit, eandem quaeſtionem in anni MDCCLXXXVIII. feſtum Paſchale diſtulit praemiumque optimo hac de re tractatui duplum 1200 librarum decreuit. Commentarii vſque ad calendas Ianuarii anni modo dicti mittantur ad Cl. VICQ D'AZYR, qui ſocietati eſt a litteris.

Quaeſtionem a facultate medica *Pariſina* propoſitam, quae icteri neonatorum deſcriptionem, et diſcrimen earum rerum quae artis auxilium neceſſarium reddant, vel quae, cuncta a naturae vi exſpectanda eſſe indicant, attinebat, ex iudicio facultatis optime reſoluit Cl. BAUMES, medicus practicus Nismienſis, isque praemio eſt condecoratus, quod acceſſorium Cl. BERTRAND obtinuit.

*) Vid. comm. noſtr. Vol. XXV. p. 340.

Regia ſcientiarum academia *Pariſina* in conſeſſu paſchali quaeſtiones *neruum intercoſtalem in homine et in animalibus* attinentes, cum ſufficiens eorundem deſcriptio non eidem oblata eſſet, in annum MDCCLXXXVIII. iterum propoſuit.

In academia Diuionenſi Cl. MORVEAU, Cancellarius Academiae, in locum b. MARET ſucceſſit, vicesque Secretarii perpetui ſuſcepit; Cl. CHAUSSIER chemiae Profeſſor ſecundarius et Cl. MASUYER Profeſſor tertius eiusdem diſciplinae nominatus eſt.

Munus Profeſſoris Phyſices ordinarium in vniverſitate Lipſica, quo b. FUNCCIUS, dum viueret, fungebatur, in *Ampl.* HINDENBURG, virum ſcientia et ampla longe clariſſimum, delatum eſt.

Paullo poſt Sereniſſimus Haſſorum Princeps, GUILIELMUS, cui fauſtiſſima ſors gentis ſuae curae cordique eſt, quique ideo quaecunque in diſciplinarum vtilium augmentum quidquam conferre poſſunt ſuis terris proſpicit, in *Marburgenſi* academia nouam Scientiae cameralis et Oeconomiae Profeſſionem ordinariam fundauit, atque ad eandem auſpicandam vocauit NATHANAELEM GODOFREDUM LESKE, Profeſſorem hiſtoriae naturalis et Oeconomiae Lipſienſem, cuius cura per aliquod inde tempus hi commentarii editi et continuati ſunt. Qui quidem oblatam ſibi prouinciam quum acceperit, proxime hinc illuc profecturus eſt. Promiſit autem, mutato licet habitationis loco, ſe in edendis his commentariis eadem ſollertia, quin imo maiori feruore, verſaturum eſſe, ſi modo, quemadmodum pollicit ſunt collegae et collaboratores, iidem ſtrenuo labore ſe adiuuare perrexerint. Etenim non Lipſici ſolum viri docti recenſendis his commentariis iam operam dant, ſed, quod in honorem inſtituti renuntiare licet, per vniver-

versam Germaniam fere distributa societas, virorum scientia, arte, et experientia celeberrimorum, vnitis viribus hanc physico-medicam supellectilem et thesaurum in postera tempora conseruare annititur. Rogamus igitur omnes, quorum interest, vt, quae cum orbe medico-physico litterario communicata fieri cupiunt, mittantur nunc *Marburgum* ad operis huius editorem LESKE, vel, si commodior via fuerit Lipsiam, litteris ad EUNDEM datis, in bibliopolium IO. GOD. MÜLLERIANUM.

Societas regia medica Parisina in numerum exterorum sociorum recepit Clum GRÜNERUM, Consiliarium aulicum et Professorem Ienensem et Professorem LESKE.

Mortui sunt.

Sub initium anni MDCCLXXXV. XAVERIUS MANETTI, Medicus collegii regii *Florentini*, Professor medicinae et botanices, Inspector horti regii botanici, Secretarius et Director Societatis botanicae Florentinae, sub initium anni MDCCLXXXV. Florentiae. Eius scripta sunt 1) *Catalogus plantarum nonnullarum horti Academiae physico-botanicae Florentinae* 1747. 2) *Viridarium Florentinum*, siue conspectus plantarum, quae floruerunt et semina dederunt anno 1750. 1751. 8. 3) CAROLI LINNEI *regnum vegetabile*, iuxta systema naturae in classes, ordines et genera etc. 1757. 4°. 4) *Trattato dell' inoculatione del vajuolo.* 1761. 4. 5) *Lettera che puo seruire di supplemento al suo trattato sull' inoculatione del vajuolo.* 1762. 4. 6) *Delle specie diverse di frumento e di pane siccome della panizzazione, e parte chi, in occasione di carestia, possono panizzars* 1765. 4. 7) *Ornithologia methodice digesta.* Tomus V. 1775. *fol.* 8) *Discours relatif à l'histoire naturelle.*

Die VI. Ianuarii anni 1786 Madriti Cl. PETRUS FRANCISCUS DAVILA, Director primarius musei

 regii,

regii, membrum Hispanicae historicae et Berolinensis academiae, vti quoque Societatis, antiquitatum inquisitioni dicatae, quae Cassellis floret, Physicus doctus et celebris.

Mense Septembre huius, quo viuimus, anni, Celeberrimus GLEDITSCH, membrum academiae scientiarum et humaniorum litterarum Berolinensis, anno aetatis LXXIII. Merita eius in re herbaria et forestali semper sunt duratura.

XVI.

Continuatio Indicis librorum physico-medicorum, qui anno 1782 prodierunt.

P. T. NAVIERS *Gegengifte des Arseniks, ätzenden Sublimats, Grünspans, und Bleyes; nebst* 3 *Abhandlungen unter der Aufschrift.* 1) *Medizinische Forschungen über verschiedene Mittel, das Quecksilber aufzulösen, u. s. w.* 2) *Erörterung verschiedener Mittel, das Quecksilber mit dem Eisen zu verbinden u. s. w.* 3) *Neue Wahrnehmung über den Aether u. s. w. A. d. Franz. mit Anmerk. v. D.* L. E. WEIGEL. *Zweiter B.* 4. (vid. c. n. dec. III. s. 4. p. 615.)

An Introduction to Natural Philosophy. Illustrated with Copper-Plates. By W. NICHOLSON. 2 vols. London. 8.

Avis sur l'electricité considerée comme rèméde dans certaines maladies. par M. NICOLAS D. M. A Nancy 1782.

D. ERNST. ANTON. NICOLAI *Pathologie. Zweiter Band. Halle.* 8. (vid. c. n. dec. III. suppl. p. 22.)

C. C. OELHAFENS *von* SCHELLENBACH *Abbildung der wilden Bäume, Stauden und Buschgewächse.* 1*ten Theils* 8*te Ausgabe bis Tab.* 28 *mit illum. K. Nürnberg.* 8.

I. M. OESTERREICHER analyſes aquarum Budenſium praemiſſa methodo examinandi aquas Cl. Prof. WINTERL. Viennae. 8. (vid. c. n. Vol. XXV. p. 438.)

Variétés, ou nouveaux Melanges hiſtoriques, critiques, de phyſique, de litterature et de poeſie: par M. le Marquis D'ORBESSAN. Paris. 8.

Voyage autour du Monde, et vers les deux Poles, par terre et par mer, pendant les années 1767-1775. Par M. DE PAGES. 2. Vol. avec des Cartes. Paris. 8.

Icones Inſectorum praeſertim Roſſiae Sibiriaeque peculiarium, quae collegit deſcripſit P. S. PALLAS. Erlang. 4.

Diſſertazioni mediche intorno a diverſe malattie delle Donne. T. I. di A. PASTA. Napoli. 8.

Ragionamento ſopra gli Sgravii del parto, e ſopra il Rattenimento, e l'Eſtrazione della Secondina, di A. PASTA. Napoli. 8.

Sopra i meſtrui delle Donne. Di A. PASTA. Napoli. 8.

G. PATON de typho grauiori petechiali. Edinburg. 8.

Pharmacopoea nationalis denuo correcta et aucta; edidit IAC. PHIL. PIDERIT. *Caſſel.* 8. (vid. c. n. XXVI. p. 135.)

Hiſtory of Quadrupeds. By PENNANT. 2 Vols. London. 4.

A Iourney from Cheſter to London. By *the ſame.* London. 8.

Caſes in Midwifery; with References Quotations and Remarks. By WILL. PERFECT. Vol. I. Rocheſterand. London. 8.

Diſſertation Anatomico-Acouſtique ſur l'Art d'apprendre à parler aux ſourds et muets de naiſſance. Par M. PERROLLE D. M. Paris. 8.

I. C. PFENNIGS *Anleitung zur Kenntniſs der phyſikal. Erdbeſchreibung. Neue Auflage. Stettin und Berlin.* 8.

I. H. PFINGSTENS *Bibliothek ausländiſcher Chemiſten, Mineralogen und mit Mineralien beſchäftigter Fabrikanten. 2ter Band. Nürnberg.* 8.

Magazin für Pharmazie, Botanik und Materia Medika. Von I. H. PFINGSTEN *1ſter und 2ter Band. Halle.* 8.

M. VON PHELSUM *pathol. Geſchichte der Springwürmer, herausgeg. von Ioh. Weiſe, mit* 1 *Kupfert. Gotha.* 8.

Detail des ſuccès de l'etabliſſement, que la Ville de Paris a fait, en faveur des perſonnes noyées etc. Septieme Partie. Années 1779, 80, 81. Par M. PIA. Paris. 8.

Moyens de préſerver les edifices d'incendies et d'empécher les progrès des flammes, par Mr. PIROX. Strasbourg. gr. 8.

Memoire ſur l'art de mollifier et purifier les fers, Découverte du Sieur DE LA PLACE.

I. I. PLANER'S *Beobachtungen der Veränderungen der Witterung und der Luft in Erfurt vom Iahre* 1781. *Erfurt.* 4.

I. C. PLANK de oſteoſarcoſi commentatio cum tab. aen. Tubingae. 4.

D. A. G. PLAZ progr. de medicina ſupra iurisprudentiam aeſtimanda. Lipſ. 4.

I. I. PLENKS *Anfangsgründe der gerichtl. Arzneykunſt und Wundarzneykunſt, aus dem Latein. durch* F. A. *von* WASSERBERG. *Wien.* 8.

Des PLINIUS *Naturgeſchichte überſetzt von* G. GROSE. *2ter B. Frankf. am M.* 8.

Hiſtoire naturelle de PLINE traduite en françois, avec le texte latin, retablie d'après les meilleures leçons manuſcrites, accompagnée de notes

notes critiques pour l'eclairciſſement du texte, et d'obſervations ſur les connoiſſances des anciens, comparées avec les decouvertes des modernes. T. XI. XII. Paris. 8.

PLOUQUET diſſ. inaug. Noua pulmonum δοκιμασία. Tubing. 4.

BERNARDI NICOLAI PLUVINET, tentamen chemicum de fermentatione ſpirituoſa et acetoſa, harumque productis. Monſpel. 4.

Del Mondo creato giuſta la Storia di Moſè in confronto de'nuovi Siſtematori Lettere filoſofiche ſcritte da GIORGIO BARTOLOMEO PODESTA. Venezia. 8.

Traité des affections vaporeuſes des deux ſexes ou maladies nerveuſes, vulgairement appellées Maux de nerfs. Par M. POMME, D. M. Nouvelle Edition. à Paris. 4.

Traité de l'Apoplexiae, et de ſes differentes eſpéces, avec une nouvelle méthode curative, dont l'utilité eſt prouvée par l'experience, etc. par M. G. B. PONSART. à Paris. 8.

PORTALS *Bemerkungen über die Natur und Heilung der Wuth vom Biſſe toller Thiere, aus dem Franz. Leipzig.* 8.

Farther Remarks on the uſeleſs State of the lower limbs, in Conſequence of a Curvature of the Spine: being a ſupplement to a former Treatiſe on that ſubject. By PERCIVALL POTT. London. 8.

Des élémens, ou Eſſai ſur la nature, les propriétés, les effets, et l'utilité de l'air, de l'eau, du feu et de la terre 1782. T. I. II. par Mr. IUL. HENR. POTT. à Lauſanne. 8.

Traité des dartres. Par M. POUPART. 12. à Paris.

Heel-

Heelkundige Mengelwerken, door CLAUDIUS POUTEAU vertald, en met Anmerkingen vermerdert, door P. M. NIELEN. Tweede Stuck. Te Utrecht, gr. 8.

I. F. PRANGENS *Farbenlexikon. Nebst* 48 *illum. K. Halle.* 4.

J. H. PRATIENS *Anleitung zur Anlegung, Wartung und Erhaltung eines Obstgartens. M. K. Göttingen.* 8.

An Account of Some experiments on mercury, silver and gold, made at Guilford in May 1782. By IOHN PRICE. Oxford. 4. (vid. c. n. Vol. XXVI. p. 407.)

PRIESTLEY Expériences et Observations sur différentes branches de la Physique, avec une continuation des Observations sur l'air, traduit par Mr. Gibelin. in 12. 2 Vol. fig.

Pharmacopoeia officinalis et Extemporanea. The 15 Edition. By IOHN QUINCY, M. D. T Longman. London. 8.

Gemeinnütziges medicinisches Magazin. Herausgegeben von D. I. H. RAHN. *Zürich.* 8. (vid. c. n. Vol. XXVI. p. 423.)

Traité de la Phthisie pulmonaire par M. ROULIN. 2 Vols. 8.

D. IOS. REHMANNS *Unterricht für Wundärzte, wie sie die von tollen Hunden und andern Thieren beschädigten behandeln sollen. Tübingen.* 8.

D. I. I. REICHARDS *medicinisches Wochenblatt. Des* 11*ten Iahrgangs* 2*tes* — 4*tes Quartal. Frankf. am M.* 8.

EIUSDEM sylloge opusculorum botanicorum. Ibid. 8.

EIUSDEM enumeratio stirpium horti botanici Senckenbergiani, qui Francoforti ad M. est. Ibid. 8.

An

An Eſſay on the Nature and Cure of the Phthiſis Pulmonalis. By T. REID. M. D. London. 8.

I. C. REIL diſſ. inaug. de polycholia. Halae. 4.

IO. GOTTFR. REIMANN praecipua experimenta de effectibus putredinis in pulmones infantum ante et poſt partum mortuorum, ſubiunctis nouis quibusdam experimentis circa pulmones infantum, ante partum mortuorum inſtitutis. Diſp. Francof. ad Viadr. 4.

Nachricht von einem Erdbruche, welcher ſich im Hochſtifte Osnabrück ereignet hat; als ein Beytrag zur Naturgeſch. herausgegeben von D. C. L. REINHOLD. *2te Auflage. Münſter und Osnabrück.* 8.

A Treatiſe on de Venereal Diſeaſe. By G. RENNY. London. 8.

A. CH. REUSS *Beſchreibung eines neuen chemiſchen Ofens, nebſt 3 Kupfert. Leipz.* 8. (vid. c. n. Vol. XXVI. p. 600.)

A. G. RICHTERS *Anfangsgründe der Wundarzneykunſt. 1ſter B. M. 8. K. Göttingen.* 8.

DESSELB. *chirurgiſche Bibliothek. 6ten B. 1tes und 2tes Stück. Ebendaſ.* 8.

Förſök till lärnets Hiſtoria, med Tillämpning för Slögder och handtwerk, författadt af SWEN RINMAN. *Stockholm.* 4.

De la nature et de l'homme piece qui a été lue dans une Seance de l'Academie Francoiſe et qui a concourru pour le prix de 1782. Par Mr. LE CHEVALIER DE RIVAROL. à Paris. 8.

Nouveau voyage dans l'Amerique ſeptentr. en 1781. Et Campagne de l'armée de M. LE C. ROCHAMBEAU, par M. l'abbé ROBINA. à Paris. 8.

RÖSSIG *Verſuch einer pragmatiſchen Geſchichte der Oekonomie, Polizey und Cammeralwiſſenſchaft. 2ter Th. Leipzig.* 8.

Memoire

Memoire ſur les polypiers de mer, par I. E. ROQUES DE MAUMONT — Zelle. 8. av. fig.

Beyträge zu Verfertigung, wiſſenſchaftl. Kenntniß und Gebrauche meteorol. Werkzeuge, I *Band. Von* G. E. ROSENTHAL. *Gotha.* 8.

A. W. ROTHS *Beiträge zur Botanik.* I*ſter Theil. Bremen.* 8.

An Introduction to Natural Philoſophy. Illuſtrated with Copper-Plates. By W. NICHOLSON. 2 vols. London. 8.

Obſervations on the Prognoſtic in Acute Diſeaſes. By CHARLES LE ROY. M. D. F. R. S. Regius Profeſſor of Phyſic in the Univerſity of Montpellier, and member of the royal ſociety of Phyſicians at Paris. Translated from the french. With Notes. London. 8.

Cours complet d'agriculture théorique; pratique économique et de medicine rurale et vétérinoire, ſuivi d'une méthode pour étudier l'agriculture par principes, ou Dictionnaire univerſel d'agriculture, par une ſociété d'agriculteurs, et rédigé par M. l'abbé ROZIER, T. I. II. 4. enrichis de planches en taille douce. à Paris. 8.

Iournal de Phyſique par l'Abbé ROZIER. 4to. Paris.

A letter to the commiſſioners for Sick and Wounded Seamen, etc. relative to the Means of Preventing and Curing the Scurvy on board of his Maieſty's Ship. By IAMES RYMER, Surgeon of the Royal Navy. 8.

F. I. S. *Altes und Neues, oder deſſen litterariſche Reiſe durch Siebenbürgen, den Temeswarer Bannat, Ungarn,*

Ungarn, Oeſtreich, Bayern, Schwaben, Schweiz und Elſaß in drey Sendſchreiben an Hrn. Prediger Theodor Lange zu Kronſtadt in Siebenbürgen. 8. 11 *B.*

F. W. SACK *die Sündfluth mit forſchendem Auge betrachtet, zu Aufklärung der Naturgeſchichte. M.* 5 *K. und* 1 *Karte. Breslau.* 8.

DESSELBEN *Betrachtung über die Sonnenwelt. Ebendaſ.* 8.

I. B. SAGAR *Abhandl. von den wahren Kenuzeichen der Hornviehſeuche, Wien.* 8.

LE SAGE *Kunſt, Gold und Silber zu probieren. Aus dem Franzöſ. Reval und Leipz.* 8.

Memoire ſur l'inoculation de la Peſte avec la deſcription de trois poudres fumigatiues antipeſtilentielles. P. M. D. SAMOILOWIZ. Strasbourg. 8.

SAMUEL SANDELS Tal om förhällandel af Varors in — och ut förſel til och ifrän Sverige i ſärſkilda tid — hvarf. Stockholm hos Lange 8.

Short Strictures on the Method of Treatment recommended by Dr. DAWSON, in the Acute Rheumatiſm. By TH. SANDEN, M. D. London. 12.

H. SANDER *über die Kunſtſprache der Naturforſcher. Baſel.* 8.

DESSELB. *ökonomiſche Naturgeſchichte.* 2 *Theile. Leipzig.* 8.

DESSELB. *über das Groſſe und Schöne in der Natur.* 3*tes Stück. Leipzig.* 8.

Reliqua proxime.

Contenta in hac parte.